1

~~1920~~ 1827

Կամենից

Ձու Ն Ա

Գասպարյանց Յակ

2004

4902
1221-42
37983-67

Օրինակք Բարեւագրաց Նորապէս Շարադրեցեալ.

Օրինակ Կաթողիկոսի.

ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒԵԱԼԻ եւ գերափայլականացայտ արփիադիտակ լերինն բարձու՝ բազմելոյն գերաշուք փառօք ՚ի ծոց եւ ՚ի գիրկ արարատեանն դաշտի․ յանդիման մասսեայ հրաշալոր նաւահանգստի Նոյեանն տապանի․ եւ արդեամբք ՚ի վեր քան զնոյն՝ իսկապէս վերինն կամարի սրբէաձէմ եւ քրոբէապար գահոյն Տրունոյ եւ տանն այ սրբոյնդ Էջմիածնի՝ ամ Հայոցս աթոռոյ․ ամենապայծառ քարանցն եւ հո-

ղոյ և որ այդր կան սրբութեցն՝ առա_սիկ շրթամբք հոգւոյ որք արդէն իսկ անկել առաջի երկրպագանեմ։ Ընդորս և ամենամաքուր այդր հարսինդ մէջ՝ ար_ժանաւոր փեսայի և ծայրագոյն քահա_նայապետի՝ գերամեծար երից երանեալ մեծի Ղեւոնդ սրբազան ինքնագլուխ կաթողիկոսի ամ̃ Հայոց, և փոխանորդի երանեալ հայրապետին մերոյ մէջն գրի_գորի։ Հասարակաց հօրդ մէջ և բոլոր ազինս արթուն դիտապետի՝ զհետս գարշապարացն համբուրելով մեղսամած շրթամբք ամենանուաստ և յետնեալ ծա_ռայս 'ի յիղձ անպատմելի. հարցանեմ զվեհալըսեմ անձինդ մէջ զմաքուրն կե_ցութե իբր 'ի բերանոյ յոյժ նուաստ ծառայի. (այնր ևս թէ արժանացայց) թէ որպիսի արդեօք գերափայլէ՝ քոյին տերունիդ իբր զճրագ գերանշոյլ 'ի նսեմ երեկորեալ ժամանակիս։ Ո որ պահա_պանն իցէ հաստահիմն արարեալ 'ի վն հայրախնամ առաքելական տնտեսութեդ՝ անփորձ և անսասան պահեսցէ վարհիա_կան գլուխդ մեր՝ համայն ուխտիւքդ քոյայնովք. որք պար առեալ կան 'ի ծոց մայրախնամ գերահռչակ սքանչելի քա_

էջ որ Անաստամանիդ ամէն ։

Ակ զընծընդյս որպիսութ՟ թէ հարցանել
կամիցիս գերավլըսեմ քո հայրութ՟դ,
բիւրիցս բիւր անթիւ գոհութ՟ մշտա-
խընամ բարերարին · որ մինչև 'ի կէտ
համբուրման անարժան բերանոյս զփո-
շիս ոտիցդ՝ պահեալ է զանպահելիս ած-
ագութ խնամոյն իւրով և հօրդ սրբոյ
մաքուր մաղթանօքն ։ Որոյ դարձեալ
քաղցր գթութ՟ն յուսամք պահել յետ
հօրդ մերոյ պահեալ լինելոյ իբր ըղ-
գլուխ կենդանական քեզ կեցեալ
անդամոցս ամէն ։

Նուաստ լեցի քոյին սրբութեդ և յա-
րահոգ հայրութեդ որ իմ հայր, զի գիր
տէրութե քո և հայրութե՝ եհաս առ հեզս
քո ծառայ 'ի վեցն սեպտեմբերի · զոր
ընթերցեալ յոյժ անպատմելի խնդութ՟ ·
իբրև երկնաէջ պարգևօք և առաքելյն
ձեռբնն գրովք բերկրեցեալ ։ Նուգի-
տացի ող՟ և գիտէի իսկ զիմս պարտա-
ւորութ՟ առ հայրագութ սէր քո որ ա-
ռիս · և խնդրեմ ներել քո այսր ծա-
ռայի խոր տըմարդութես սակս համելոյ
գրովք զգարշապարս քո համբուրելոյս ։
Յիրաւի ոչ կարեմ թէպէտ անպարտա-
ւոր

ւոր զիս առնել յայսմ մասինս, գո՛յ սա-
կայն դոյզն ինչ պատճառ հոգ մարմնոյ
և զբաղմունք աշխարհի զոր քաջ գիտէ
հօրդ իմոյ մտացն բացութիւն։

Սակայն զոր ինչ կամիմ առնել՝ կարեմ չունիմ· և՛ի վերջին առա՛, Սա ողջ լեր գլուխ մեր պատուական՝ երկար ամօք և խաղաղ կենօք ՚ի պիտանաւորութի բոլոր ազգիս հայաստանեայց՝ տն այ հզօր աջոյն պահպանութեամբն ամէն։

(Պ. Հ. Դ.)

Պարծեալ Կաթողիկոսին։

Բարձրաբերձ աշտարակ և դղեակ ամրափակ· ջահ արեգակնափայլ և քաղաք անթափչելի ՚ի վր լերինդ բարձու սբյնդ սիոնի, և պարիսպ շրջապատ որք եկեղեցւոյ՝ շինեալ ձեռամբ անեղ շինողին։ Սրանաշնորհ և երջանիկ ածարեալ սրբազանդ Հայրապետի սբյ գահինդ Էջմիածնի մօրն մերոյ հաւատոյ· և սրբանեալ արիական դիտապետի և արթուն հովուի բոլոր տանս Հայաստանեայց Լուսաւորչածինս երամոց Տնդ մեծի երիցս երանել սրբազան Կթղկսի ամ հայոց· ըղձակաթ անձկութբ և բազում

զուամ կարօտիւն երկնընթացդ գարշապա-
րաց և տնամերձ ոք աջոյդ՝ համբոյր ար-
ժանաւոր առ ընծայելով յանարժան շր-
թանցս. և Ո՛վ տաէջ և լուսացնցուղ ճա-
ճընակ ոք խորանացդ և ոք նշանացդ և
այլ սրբութեցն որ այդր կան՝ տալով
երկրպագութի ըս արժանոյն, Հօրդ մերոյ
սբյ հարցանեմ զգխարդութէն 'ի տալուստ
սստի ոչ թէ կարի' 'ի մօտուստ. և զա-
ղօթս քո ոք անընդհատ առնել խնդրե-
լով վս քոյոցս ծառայից, զկելուն հօրդ
մերոյ անփորձ և անսասան՝ խաղաղ և յար
առողջ լսել միշտ և խնդալ ցնծալից հո-
գւով յաւէտ փափագիմ. ողջ լեր:

Եւ թէ զյետանեալս ամիւն կամիցի հար-
ցանել քոյին հայրութեդ ով գլուխ մեր
և պարծանք Կթղկէ եկեղեցւոյ, քոյին
արժանաւորդ մաղթանօք եմք ողջ՟լ և
առողջ գթած անհուն խնամովքն բարե-
րարին: Որ նոյն ինքն քաղցրագութն տր՝
տալով աղօթօղս միշտ զոք հայրդ մեր՝
բոլոր ազինս թորգոմեան, խնամարկեսցէ
զօրհանապազ ցաւագնեալ անդամոցս ընդ
ամենառողջ գլխովդ մերով ամէն:

Եւ յետ ծառայական և ըղձական համ-

բուրիս՝ յայտ լիցի հօրդ մերում մէյ· ղի (այս ինչ և այս ինչ:)

Յու ողջլեր Արհիական գլուխդ եկեղեցւոյ՝ միահեծան քահանայապետութեամբդ ամէն:

Անարժան ծառայ Մահտեսի Պետրոս:

Դարձեալ Կաթողիկոսին:

Գերայարգելի և գերերջանիկ, գերիմաստ և գերահամբաւ արփիաւորիչ տանս Հայաստանեայց: Ծովին ամէնարի և դարմանիչ խնամատար լուսաւորչածին ազինս Թորգոմեան: Մեծի քահանայապետիդ ոյ երից երանեալ Հայրապետի մօրս մերոյ սուրբ Էջմիածնի: Տեղապահ յաջորդ և փոխանորդ՝ հոգւոց մերոց լուսատուին բազմաչարչար նահատակի մէջն գրիգորի մեր լուսաւորչի: Մանաւանդ թէ մէջ առաքելոցն քան բարդուղիմէոսի և Թադէոսի՝ սրբազան և վեհազան ամ Հայոց Կաթողիկոսի· զերկնաչու զմաքուր ներբանսն համբուրեմ մեծաւ սիրով և յոյժ կարօտիմ 'ի հեռուստ ասուի իբր 'ի յոյժ մօտոյ· անարժան և անպիտան և անար-

դիւն

դիւն քո ծառայ՝ շրթամբքս յայժ մեղաւոր ։ Արդ և զորպիսութ̃է հօրդ հասարակաց սրբազանն անձին հարցանելով հարցանեմ թէ և ոչ եմ արժանի և յայժ տարակաց ․ այլ ը̃ խոնարհ քո բարուցդ համարձակեալ , թէ հի՞մ արդեօք իցէ քոյին վեհազան Տէրութ̃իդ 'ի դատն և յոգնավիշտ և յայժ տաժանուտ ժամանակիս ։ Ո՛ որ Տէրն տերանց հաստատուն և անշարժ պահելով 'ի դահակալութ̃ե առաքելական աթոռոյ հայաստանեայցս եկեղեցւոյ , ո՞ զանձրև արդիւնական 'ի շահաբեր ամպոց ա̃ծային խնամոց՝ իւրոց սրսկեսցէ 'ի դէպ ժամանակի յայգիս բանաւոր՝ մերոյ տառապեալ ազինս առ 'ի պտղաբերութ̃ի զանազան պը̃տղոց՝ երանութ̃ե ամէն ։

Նու թէ քոյին այս չնչին ծառայի հարցանիցի որպիսութ̃ի 'ի քումմէ բարձր տէրութ̃էդ և խնամածու հայրութ̃էդ , գոհութ̃ի անհատ և փառք անչափ բարերարութ̃ե խնամակալ արարչին ․ որ մաքուր աղօթիւք սրբազան հօրդ հասարակաց՝ պահեալ է զմեր անարժանութ̃իս մինչև ցայսօր անհուն ողորմութ̃ե̃ն իւրով

Որ և յետ այսր ժամու՝ պահեսցէ՛ նախ
զսրբազան վերադիտօղ Հայրդ մեր բո-
լոր ազգիս, և ապա քոյինդ մաղթանօք
զմերս տառապելուն · Ամէն:

Գոարջէալ Կաթողիկոսէ:

Գիտապետ արթուն և հովիւ ըզ-
գուշաւոր՝ բանաւոր հօտինս Հայ-
կազնեայց: Ժառանգ արժանաւոր Հայ-
րապետական աթոռոյ սրբոյն Գրիգորի
Հովուին Հայաստանեայց: Պատմօղ օրէ-
նաց և ուսուցօղ պատուիրանաց: Կեն-
դանի բանին սպասաւոր՝ և եկեղեցւոյն
քնի իմաստուն մատակարար: Միահե-
ծան գաւազանաւ գերազարդեալ՝ հօրդ
մերոյ սբյ և երանեալ հայրապետի սբյ գա-
հինդ Էջմիածնի՝ և երիցս երանեալ
սրբազան Կթղկոսի տն Հայոց՝ զներբան
սըն օձանկուխ և զաջն նը տծամերձ՝ կա-
րի ըղձիւ համբուրելով անարժանս շըր-
թամբք, զոյն տծապահ քոյին կեցուեդ
՚ի ձախողակ ամանակիս՝ թէև չէ՛ ըմբոն
իմս տրրպուն՝ հարցանելով հարցանեմ:
Եւ որ կեայ միշտ ՚ի նոյնութե, զտրրութի
հօրդ մերոյ սբյ միշտ նոյնապէս ՚ի խոր
անդորրութե առ պահելով, և իբր զցօղս

շա

շահեկանս ծրարելով յամպոջ իւրոյն խնամոց, տացէ ցօղել և սրսկել 'ի դէպ ժամանակի յայգիս բանաւոր արամեան ազինս. զոր տնկեաց աջն հայրական՝ մշակեալ սրբոց առաքելոցն Թադէոսի և Բարդուղիմէոսի և նոցին յաջորդի սրբոյն Գրիգորի: Նա որդ զնոյն մշակութե՛ ունողեդ զտեղի՝ տացէ կարօղն տէր կար և զօրութի. զնոցին տպագրել յանձինդ սրբոյ-մ զնմանութի ամէն:

Իսկ մերս կեցութի՛՝ կելով 'ի վէր քան զարժանն 'ի խնամսն ո՛յ՝ հօրդ սրբոյ հաճոյական աղօթիւքն, մնամք դարձեալ յարապաքեալ նոյնոյդ սրբազանի մշտացընցուղ օրհնութեցն անձրևաց իբրու յերկնուստ առ իջեալ: Նա մի' լիցի անյայտ 'ի քեն հայր որբ. զի (այս ինչ և այս ինչ.) և այլն:

Նա ողջ լեր ով արժան հաւատոյ և քանոն օրինաց Հայր մեր սրբազան անդորր և երկար կենօք ամէն:

Գրաշխեալ Կաթողիկոսի:

Սրբանաշնորհ եւ աստուածեալ սուրբ հայրապետի. արժանական և արժական հովուի Ընհանուր հայկազունեայցս

տոհ

տոհմի՝ երկնային քահանայապետին ծըր
մարիս միաշաւիղ երջանիկ դիտապետի․
իմաստուն հեղինակի և հանճարեղ րա_
բունապետի՝ և երկնաւոր Թագաւորին
դերդաստանի հաւատարիմ տընտեսի ,
Հօրդ մերոյ մէջ և բացարձակ արհիա_
կան քահանայապետի մէջ սրբագումար
մենաստանի և մօրն հաւատոյ սրբոյն
Էջմիածնի․ Ա͞ծաբան վարդապետութ͞ե
Հանուրց հայոց լուսաւորող երջանիկ
սրբազան Կաթողիկոսի բոլոր բովանդակ
հայոցս տոհմի , ընկերանան եթերաձեմ
և զաջն սուրբ գերավսեմ ստէպ ստէպ
համբուրելով , զկեցու͞ն տիրապարփակ
և շնորհօրրակ անձինդ մէջ՝ ծառայս ան_
պիտան և կարի խոտան՝ բազում և յոժ
րղձանօք և կարօտանօք հարցանելով հար
ցանեմ․ Թէ զո՛ր եղանակ զկենցաղոյս
տաժանման բերէ նարդենիս ։ Ունե_
լով մանաւանդ զաքնուն և զհոգ հօտին
Ք․Ի ͞Ը աւաքելոյն բանի ։ Որումեղէլ
զօրավիգն անհունազօր աջն հայրական ,
պահեացէ միշտ՛ի յարկածիցն ամենից ան_
սասան և անվրդով խոր խաղաղութ͞ե ամէն ։
Ու ծանիցէ քոյին ո͞բ հայրութիդ ո͞բ
իմ, զի գրեալն գիր յերից երանեալ

ո͞բ

որ հօրէդ իմէ 'ի վեցն մարտի, եկն եհաս առ քո ծառայս. և ցոյց զխորս մեր անասելի խնդութեամբ: Ո՛չ է միայն գոլն որ հօրդ ներկայ, կենդանութիւն է մեզ մեռելոցս:

Եւ ողջ լեր ուրեմն ով գերերջանիկ հայր 'ի փառս զքեզ ընտրողին, և 'ի պարծանս բոլոր հայկազունեաց ամէն:

ԳԱՐՋԷԱՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ:

Ո առ 'ի յանձուստ գերապէս պաճուճեալ, և համակ ճառագայթիւք արփիափայլեալ: Ո՛վ մայրդ հաւատոյ և զլուսաձևել հրաշակաւոյց տաճարդ երկնահանգէտ՝ ծնօղ մեզ գիտելով ժառայարգելը, գորին իսկ հոգեհանճար հայրապետի և միապետական պատրիարքի վաղարշապատու ծայրագոյն քահանայապետի կաթողիկէ եկեղեցւոյ երիցս երանեալ սրբազան կաթողիկոսի ամենայն հայոց. աստուածամերձ աջոյն և երկնընթացդ ներքանցն համբոյր մատուցեալ յետնելոյս ընաւին մեղսամածն շրթամբք՝ զհօրդ հասարակաց զորպէսն կեցուն 'ի տաժանուտ վշտաշատ վայրիս հարցանելով հարցանեմ: Ո՛վ որ հաստիչն ամենայնի՝ հաստատուն պահելով, շնորհեսցէ

զոէ

զտէրութի՟ երջանիկ հօրդ մերոյ ս՟բյ որ-
դւոյս քոյ հայկազունեայց՝ երկարագոյն
ամանակօք ողջ և առողջ և ամբողջ ա՛մէն։

Դու հայրդ գթած՝ թէ գիտել սակա-
ւիկ յօժարիցիս զնուաստիս որդոնու՟ի,
քոյին հրամանուցդ ընդունական աղօ-
թիւքն՝ պահեալ է զմեզ բարերար տ՟րն՝
իւր անսպառ գթու՟բն ՚ի վէր քան զար-
ժանն մեր անհուն աստիճանօք։

Խնդրեմք ուրեմն ո՛վ հայր հասարա-
կաց, զի զաղօթս և զօրհնու՟իս հա-
ճոյական և հաշտարար քոյինդ մաղթա-
նաց՝ անպակաս արասցես ՚ի քոյոց ծա-
ռայից ո՛ղջ լեր։

Դու յետ ծառայական և ըղձական համ-
բուրիս՝ յայտ լեցի հօրդ մերոյ ս՟բյ,
զի (այս ինչ և այս ինչ։)

Դու ո՛ղջ լեր դարձել ո՛վ հովիւ հոգևոր
և տընտես տանն ա՟յ ամենակալի։ Հաս-
տատեալ ՚ի վ՟ր գերագահ աթոռոյդ և
բարձրիշխան գաւազանիդ ամէն։

Եւ ընկա՛լ ՚ի քո պիտակ ծառայէս լռ-
մայէկ մի լուսագին տ՟բ մօրս մերոյ էջ
միածնի տ՟ծաբնակ խորանիդ ութ ոսկի
և թղթիկ մի խունկ։

[illegible]

ՍԷ

Սբ Նէրսայ Պատրիարքէ։

Իակամ բանին հօր՝ տանն տընտեսի, և աւետարանի նորին ծառայեան քարոզչի։ Սբյն Յակոբայ արդարոյ և տնեղբօր գերագահ աթոռոյն տեղապահ երից երանել հօրդ իմոյ երջանկի՝ աջոյն սբյ համբոյր ծառայական ընծայելով, զվեհազան ձր անձինդ կեցութէ բզում ըղձանօք հարցանելով հարցանեմ. թէ զո՞ր արդեօք եղանակ վշտաշատ կենցաղոյս և դժուարուտ ժամանակիս կրէ քոյինդ սրբութի։ Ո՛ր պահապանն ամ մշտագութ խնամովքն իւրովք՝ պահեսցէ զտրդ իմ հայր՝ ի երկայն ամանակս անփորձ և անսասան՝ Պաշտպանութբ զօրացն իւրոց անմահից վերնոցն պալուց իբրև զգանձ պատուական փարթամացուցիչ բոլոր քոյ տոհմիս ամէն։

Եւ թէ քոյին սրբութիւնդ զմերս նուաստութէ գիտել կամիցի զորպիսութէ, գոհութի և փառք բարերարին այ․ որ հօրդ մերոյ արժանաւոր աղօթիւքն պահեալ է զմեր անարժանութիւնս մինչև ցայս կէտ ժամանակի ողջ և առողջ առանց իւիք պակասութէ ըստ մարմնոյ․ բայց 'ի

քաղցր

քաղցր տեսութեան հօրդ իմոյ մեծի մխիթարիչ արփիաւոր երեսացն։

Խնդրեմ ուրեմն Հայր պատուական՝ զի զաղօթս քոյին սրբազնութեանդ և զօրհնութիւն ընդ տնօրինական տեղեացդ անպակաս արասցես ՚ի քոյին յետնեալ ծառայէս մահտեսի մարտիրոսէ ամէն։

Նաև յետ ծառայական համբուրելոյ աջոյդ քո սրբոյ՝ յայտ լիցի քոյին սրբութեանդ ով իմ հայր. զի գիր շնորհալի մատանց քոց եհաս առ ծառայս անպիտան. զոր ընթերցեալ՝ լցայ յիրաւի անպատմելի խնդութեամբ որպէս երկնատուր պարգևօք և առաքելական ձեռինն գրուածովք։ Նաև զինչ ասեմ ով իմ հայր, որ խոնարհիս միշտ հարցանել զորպէսն քո անպիտան որդւոյս։ Տէրն տերանց ընդ երկայն աւուրս արասցէ զքոյին տէրութիւնդ, և հաստատուն պահեսցէ ՚ի վերայ առաքելական աթոռոյ սրբոյն յակոբայ ՚ի պարծանս կաթողիկէ եկեղեցւոյ և քոյոցդ սիրողաց ամէն և ամէն։

Գրուցեալ ԱՌ Ներսէս Պատրիարքն։

Ընդհանրական և տիեզերական սուրբ եկեղեցւոյն քո վարդապետ աստուածաբան.

բան . և քաղաքինդ ա՟յ՝ ս՟բյնդ Սաղիմայ
վերադիտօղ վանականն : Նորեանցն
ազգակից հոգևորներն ս՟բ անձինդ պատ-
ուականի հօրդ իմոյ երիցս երանելւոյ
պատրիարգի գերահռչակ աթոռոյ՝ և պար-
ծանաց գահի հայոց՝ մեծի ս՟բյնդ յ՟կբյ՝
երկնաձեմօղ գարշապարացն տալով համ-
բոյր ողջունաց յանարժան բերանոյս մեղ-
սամած շրթանցն : Որովհետև երանա-
շնորհ անձինդ ս՟բյ թէ իմանայս արդեօք
ունի կելոյն յետնաժամանեալ ժամանա-
կիս՝ հարցանելով հարցանեմ թէ և չեմ
իսկ արժանի : Եւ խնդրեմ միշտ մեղա-
ւոր բերանովս , զի տէրն տերանց՝ զքո
գթած հայրութիդ ամրափակեալ պահես-
ցէ հրեշտակացն պահպանութ՟բ իբրու
մշակ գործունեայ իւրոյն այգւոյս
անձնականի ամէն :

Իսկ թէ քոյին ճշմարիտ խոնարհութիդ
զիմս վերջոտեալ անձին հարցանիցէ
զկեցուէն , բուրիցս բուր անհատ գ-
հութի ա՟յ . որ աղօթիւք ս՟բյ հօրդ իմոյ՝
պահեալ է զմեզ առողջ և ամբողջ մինչև
'ի կէտ համբուրիս ս՟բ գարշապարացդ՝
անհուն իւր ողորմութ՟ն : Որև հայցեմ
միշտ 'ի քոյին քաղցրութէդ , զի ս՟բ ա՟ծ-
ակոխ

ակունս տեղեացդ օրհնութ՟ն հանդերձ՝ զաղօթս քո ս՟բ՝ անընդհատ 'ի մէնջ առնելով, կալցես 'ի համար ընդ ոսկեղէն անօթոցդ 'ի տան սրբասնեալ սրտի քո՝ և զխեցեղէնս խոտան և ողջ լեր։

Եւ յուշ լիցի հօրդ իմոյ ս՟բոյ, զի շնորհալի գիր քո ձեռինդ՝ եկն եհաս առ իմս նուաստութ՟ն և ետ ինձ բերկրութ՟ն 'ի վեր քան զքանն․ իբրու վերնապարգև արգասիւք լի իմն ծրար՝ ընդ հոգևորին և զմարմնականն առ ընկալեալ ըզ գրչախանոցին այլովքն հանդերձ։ Շէն լեր ուրեմն ս՟բ իմ հայր, որ վ՟ն անպիտանիս միշտ 'ի զահմէթ մտանես։ Եւ ողջ լեր ով պարծանք եկեղեցւոյ և խնդութ՟ն սորածնելոց մանկանցն 'ի ք՟ս։ Ուրախ առնելով միշտ զծառայս քո՝ քոյին առողջութեդ լրովն ամէն։

Գուարջէն Ս՟է Եր՟էմայ Պատրիարքի։

Թագաւորին երկնաւորի ընտրեալ սրբոյ քաղաքին Եր՟էմի, և ք՟ի փրկչին մերոյ ս՟բ անօրինականաց դերահրաշ և գերազանց ամենապայծառ քարանցն և հողոյ և որ յայդր կան սըրբութ՟ցն՝ ամենախիղձ բաղձանօք տալով

երկրպագու͞թ դուրին իսկ ͞ոբյնդ սաղիմի
բարձրապատիւ գերերևակ՝ ͞ամ ալենա
պարծանք մեծի գահինդ ս͞ըցն յակո֊
բեանց՝ ամենարժան պատրիարգի ար֊
թուն անուն սրբազանի՝ մաքուր աջոյն
և ͞որբ ներբանցն համբոյր ծառայական
մատուցանեմ անարժան բերանով յետ֊
նավերջ հողոյս ։ Արդ թէ ո՞ ͞պ կեայ քո֊
ինդ տէրու͞թի 'ի տատանեալ ամենակիս՝
հարցանելով հարցանեմ ։ Տէրն տերանց
͞ոծն ամենի զպատուական անձն հօրդ֊
մերոյ սրբազանի՝ զպայծառ ջահդ ար֊
փիածագ՝ յ͞ամ հողմոց դիմակայնչելից
անշիջանելի պահելով յ͞ամ կողմանց, տա֊
ցէ բերկրիլ մեզ յորակ լուսովդ քով
գերափայլիւ, կամելոյն և հաճելով և խը
նամով իւրոյն բարերարու͞թեն ամէն ։
Իսկ թէ զ͞ամի յետնելոյս զընթիցես
զորպիսու͞թ ͞որ իմ հայր, ահա փառք
բարերար խնամոցն ͞այ ․ որ հօրդ մերոյ
ս͞բյ մաքուր մաղթանօքն պահեալ է մին֊
չև ցայսօր զմերս անարժանու͞թի իւր
անհուն ողորմու͞թըն ։ Արդ խնդրեմք միշտ՝
զի զհօրդ մերոյ զմիշտն անդորրու͞թի
լսել տալով ͞որ քոյոց սիրողաց, բերկ֊
րեցուցէ զբոլոր ազգս մեր քոյովդ

կենդանութե̃ ամէն։

Եւ գիտասցէ քոյին սրբունոյդ Տր իմ Հայր, զի գիր շնորհածրար քո սբ հայրութեդ՝ եկն եհաս առ հեքս քո։ Ընդունի մեծ պարգևելով մեզ քոյոց սիրողաց՝ աղօթք և օրհնութի սբ հօրդ մերոյ հանդերձ տիեզերատարած շնորհիւ սբ տեղեացդ փափագելեաց։ Ասա զի և կրկին ասեմ և ոչ դադարիմ, զի Տր անփորձ և անսասան պահեսցէ զքեզ։ Եւ ողջ լեր ով գերահռչակ նպատակդ բարեաց քոյայնովքդ ամենեքումբք իբր զդրախտ տենչալի բազմախիտ տնկովքդ ուռճացեալ պերճացեալ և զուարճացել ՚ի Տր, ՚ի պարծանս եկեղեցւոյ և անպիտան քոյ ծառայիս մահտեսի յօհաննիսի ամէն։

Եւ ընկալ Տր իմ Հայր՝ երկու զինձիրլի ոսկէկ, և թղթիկ մի խունկ իբրու նուէր քչիկ սբ տանդ դատաստանի յիմս նուաստութենէ քոյինդ։ խոնարհութեամբ։

Դարձէլ Սբ Եղիայ Պատրիարգի։

Զարթուն պաշտօնէայ միոյ պաշտեցեալ էին. իմաստուն մատա-

կա

կարար մշտալի մաւանի նորին։ Մանա-
ւանդ նախնեացն սրբուն և շառաւիղ
կենացն բարուն։ Հովիւ հոգևոր և ջահ
լուսաւոր մեծի կողմանդ պաղեստինոյ
և քնահոտ գերապքանչելահրաշ նրյ քա-
ղաքիդ Նա է մի՝ յոգնահանճար և ճգնազ-
գեաց Պատրիարգի երից երանելոյ նրյ՝
զնծամերձ ոբ աջն ըստէպ համբուրե-
լով յարատոչոր կարօտիւ, հարցաբանեմ
զեղանակէ՝ մաքուր կեցուեդ թէ որպս
կեայ քոյին տէրուիդ 'ի նեղ և'ի նեղիչ
դարուս և ժամուս։ Զոր խնամն վե-
րին այցելուեն զոբ տեղեացդ այցելուդ՝
իբրև զգիր փորեալ յարձանի՝ պահելով
անմխաս յարկածիցն անձրևաց, շնորհիցէ
ազգիս մերոյ ը երկար ամանակօք ամէն։
Նու զանպիտան ծնյես թէ հարցումն
առնիցէ քոյին հայրուէդ որ իմ սրբզն,
բարերարին ոյ փառք. որ աղօթիւք
հօրդ մերոյ նրյ՝ եմք պահեցեալ ողոր-
մութբ նորին մինչև ցայսօր. և յուսամք
թէ և պահելոց է միշտ թէ ունիցիմք
այլ ևս ժամանակ ըստ նորին անքննելի
կամացն հաճութե։

Նու յայտ լիցի լուսաւոր քոյինդ մտաց
տէրուէ հայր իմ ոբ, զի խոնարհ ան-

ձին

ձին քո գիրն շնորհացնցուղ՝ եհաս առ փոքրիս յետնեալ, բերելով շնորհս 'ի մե-տնօրինական տեղեացդ և'ի գերամաքուր ոգւոյ հօրդ մեյ• զոր յիրաւի տուրս համարելով երկնապարգև, մնամ պար-տական քոյինդ սիրոյ չպիտան քո ծռյ

մահտեսի ստեփաննոս ։

Դու ողջ լեր ով քաղցր յիշումն մնաց իմոց հայր պատուական, երկար ա-մօք, անսասան կենօք, ողջ և առողջ անձամբ 'ի պարծանս քոյոց սիրելեաց, և մանաւանդ անարդիւն քո որդեկիս

'ի քս̃ յս̃ ամէն ։

Գուրջէն Սբ Եր̃էմայ Պատրիարգին ։

Հոգւոյն ընտրեալ և յառաջ կո-չեալ• վարուք մաքրազարդեալ և իմաստիւք գերափայլեալ։ Արթուն դի-տապետ և սրբազան հայրապետ սբյ ան-նման քաղաքիդ Երմի, և բոլոր տնօ-րինական տեղեացդ քն բարձրապատիւ պատրիարգ։ Այդր իսկ հօրդ իմոյ սբյ զսբ ներբանսն համբուրմամբ՝ բազում կարօտիւ՝ հարցանեմ վերատին զողջա-ունելի կեցուէ երջանիկ ծընողիդ իմոյ մեծի, թէ որպի արդեօք կեայ քոյին

տէ

տէրունդ 'ի ներկայում այսմիկ դասն և դժուար շրջանակիս ։ Ո՜վ պահողն և նախախնամօղն ամի՝ պահեալ զմարգա-րիտդ լուսափայլ 'ի խորս ողորմութեան իւրոյ ծովու ; զորդւոցդ քոց փարթա-մութի քեղ մեծութի , անկողոպտելի յարապահեսցէ 'ի մախանաց անբարեսէր ատեցողին ամէն ։

Եւ իմս յանդրբելեացն հաշուի անձինս անպիտանի ոսկիսուն՝ թէ հարցման լեցի արժանի 'ի քոյինդ սրբութէ , յամ անձ-նէ և յամ մնաց գոհութի և փառք ոյ · որ մինչ ցայս կեա ժամանակի ոբ ուխցդ համբուրմանս՝ պահեալ է զանպահելիս՝ հօրդ սբյ ընդունական ոբ աղօթիւքն · յորմէ և յուսամք պահիլ դարձեալ · թէ տացէ այլ ևս կեւլութի ոպ և հաճի բա-րեկար կամքն իւր՝ հօրդ մերոյ սբյ ամփակելոյն ամէն ։

Եւ քոյինդ վեհափառութ հայրութէ յայս լեցի որ իմ երջանիկ , զի գիր սրբ-բազնութեդ քոյ եկեալ հասեալ առ քո խանդակաթ ծառայս , բերկրեցոյց մի-րաւի զանձն իմ հոգածուփ անսասելի բերկրութբ իբրու երկնային պարգևօք լցեալ ։ Եւ այն զի գրեալ էր քոյին

հայ

հայրունդ թէ՝ եմք աhա 'ի մէջ անհուն
տառապանաց ։ Տացէ որ կար և զօրութ
ամ ընթացից կենակիր հանճարեղ քրս_
ինդ քայլման ։ Ո՛ի սուրբ է որ իմ,
թէ ա՟յ առն և հոգ իւր ։ Կեցցէ հայրդ
իմ և օրհնեսցէ զմեզ ։ Մնալով քրին
պիտանաւոր տէրութիդ ընդ երկայն ամա
նակօք՝ ողջ և առողջ և ամբողջ անձամբ
'ի պարծանս համայն քրոցդ որդւոց՝
և մանաւանդ քո այս անպիտան և յետին
ծառայի մահտեսի աբրահամի ամէն ։

Իսկ ընկալ հայր սբ զգրքիկ ինչ 'ի մերս
յոգն ողձից՝ ը զերմահպուպ իւղադին
ծաբնակ սբ խորանացդ, և հողաթա_
փիկ մի սբ ոտիցդ ։ և ողջ լեր իմ աչաց
լոյս հայր պատուական ամէն ։

Գովեստ ՍԲ Ներսիսայ Պատրիարքի ։

Անմալանջ փառակօք հոգւոյն սբյ առա
տացեալ ։ Լուսովն ծածայնով լու_
սին լրացեալ ։ Արդարեւ ծաբեան՝
իմաստիւք ծաղկեալ ։ Ի հարցն երա_
նելեաց մեզ վեր ընծիւղեալ ։ Հորդ իմոյ
սրբազանի երիցս երանեալ պատրիարգի
մեծի քաղաքիդ ոյ սբյ եկմի, ծմա_
մերձ աջոյն և երկնայել ոտիցն համբոյր

մա

մատուցեալ բազում ըղձանօք և շատ կա
րօտիւ, հարցանեմ անարժան բերանովս
ամենայետնեալս՝ զոնդ իմդ ոք կեցու_
թենէն թէ ողորմաբար արդեօք կեայ
'ի յարավիշտ վարանման վայրիս և'ի ժխոր
ժամանակիս: Տէր ոծն ամի 'ի գոգ
գթութե իւրոյ պահելով յարակ զշահդ
լուսաւոր՝ յամ փառաւոր հողմոց պա_
տահմանց, տացէ որդւոցդ քոց հայրա_
սիրաց՝ ցնծալ 'ի լոյս իմաստից քո գի_
տութեանդ ամէն:

Իսկ որդեսէր քոյին հայրութդ՝ զմերս
որգոնութիւն թէ արժան համարիցի
հարցման, հօրդ իմդ մէջ գերընդունա_
կան աղօթիւքն և հաճոյական մաղթա_
նօքն, պահեալ և պահպանեալ կամք մին_
չև ցայսօր ընդ աննուաղ ողորմութեն
այ • որև յուսամք և ապաւինիմք պա_
հել ևս և խնամել գեր քան զարժանն
մեր՝ թէ ունիցիմք այլևս կեալ 'ի կամս
անհուն նոյն մարդասիրին: Սպասելով
հանապազ լրոյ աւետման զհօրդ մերոյ
ողջ և առողջն գոլոյ:

Եւ յետ որդիական սիրոյս և համ_
բուրոյս մատուցման սրբոցդ քոց ներ_
բանց, յայտ քոյին վսեմական որուեդ

 լիցի

լցի հայր ա̃ծ․ զի ամենաշօշափ սուրբ մա-
տանցդ գիր՝ հասեալ լինելով վսեհիս
և յետնելոյս , հոտ քն̃աբուրիկ 'ի ա̃ծ-
ատնօրինական տեղեացդ , և շնորհ և օրհ-
նութիւն գերերանաւէտ քոյին սրբութեդ
ուոդեցին զերիթացեալ պապաքեալ հո-
րացեալ անդաստանիկս խբրու յիրաւի
'ի մեռելութէ 'ի կենդանութի անդրէն
անդրաբերելով ։ Արդ՝ որ միշտ որպ̃ս
սպունգ առ ընկալուն՝ առնուս անմիջա-
բար զշնորհս ա̃ծ տեղեացդ ոպ̃ 'ի համա-
տարած ծովէ շնորհաց , կաթիլ ինչ եր-
բեմնական՝ միջոցաւ անձինդ սրբազանի՝
թորել յանձն իմ կարօտեալ մի՛ անտե-
սեսցես որպ̃ և ոչ անտեսես միշտ ։ Եւ
ողջ լեր ով յարգեալդ 'ի յոլովից և
դրուատեալդ 'ի բազմաց հայր իմ պատ-
ուական'ի պարծանս համայն մերազնեայց
և իմ քո ծռ̃յիս մահատեսի Անտօնի ամէն ։

Առ Մէ Կարապետոս Առաջնորդէն ։

Այտացողն ձայնին ընդ առաջ բա-
նին , և նախընթաց կարապետին
փրկական գալստեան նորին՝ տէր մեծի
ամըրդոյն հրեշտակապար մենաստանին
երջանիկ առաջնորդի և սրբազան արք
եպ̃սի ։

երկսի ։ Դու ես հոգեսնունդ զարգաց-
մամբ աճեալ խոհական եւ գիտնական
վարդապետի հօրդ իմոյ մեր զմաքուր
այն համբուրելով բազում կարօտիւ եւ
յոյժ սիրով , զորպէսն կեղուն վեհա-
վսեմ քո սրբազնութեդ հարցանեմ ծա-
ռայս եւ կարի յետնեալս ․ թէ որպիսի
արդեօք կեայ քոյին տրութիւդ ՚ի յայս
նըսեմ եւ ժանտաժուտ ժամանակիս ։
Տէրն տերանց հաստատահիմն կայուն
անսասան եւ անսասան պահելով միշտ զհօրդ
իմոյ զերջանկութի յամ ձախորդակ հող-
մոց , աղօթօղս մեղ չնորհեցէ զքոյին
սբ հայրութիդ՝ ամ հրեշտակակրօն ուխ-
տիւքդ հանդերձ ամէն ։
Իսկ զչնչնոյս որպիսութի թէ հարցանել
կամիցի գերամեծար քո հայրութիդ ,
բիւրիցս բիւր անհատ գոհութի միշտա-
խընամ բարերարին ․ որ մինչեւ ցայս կէտ
համբուրման անարժան շրթանցս զաջդ
քո սբ , պահեալ է զանպահելիս՝ տծա-
խընամ իւր անհուն գթութբն , հօրդ
իմոյ սրբոյ մաքուր մաղթանօքն ։ Արդ
դրձլ նոյն գթութբն յուսամք պահիլ յետ
մէյ անձին հօրդ մերոյ գոլոյն պահեսցէ ։
Ու յայտ լիցի քոյին սրբութեդ տէր
իմ

իմ Հայր, զի գիր Երջանիկ Հօրդ իմոյ եհաս առ փոշիս 'ի տասն և մէկն յուն_վարի · զոր իբրու ընթերցայ, լցաւ անձն իմ ցնծութեամբ իբրու երկնաւոր պարգևօք և առաքելական ձեռինն դրովք ։ Որև խնդրեմ միշտ 'ի քոյին քաղցրութեդ, զի երբեմն երբեմն 'ի սբ. ածաբնակ եղբայ_րանոցիդ սբյ մկրտչին, յիշել զմեղաւորս 'ի սուրբ աղօթս քո մի՛ մոռասցիս ։

Ողջ լեր ով աչաց լոյս Հայր իմ պատուական տնտեսան կենօք, քոյայ նովքդ ամենեքումբք՝ աղօթակցօքդ կա՛ մեր ամէն ։

(Անպիտան ծռյ քո մահտեսի ղուկաս ։)

Դարձեալ Սբ̄ Կարապետու Առաջնորդէ ։

Ողջոյն հոգևոր՝ և իմաստութեան դաս_տիարակ ։ Սիրաշաղկապ բոլոր մեղէն եղբարցդ 'ի սբ. եղբայրանոցիդ 'ի սբ. հօրէն մերմէ նախակարապդ մենաստանիդ սբյն յոհաննու կարապետին քի և մկրտչին · համաքաշտակ սբ. անուանի և կրօնիդեայ և եօթանցդ խստաձարակաց՝ Հօրդ իմոյ սբյ՝ այդորիկ իսկ քաբնակ շնորհաբաշխ սրբարանի արժանաւոր հե_ղինակի և սրբազան եպսի զսբ. ներ_

բանան

բանան համբուր նման անարժան շրթամբ-
քըս , կարի յոյժ կարօտիւ և ըղձալից
սիրով իբր զծառայ զտն իւրոյ՝ հարցա-
նեմ զհօրդ իմոյ զսբ կեցուէն թէ զո՞ր
արդեօք եղանակ կրէ ՚ի մարմնի ՚ի դառ-
նակիշտ ժանտուտ ժամանակիս և ՚ի վա-
րանուտ վայրիս ։ Ո՛րև պաշտպանող-
ամի տէրն մեր զհայրդ մեր սրբազան-
իբրու անձրև շահեկանս պահելով միշտ
՚ի յամպ իւրոցն խնամոց , սրսկեսցէ
՚ի դէպ ժամանակի յայգիս իւր բանա-
ւոր տնկեալս աջոյն իւրոյ հզօրի ։ Եւ-
տացէ միշտ մեզ ծառայիցս լսել զան-
դորր առողջութե հօրդ մերոյ սբյ և
խնդալ բերկրանօք ամէն ։

Իսկ թէ քոյին այս չնչին ծոյի հարցա-
նիցի հիւանդութի ՚ի քումդ սրբութե ,
գոհութի անհատ և փառք բարերարութե
խնամակալ արարչին , որ մաքուր աղօ-
թիւք սրբազան հօրդ իմոյ , պահեալ է
զմեր անարժանութիս մինչև ցայս կէտ
պահուս՝ անհուն ողորմութեն իւրով
Որև յետ այսր՝ պահեսցէ նախ զսրբա-
զան վերադիտողդ սբ գերեզմանի սբյ
ամբորդոյն մաղթանօք նորին՝ և սրբոյն
մերոյ լուսաւորչին , և ապա զմերս

տա

տառապելութ̅ի ամէն ։

Առ յայտ լիցի քոյին գերամաքուր սըր_բութեանդ որ իմ հայր, զի (այս ինչ այս ինչ և այս ինչ ։)

Առողջ լեր ով ազնիւ ակնդ պատուա_կան հայր իմ գերամեծար համայն քեռ_պարփակ սրբազանիւք դասուքդ ամէն ։ (Ընպիտան ոսկերիչ մահտեսի անտօն ։)

Դարձեալ ՄԷ Կարապետեան Ընծայաբերէ ։

Լուսածին արարչին՝ յամուլ ծնողէ ծեծածնունդ մարգարէին, և ան_մահ փեսային որ փեսաւէրին գերամա_քուր դամբարանին սրօբէագումար մե_նաստանին համայն սրբուեցն երկրպա_գութ̅ի մատուցանելով յանարժանս շըր_թանց ։ Նորին այդորիկ բարձրելոյն փառօքն լցեալ կրօնաւորանիդ՝ երից_երանեալ առաջնորդի սրբազան վարդա_պետի՝ Յօրդ իմդ սրբոյ զերկնագնաց գարշապարան համբուրելով բազմաւոնչ սիրով և խանդակաթ կարօտիւ՝ մեղաւոր շրթամբք անարժան բերանոյս ։ Զայն սրբակենցաղ ճծապահ քոյինդ կեցութե ի ձախընթաց ամանակիս՝ թէ և չեցէ ըմբռն իմս տրպուե՝ հարցանելով հար_

ցա

ցանեմ։ Եւ այն որ կեայ միշտ ՚ի նոյ–
նութե՟, զօրութ՟ հօրդ իմոյ ս՟բյ միշտ նոյ–
նապէս ՚ի խոր անդորրութե՟ պահելով,
իբր զգանձ պատուական ամփափակեալ
ներամբոցի իւրոյնն պահպանութե՟, արա–
ցէ մնալ անկապտելի յաւիտեան հաւատանո–
ղացն ամէն։

Եւ չնչնոյս կեցուր թէ լիցի հարցեալ
՚ի քումմէ տէրութե՟դ, կելով ՚ի վեր
քան զարժանն մեր ՚ի խնամոն ոյ՝ հօրդ
ս՟բյ հաճոյականն աղօթիւք, մնամք դ՟ըլ
նոյնոյդ սրբազանի անձին՝ վերատին մըշ
տացնցուղ օրհնութե՟ցն անձրևաց. որ
եղիցի եղիցի ամէն։

Եւ լիցի յայտ քոյին տէրութե՟դ հայր
սրբազան. զի գիրն գրեցեալ շնոր–
հածոր մատանց քոց ՚ի մէկն մայիսի՝
եհաս առ քո յետին ծառայս ՚ի վեցն
ապրիլի և լցոյց զսիրտս մեր անպատ–
մելի զուարճութե՟բ իբրու իսկապէս ա–
ռաքելականն գրեալ ձեռին։ Եւ այն
զի գրեալ էիր հայր ս՟բ, թէ և ոչ ժամ
մի ազատս զմեզ գտանեմք ՚ի խուժանաց
՚ի վ՟ր եկելոցն ձախորդութե՟ց։ Տ՟ր լիցի
քեզ զօրավիգն։ Ոչ գիտէ հայրդ իմ
և յանդուգն է ասելս, թէ այս է ճանա–

պարհ

պարհ ք̅ի աշակերտացն ը̅ նորին փրկա-
կան բանին ։ Նշան ուրեմն ճշմարիտ
աշակերտութե̅՝ խաչին զփրկական տրնօ-
րէնութիւն կատարողին երեւեալ յանձին
քում սրբում, ունիս համադասիլ ընդ
նախածաղիկ երկոտասանից ընտրելոց
յառաջ քան զլինելն աշխարհի ։

Դու ողջ լեր ով ակն տունջեան և
փայլակն արեւելեան, զօրացեալ տե-
րամբ և բարգաւաճեալ նորին ճոխութե̅
'ի փառս պարծանաց բարձրացեալ եկե-
ղեցւոյն ք̅ո ամէն ։

Գուրճէաւ Սբ Կարապետոս Առաջնորդէ ։

ոգւոց մերոց սուրբ լուսաւորչին
նախակառոյց ն̅յ տաճարին, և
շնորհաբաշխ մաքուր մարմնոյն հանգըս-
տարանի մեծի ամբողջոյն ն̅յն յօհաննու
կարապետին ։ Այլ և ն̅ց գերամաքուր
նշխարաց ն̅յն աթանագինեայ հայրապետին
և անմարմնոցն 'ի մարմնի ն̅յն անտօնի
և կրօնիդեայ և եօթանցն խոտաճարկաց՝
և այլոց այդր եղեալ ն̅ցն պարուց՝ գե-
րապատիւ պաշտօնեայ, և միեղէն եղ-
բարցդ իմաստուն կարգաւորիչ, սուրբ
հօրդ իմոյ երիցս երջանիկ առք եպիսկ

և գիտնական վարդապետի՝ սբ զաջն համ_
բուրելով գերեռանդն տարփանօք և
կաթոգին բաղձանօք՝ անարժան բերա_
նովս մեղսամերկ շրթամբքն՝ զոր կեցու_
թենէ մաքուր քոյին կենցաղավարութեդ
թէ որպիսի արդեօք ներորակեալ գե_
րափայլէ 'ի նըսեմնեղ ժամանակիս՝ հար
ցանելով հարցանեմ։ Ո՜վ որ երկնայնոցն
պահապան և երկրայնոցս նախախնամ
տր և ածն ամփ՝ պահեսցէ զհայրդ իմ
յամ ձախորդութեց․ հաճոյական մաղթա_
նօք նախամիջեալ վն մեր առնա բարե_
խօսացդ ։ Իսկ զմերս փոշետեսակ նը_
ճաստուէ թէ հարցումն կայցէ քոյին
տերունիդ, աղօթիւք հօրդ իմոյ երանե_
լոյ՝ կեամք և եմք ահա մինչև 'ի սոյնս
կէտ 'ի հայրական խնամսն երկնաւոր
հօրն գթածի․ որում գոհութի անհատ
և փառք անսահման այժմ և յաւիտեանս։
Այլ եւ անարժան համբուրիս սրբազ
նագործ սբ աջոյդ, յայտ լիցի քեզ
տր իմ հայր, զի գիր քոյդ յարգոյութեդ
եկեալ եհաս մեղաւորիս հանդերձ այլ
երեք գրովքն․ և որպ հրամայեալ էր
քոյին սրբութիդ, առ 'ի զիւրաքանչիւրն
'ի տէրն իւրեանց։ Այլ զի գրեալ էիր

'ի

'ի դրունս՝ քո ծառայիս, թէ ով սիրելի իմ զի՞ է զի մոռացար զմեզ։ Ըաւլեցի տր իմ հայր՝ թէ մոռանայցեմ ըզքեզ · այլ զբաղմունք յարայեծուփ կենցաղոյս՝ ոչ ևս տան հանգիստ երբէք · յորոց տատանեալք մարմնով, և հոգւով ոչ շահիմք ինչ։ Այլ հօրդ իմոյ մաքուր աղօթիւքն՝ ընկալցի տր զյօժարութիս մեր 'ի տեղի իբրու գործով եղելոյ յորմէ յոժ եմք տարակոյս։ Ըստ որում և հայրդ իմ՝ գթած հօրն նմանեալ, ընկալցիս զխղճս մեր իբրու արդեամբ կատարեցեալ։ Իսկ զունելն ծառայի քո իղձ առ քոյին հայրութիդ, վկայեմ թէ վկայէ՝ լուսաւոր սիրտ քո 'ի քոյինդ սիրելոյ · զի ոչ կարէ ոք սիրել եթէ ոչն սիրիցէ։ Ուստի ունելով զիս ծառայ պարտաւոր քոյնդ սիրոյ, ողջլեր ով բազումսիրոյ արժանի հայր իմ պատուական ընդ երկար կենօք ամէն։ Ընդ հովանեացն ամենից քո տր հայրութեդ, և սիրակապեալ հարազատացդ ամծախնամ տր ուխտիդ, մեր եռանդնոտ առ ընծայել, զմնցուն զաղօթսն հայցեմ։

Գ. ան ջապէտ անարժան Տէրյայու եաշէ ։

Հաւատարմոյ Վարդապետաց, Սրբոյ առաջնորդաց Մայրաքաղաքին։

Զօրի սերմանօղ զբանն կենաց. ու-
սուցիչ օրինաց և պատուիրանաց։
Երկնաւոր ոք վարդապետին Նախկին աշա-
կերտացն Համաքաղաք. և տիեզերական
եկեղեցւոյ նորին նորածնեալ մանկանցն
դաստիարակ։ Ա̃ծաբան քարոզիչ և ի-
մաստից սուրբ գրեանցն մեկնաբանիչ.
Հովիւ արթուն մեք հօտին քո՝ ամեներ-
ջանիկ Հայր իմոյ սրբազանի զմաքուր
սէր այն համբուրելով ամենաբարձ տեն-
չանօք, զորպէսն կեցութե գերավրսեմ
քո անձինդ՝ կաթոգին սիրով ծառայս
անպիտան հարցանելով հարցանեմ։ Եւ է
զի՞նչ օրինակ արդեօք կեայ և վարի քո-
յին մեծախնամ գերահանճար անձինդ կա-
ցուն՝ 'ի յայս դժնեայ և տաժանուտ ա-
մանակիս. Որև աղբիւրն բարութե և
վարդապետն ճշմարիտ՝ զհայրդ իմ վե-
րապատուելի՝ ողջ տարափ արդիւնարար
և անձրև պտղոց շահեկան, առ պահե-
լով յամպոջ իւրոյն բարերարութե, տա-
ցէ և հեղցէ պայքելոցս ոգւոց 'ի դէպ
և 'ի պիտան ժամանակի, առ 'ի զուարթա-

ցուցանել և պտղաբերել զբանաւորս այգի տիրախնամ ազգի տոհմիս հայկազնոյ 'ի հայրականն տնկեալ աջոյն ամէն ։

Եւ զնուաստս քո որդեկիս և մանաւանդ քո անպիտան ծառայիս թէ հարցանել կամիցիս զորպիսութիւն, գո֊հունի միշտ և փառք՝ միշտ խնամողին այ․ որ աղօթիւք ձեր հօրդ իմոյ պահեալ է զմեզ մինչև ցայժմ, որ չէի և չեմ արժանի թէ պահեալ լինէի ։ Եւ զինչ այլ ինչ այս, եթէ ոչ խորոյ անհուն բարերարութեն նշանակ ։ Եւ աղերսեմ ուրեմն ով հայր իմ հոգևոր ․ զի զշնորհս ձեր աղօթիցդ և զօրհնութիս սրբասնեալ անձինդ անպակաս 'ի ծառայէս առնիցես

ողջ լեր ։

Եւ զկնի ըղձատոչոր սիրոյս մատուցման՝ յայտ լիցի ձեր հայրութեդ քում տր իմ հայր, զի գիր սրբազնութե քո եհաս առ հեքս ։ (և այլն ։) Եւ ողջ լեր ով հայր իմ սրբազան 'ի պարծանս քոյոց սիրողաց երկար և խաղաղ կենօք

ամէն ։

(Յարութիւն չնչին քո ծառայ ։)

Թուին ռմծզ․ մար" իա․ 'ի կոս" պօլ" ։

 Պար

Պուղջեան Մ. Հարդաղեան.

Ղամպար լուսաբորբոք և ճառագայթ արփիափոր: Հովիւ արթուն յարահսկող, և դիտող զգուշաւոր: Պատմող օրինաց և բացատրող իմաստից Հին և Նոր կտակարանաց: Վարդապետ ծաբան. անդրանկամիտ և գիտնական: Պերունան՝ շնորհիւ գերածաղկեալ, և հոգևոր մաքուր վարուք պտղաւորեալ. որբոյ հօրդ իմոյ երջանիկ՝ անարժան բերանովս զմաքուր այն համբուրելով՝ զորպէսն պատուական քո անձինդ հարցանեմ անարժանս: Ո՜ր պահող տէրն ամցուն՝ պահեալ և պահպանեալ իւր գերալիր զթութիւն ոչ ջուր կենդանի 'ի բղխարանս հոգևոր իմաստից, գնացուսցէ՝ յարաժամ 'ի բանաւոր անդաստանս իւր ամէն:

Իսկ թէ մերս անարժանութի լիցի հարցման արժանի 'ի քո սրբութեդ՝ գոհու և փառք արարչին ամցուն, որ պահել է զմեր անպիտանութիս իւրով անհուն ողորմութբն մինչև ցայս կէտ գրոյս գրման և սուրբ աջոյդ քո համբուրման: Արև խնդրեմ 'ի քո որբ հայրութեդ, զի զերկ-

նա

Նուաստ աղօթս քո անպակաս արասցես
'ի քո ծառայես ողջ լեր:

Ու գիտակ լեցի քոյին պատուական հայրութեդ տէր իմ, զի գիր պատուա-կան մատանցդ քոց եհաս առ յետնեալս ի վեցն մարտի. որ գրեալ էր 'ի չորսն փետրվարի: Զոր ընթերցեալ լցայ ան-պատմելի խնդութ 'ի վերայ փարատման հիւանդութեդ: Զի յորմէհետէ լուեալ էի թէ հիւանդ է մարմնով ոչ անձն պատուականիդ, յիրաւի ասեմ տէր իմ հայր, որ յոյժ պաշարեալ կայի տրտ-մութբ յոյժ: Աստի շնորհակալ եմ զքոյին հայրութեդ. որ ծանուցեալ մեզ զառողջութիդ, բերկրութն յոյժ արարեր զմեզ և զայլ սիրելիս քո:

Ու ողջ լեր ով հայր իմ սիրելի յամե-րամ կենօք և անդորր ամանակօք 'ի տէր քս 'ի յոյսն բնաւից ամէն:

(Անպիտան ծառայ քո՝ պաղտասար չնչին դպիր:)

Գրաբջեալ Մարտապետի:

Ճշմարիտ վարդապետին տիեզե-րաց՝ ընտրեալ սուրբ աշակերտացն համաքատակ, և նորածնեալ մանկանցն եկե

եկեղեցւոյ գերահամբար դաստիարակ ։ Ք․ի̄ ո̄ք աւետարանին ձրի քարոզիչ ․ օրինաց ուսուցիչ, և նրբից բացայայտիչ ։ Աշակերտ ճշմարիտ որդւոյն ա̄յ, և ճրագ լուսափայլ ո̄ք եկեղեցւոյ ։ Դու գերազանց աստիճանօք գովուեց արժանաւոր երջանիկ հօրդ իմոյ սրբոյ ա̄ծաբան վարդ̄պտի զո̄ք այն բազում ըղձիւ համբուրելով, անարժան և անպիտան ծառայս, զբարեբաստ կեցութե̄ մաքրակենցաղ անձինդ ս̄բյ Թէ ո՛րպիսի արդեօք կեայ և վարի 'ի սոյն այսմիկ վշտաբերող ալէծփեալ ժամանակիս՝ անարժանս և յետնեալս հալածանելով հարցանեմ 'ի հեռուստ աստի իբր 'ի յոյժ մօտոյ ։ Զի Թէպէտ տեղեաւ 'ի բացեայ է ծառայս 'ի քո ս̄բ հայրութենէդ, բայց վասն սուրբ սիրոյ քոյին որ առիս՝ մերձ առանց միջոցի առ ոտս քո դիտեմ զիս ։ Աստի ամենակալ հզօրն տէր՝ զնաւաշահաբեր՝ քաղաքացն եկեղեցւոյ, յա̄մ ձախորդակ հողմանց բնաւին անվնասելի պահեալ, լիցի զպէտս մանկանց սիոնի 'ի քոյոցդ շնորհաց ։ Զոր անձամբ քով բարձեալ բերես իբր 'ի հեռաւոր մեզ քաղաքաց յիմաստից հին և նոր կտակարանաց ։

Եւ զանպիտանիս որպիսութն̃ թէ հարց_
ման առնիցէ արժան քոյին հայրութդ՝
ահա կեայ անարժանութիս մեր մինչև ցայ
սօր ողորմութբն ոյ՝ հօրդ իմոյ սբ և մա_
քուր աղօթիւքն: Եւ եմք աղօթօղ քո_
յին միշտ անփորձ և անսասան մնալութդ
առ՚ի յօգուտ մեղաւոր քոյ մերազնեայ_
ցըս ամենեցուն ամէն:

Եւ ծանիցէ քոյին քաղցրութդ հայր
սբ. զի գիր սրբազան ամենահան_
ճար ձեռին քո եկն եհաս առ քո ծա_
ռայս. (և այլն:)

Եւ ողջ լեր ով գերունակ լուսոյն ա_
նաղօտ հայելի հայր իմ պատուական
երկար բարօրութբ ամէն:

(Անարժան ծոյ իբրու որդի բարսեղ:)

Պատճէնն Վարդապետին:

Մեծի երանաշնորհ հօրդ իմոյ գե_
րապայծառ ածաբան վարդպտի
Առաքելական պաշտօնին մատակարար
շնորհազարդ երիցս երանեալ սրբազան
արհի եպիսկոպոսի: Երկրորդ ածաբան
և նոր ոսկիբերան, նրբից և արտաքնոց
և ածային հին և նոր կտակարանացն բա_
ցայայտիչ քաջաքարոզ տաւքալօսի: Ի ը

ցեալ

ցեալ զեղեալ գիտութ̅ պոէտամիտ բա-
նաստեղծի ։ Միանգամայն ՚ի ձմեռնել
ժամանակիս պարգեւեալ մեզ ՚ի յո՛յս վայ-
ելչագեղ վարդ վայելուչ այդր մեծի
բազմաշակերտ հռետորի հայոց իմաստա-
սիրի՝ բազում պատկառանօք և յորդ կա-
րօտիւ աջոյն ս̅բյ և ներբանացն համբոյր
ծառայական ընծայելով, զմեծի րաբու-
նոյդ զսրբակենցաղն կեցութ̅ի՝ թէ զո՛ր
արդեօք ունի զկեալ յամպրոպային ե-
ղանակիս ո՞ ՚ի յոգնորոտ ժամանակիս՝
հարցանելով հարցանեմ անարժանս յետ
նեալ քո ծառայ ։ Տէր և տ̅ծն տ̅մի՝
զյոգնարդիւն ցօղդ զայդ և զանձրեւդ
շահեկան՝ պահելով միշտ ՚ի յամպս խնա-
մոց իւրոց, սրսկեսցէ ՚ի դէպ ժամա-
նակի յայգիս իւր բանաւոր տնկեալս
աջոյն իւրոյ հզօրի ամէն ։

Իսկ թէ վեհազան քո տէրութ̅իդ կա-
մեցի զնուաստ ծառայիս քո գիտել
զորպիսութ̅է, անհուն գոհութ̅ի անհատ
ողորմութ̅են բարերարին ․ որ աղօթիւք
հօրդ իմոյ ս̅բյ պահեալ է զանարժանս
մինչև ՚ի կէտ համբուրմանս քո սուրբ
ներբանացն ։ Արև յուսացեալ եմք պա-
հիլ ևս թէ տացի այլ ևս ինչ կեալ ՚ի
նո

նորին կամացն ամենասուրբ, առ՚ի լսել միշտ և խնդալ զկենդանուն մեծի հօրդ-
մերոյ սրբոյ ամէն :

Եւ գիտութե՟ն լեցի քոյին մեծի ո՟րու-
թեդ հայր իմ պատուական, զի (այս
ինչ և այս ինչ :)

Եւ ողջ լեր՝ ով րաբունիդ պայծառ·
խոր իմաստաճառ· բազմոստեանդ ծառ·
և մեզ բարւոք կելոյ պատճառ·
ամէն :

Քահանայի՝ յաշխարհականէ :

Յոգնահանճար գեր աստիճան, և իմաստիցն սուրբ գրոց ա՟ծայնոց պայծառափայլ ըշտեմարան : Քահանայ ճշմարիտ բարձրացեալ քահանական գերա փայլ աստիճանօք · առեալ 'ի ճշմարիտ քահանայապետէն որ ըստ կարգին մել քիսեդեկի : Եկեղեցւոյ մանկանցն իմաստուն դայեակ · և տկարացն անձանց արի օժանդակ · Ա՟ծայլն շնորհացն մատակարար, և մթացեալ ոգւոց գերափայլ ղամպար : Եւ ես՝ ճշմարիտ մարմնոյ և արեանն ք՟ի սրբազնագործօղ : Եւ այլովք այսպիսեօք պատեհ դրուատիւք արփիաւորեալ անձին ս՟բյ հօրդ-
իմոյ

իմոյ մեծի՝ զածամերձ որ այն համբու-
րեալ անբաղդատ սիրով և յորդ կարօ-
տիւ, զկենէ կեցութե սրբազանի քո
անձինդ թէ որպէս արդեօք կենցաղանայ
'ի կիսամեռ վշտապատեալ ժամանակիս,
տմիէ յետնեալքս և անարժանքս հար-
ցանելով հարցանեմք: Արև ինքն ըս-
տեղծօղն և պահօղն տմի՝ զաղդեցիկ
փողդ եկեղեցւոյ՝ և զբաշխօղդ արժա-
նաւորաց զփրկական դեղն կենաց, մըշ-
տանջեալ պահելով և յարանը, զաւե-
տարանին զփրկականն խրատ՝ անհատ
և անպակաս արասցէ քոյովդ բանիւ և
քոց նմանեացդ՝ 'ի լսելեաց ամհաւա-
տացելոց 'ի ծոց կաթողիկէ սուրբ
եկեղեցւոյ ամէն:

Նուայտ լեցի քոյին փեմունեդ որ իմ
հայր. (և այն զոր կամիս 'ի վերջոյեցն:)

Գաւրճեաշ Բահանայէ:

Սորոգողլն տիեզերաց նոր եկե-
ղեցւոյն՝ նորոյ օրինացս սիրոյ՝
ազդողական ուսուցիչ: Նորհաւեղ
փայլման էական լուսոյն պատկանաւոր
ներընդունակ, և մանկանցն եկեղեցւոյ
'ի յերկնայնին հարսնարանն հրաւիրակ:
Սան

Մանկանց դաստիարակ և ծարաւեացն մատռուակ ։ Արբաշնագործ աջոյն քո յաջորդ՝ առ՚ի բաշխել արժանաւոր անձանց զտուրս մարմնոյն և զարեան նորին փրկական ։ Այդպիսոյդ սրբազանի և հօր իմոյ պատուականի ո՛չ զաջն համբուրելով երկար կարօտիւ և սաստիկ սիրով, անարժան բերանով և մեղաւոր շրթամբքս՝ զորկնուէ մաքրակենցաղ անձինդ սրբոյ՝ թէ զո՞ր արդեօք տրամադրութի ներկայեան յինքեան ունիցի՝ իբրու ծառայ կամ որդի՝ (թէ համարեցայց) հարցաքանեմ յետնելիս ։ Ո՛ր բաւականն իմ՝ համայն իւրոց ընտրելոցն մաղթանօք՝ զգաղափարդ ուղիղ վարուց և իմ համեստ բարուց՝ զխարսագեղ արմաւենիդ տնկեալ 'ի տանն այ, պահելով միշտ աջովդ պահպանական, խնդացուցէ՝ զիրս մեր

քոյոյդ կենդանութե ամէն ։

Եւ զհետքոյս արդենութի թէ զննիցէ քոյին հայրութդ, ահա մինչև 'ի կէտ դրոյս ծերացման պահեալ կամք 'ի խնամս մարդասիրին 'ի վեր քան զմերն ըոյն արժան, հօրդ մերոյ ոչ հաճոյական աղօթիւքն ։ Եւ յետ սիրոյ համբու-

րիս

ընս մաքուր քո աջոյդ , զէկ լըցի քոյին սրբութեդ , զի յօրէ յորմէ անջատեցայ ծառայս քո 'ի քէն տէր իմ , այս երրորդ գիր է գրեցեալ առ քոյինդ սրբութի · և չընկալայ ծառայս 'ի քէն գիր և ոչ մի · և եմ յոյժ տարակուսեալ , ոչ գիտելով զպատճառն և ոչ զորպիսութի սրբազանիդ անձին ։ Աւստի յոյժ աղեր- սանօք խնդրեմ 'ի հրամանուցեդ , զի մատնիկ մի թղթիւ նշմարեցես զորկէ- նութի երջանիկ քո տէրութեդ · զի յոյժ կամ 'ի փափանման · և շնորհ մեծ է քոյ անպիտան որդւոյս ։ Իսկ ողջ լեր ով բուրաստան բարեմոյն անկեալ յէական աջոյն 'ի հոտ անուշից անկողին քոյոցդ պխեաց հոյր իմ պատուական ամէն ։ (Անպիտան ծառայ քո՝ իբրու տէրա- ցու արսէն ։ մարտի Ժդ ։)

Գովեստ Քահանայի ։

Շնորհաբաշխ աջոյն յի քի յաջորդ սրբազնագործեալ զմարմին և զարիւն նորին փրկական և կենդանա- րար ։ Քաւիչ մեղաց ժողովրդոց գե- րազանց աստիճանօք քան զքահանայս- ահարոնեան հնոյ օրինին ։ Խրատէ և ու

ուսուցիչ եկեղեցւոյ մանկանց , և օրինակ
բարի վարուց և պայծառ քաղաքավա-
րութեան , յորդորելով զնմին 'ի բարի
կրօնս ածպաշտութե : Այդպիսոյ ճշմար-
տի ընտրեալ քահանայի , մեծի հօրդ-
իմոյ պատուականի զածաշօշափ զսրբազ-
նագործ խորհրդակատար զաջն ոք համ-
բուրելով մեծաւ սիրով և կարի կարօ-
տով , հարցանեմ յոյժ անարժանս՝ ըզ-
հօրդ իմոյ սբյ զկեցութե և զորպիսութե
հեզագունեղ անձինդ · Թէ ո՞րպիսաբար
կեայ 'ի տատանումս յոգնակոհակ կեն-
ցաղոյս ծովու : Որ քն որն ամի՝
'ի յալեաց նորին ներհակաբաղխից որ
արտաքուստ և 'ի ներքուստ՝ խուռն նա-
խախնամելով (որ սաստեաց հողմոյն և
ծովու և եղև խաղաղութի մեծ (զնաւա-
քատակ սբյ անձինդ ամրութե զկազմը-
ւած՝ պահեսցէ՛ հաստատ և անսասան
'ի նաւահանգստի եկեղեցւոյ 'ի խոր խա-
ղաղութե : Նուաղելով լսել զխաղաղ և
զանդորր կեանս քո , շնորհեսցէ մեզ
զնոյն ընդ երկայն աւուրս , որդւոց քոց
տիրասիրաց ամէն :

Իսկ թէ յիշեսցէ հայրդ խնամածու-
զիմս հարցանել զորպիսութի զայեանէլ ,

 հօրդ

հօրդ իմոյ ընդունական աղօթիւքն կամք պահեալ և պահպանեալ ընդ խնամօքն նոյ մինչև ցկետ մատուցման սիրոյ համ_բուրիս աջոյդ քում սրբոյ ։ Սպասելով յարակ նոր օրհնութեդ անպակաս 'ի մեզ լինելոյ ամէն ։

Նաև յայտ լիցի քոյին սրբութեդ տէր իմ յարգելի, զի գրեցեալ գիրս 'ի շնորհածոր մատանց քոց՝ հանդերձ սի_րապտուղն արդասիւք եկն եհաս առ անարժանս քո ծառայ, զոր ընկալեալ շնորհակալ եմ զքեն մինչև ցբաժա_նումն հոգւոյս 'ի մարմնոյս ։ Եւ այլն ։

Նաև ողջ լեր ով նոր հոգւոյն օծմամբ շնորհակիր հայր իմ հոգևոր, կրկին պատուոյ արժանաւոր, արածող հօտին քո բանաւոր, 'ի պարծանս ներգևեալ քո ներքոյ գրելոյս ամէն ։

(Անհաճոյ ծառայ տեառն կամաց՝ իբ_րու տրցու յօհաննէս տ̃ծատուրեան) ։

Պ՛ԿՆՈՒՈՐԱՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ։

Ողջակէզ բանաւոր՝ զանձն ընծայօղ տոն նոյ 'ի վերայ խորհրդական վիմի ինքնամատոյց սեղանոյդ ։ Հրեշտակա_կրօն և խաչաբարձ զինուորացդ բանակաց

Ճրդ

ճգնաւորացդ դասուց՝ որք առաջըն-թաց և իմաստուն առաջնորդ 'ի յերկիրն աւետեաց ։ Անձանձիր ուսուցիչ և հան-ճարեղ մխիթարիչ որք անապատիդ և ցանկալի մենաստանիդ համակամ միաբան հոգւոյն սիրովն կապակցել միեղէն եղ-բարցդ ։ Բազմաց բաղձալի և ինձ տար-փալի ․ ծաղիկ և վարդ անապատի հօրդ-մէջ մերոյ որ ծերունոյդ զփարելի ո-տիւքն փարեալ, որք ներքանցն և երկ-նընթաց գարշապարացն անարժան բեկրա-նովքս համբոյր մատուցեալ, զատտորա-կակեազ և զաղաւնակենցաղ զորս քո կեցուէդ՝ հարցանեմք յետնեալքս թէ ո՞րպիսաբար արդեօք կեայ քոյին սըր-բութիւնդ ընդ քև և ընդ քեզ ամէնար-թուն հսկօղօքդ հեծդերձ ։ Այն որ ասաց՝ քաջալերացարուք զի ես յաղթեցի աշխարհի, քաջացուսցէ՝ զքաջեանսըդ ընդ դէմ ամ մեքենայից զօրացն բելի-արայ, թիկնակցութ անյաղթելի զօրացն վերնոց ։ Այլ զի տնկեալ 'ի կողմանէ հա-զարք, և բիւրք 'ի յաջմէ, առ ձեզ ինչ ոչ մերձեսցի ամէն ։

Իսկ թէ զմեր քո ծառայից մեղաւոր կեցութիւն հարցանել կամիցի քոյին սըր

սրբութիդ Հայր մեր պատուական, գո-
հութի և փառք տն այ, որ քոյին նր
հայրութեդ՝ և ըստ քեզդ զինուորեալ
խաչակրօնակցացդ քոց՝ միշտ բազկատա-
րած մաքուր մաղթանօքն պաշտել է զան-
պաշտելիքս՝ անհուն խնդրով բարեգթու-
թեն մինչև ցայն կետ։ Զորմէ և յա-
պառնէն զայն յուսամք թէ առնէ՝ ըստ
իւր անճառելի մարդասիրութեն ամէն։

Եւ յետ ծառայական համբուրիցս՝
ծանիցէ քոյին հոգեկիր պայծառ-
հայրութիդ, զի ահա՛ մերոյս անարժա-
նութեան սիրոյ պտուղն զանձանակին
որ հաւաքի ՚ի մէջ այս [illegible] էնսաֆիս,
առաքեցաք ՚ի նր կտուցու [illegible] քա-
ռասուն երկու ղուռուշ, ձեռամբ մեր
պատուելի եղբայր և հայր՝ և նր մե-
նաստանիդ հարազատ մուղտիսի կարա-
պետին. որոյ ձեռամբն և ընամակն օրհ-
նութե նր անապատիդ ՚ի նր հօրեդ ըն-
կալայք։ Եւ է՛ այս՝ այս տարվան հաւաք-
ված ԺԲ ամսոյ մինչև ՚ի մէկն յուն-
վարին ՌՄԾԳ թուոյս։ Ընկալ ուրեմն
Հայր նր պատուական՝ զքչիկ երախայ-
րիս սիրոյ ՚ի մեր մեղաւոր անձանցս իբր
զլումայն այրի կնոջն ՚ի գանձանակն տն։

Եւ

Եւ յաղօթս ձեր մշտամատոյց՝ զոր մատուցանէք տն՝ առաջի անմատչելի նորա աթոռոյն ահաւոր, թէ 'ի հասարակականին թէ 'ի յառանձնականին, յիշել աղաչեմք և զմեր զբաղակեաց և փշապատ մեղաւորեալ ոգիս և մարմինս ։ Օգնական լինելով տկարութեանս մերում 'ի ձեռն մաքուր մաղթանաց ձերոց, առ 'ի թափել զմեղանաց մերոց զծանրութի 'ի ծով անհուն ողորմութեանն նյ ։ Եւ հասանիլ մեզ անմիջաս 'ի նաւահանգիստն կենաց առ որ ձերդ կայ յաջողեալ ։ Եւ ողջ լեր ով գերափայլեալ հայրդ ճգնազգեաց ճգնազգեցողօքդ հանդերձ ամէն ։

Ծնաւայք որբ անապատիդ՝ այս առուն ենանաֆիս վարպետայք ։

Պարզեալ Ճգնաւորաց Բաշխութէ ։

Ջանաչխարհիկ և վերնակրօն՝ մերկամարմին բոկոտնէից թռչնակենցաղ երամիցդ, և երկաթեօք սաղաւարտեալ նետանահանջ վահանաւոր 'ի հոգւոյն զինուց արի՛ սպառազինացդ բանակաց՝ արխականդ առաջնորդի ։ Եւ այդոցիկ կամաւորաց անընչակեաց ողջա

խոհիցդ աղօթկերաց , և միանգամայն
քի ով հետոցն փափագողաց և հետև
ողաց միւղէն միաբան ով եղբարցդ մար
զիչ և յորդորիչ գերընտիրքդ հեղինա_
կի երկնաընթաց ով ոտիցն գարշապա_
րաց հոգեխառնեալ կարօտով և մեծաւ
սիրով յանարժանիցս շրթանց համբոյր
նուիրեալ ։ Ով հօրդ մերոյ անար_
եանցն ողդակցի՝ զոր կենացն փարմանէ
իբրու հարազատ ծառայք հարցանելով
հարցանեմք ։ Իսկ թէ խոնարհ հայրդ
մեր որդեսէր՝ զմերս անպիտանութե
հարցանիցես զորպիսութէն ։ քո հրա_
մանուցդ ամէնընդունակ մաքուր աղօ_
թիւքն պահեալ կամք ողորմութեն ոչ
ողջ և առողջ մինչև ցայժմ ։ Եւ տրն
մեր կուսածին՝ զկուսակրօնիցդ կուսա
կրօնահայր՝ և ոծապահ ոք կուսաստա_
նիդ զընտիրդ տեսուչ՝ անդորր և ան_
սասան և անդրդուէլի 'ի հոգևորական
առաջադրութեդ հաստահիմնելով , 'ի
նկատեալն ձեր նպատակ ուղիղ ընթա_
ցիւք որ խուն է հաճոյ ժամանեցուս_
ցէ ։ Լսելով զիւր հաճոյականն ձայն 'ի
ոք հօրէդ՝ թէ ահա՛ ես և մանկունք
իմ ։ ամէն ։

Եւ ընդ սիրոյ անծչանաց քրոջս ծա-ռայից՝ յայտ լեցի քումդ խոնարհու-թեան և հայրութե․ զի զայս տարւան սիրոյ պտուղն մեր սակաւ՝ որ հաւաքի ՚ի մէջ Թերզի էմնաֆիս վարպետացս, ուղարկեցաք առ ձեռամբն հեզաբարոյ հայրապետին եղբօրն մերոյ և սբ կրօ-նաստանիդ հարազատ մուղտսի յարու-թեան յիսուն և վեց ղուռիշ, առ ՚ի պէտս մէյ տանդ, և ՚ի դմին խուռնե-րամեալ սբ միանձանցդ։ Եւ զօրհնութի սբ աղօթից ձերոց անպակաս ՚ի ծառայիցս առնելով ՚ի սբ սրոբէապար մաքրաստա-նիդ, ողջ լեր ով հայր երանաշնորհ ամ քրովք ընտրելովք երկար և անդորր կենօք և տն ոյ հաճոյական վարուք ամէն։

Դարձեալ Ղ՛ենաւորայ Առաջնորդէ։

Պայծառերամ աղաւնեացդ երա-մից, և խաչակիր բանակացդ բո-լոտնէից՝ ուշիմ նախընթացս։ Օգօնիցդ անձանց զգօն հեղինակ․ և քն հետոցն հետևակցաց՝ անաղտ հայելի վարուց և դաստիարակ ըստ նախնոյն Անտօնի և Կրօնիդեայ։ Կենդանի բանին սպասա-ւոր, և սբ մենաստանիդ ջահ արփիա-ւոր։

տոր ։ Սուրբ Հօրդ մերոյ ընտրելոյ , և
Հոգւոյն շնորհօք գերափայլելոյ , զոր-
աջն 'ի Հոգւոյն օծեալ , և զներբանսն
երկնուղևորեալ , բաղում ըղձանօք Համ_
բուրելով , զոր կենացդ քո որպիսութի
և ընդ քև եղելոցդ միանձանց մուղո_
սեաց և Համայն միաբանից ամենահաս_
տատ սրբարանիդ , Հարազատ սիրով ցա_
ւակցաբար Հարցանելով Հարցանեմք 'ի
ներքոյ գրեալ անարժան քո ծառայքս ։
Թէ որպէս ներկայումն կենցաղանայ ձե_
րենդ սրբութի ։ Որև խաչեալ փրկիչն
մեր կենարար , զխաչաբարձ երամոցդ
որ բազմուի , անդրդուելի Հաստատուն
'ի ուբն ձեր նկատեալն տուաջադրութի
Հաստուցեալ , ժառանգորդս կացուսցէ
կենացն յաւիտենից յանձառելի խն_
րումն տեսութե ։ Նոյն մեզ ևս բխուր
մեղօքս մածուցելոց անարժանից , մասն
բարեաց ընդ ձերումն արժանաւորութե
պարգևեսցէ որ ածն մեր 'ի տեսութի
փառաց խորոց 'ի մասին ժառանգութե
սրբոցն 'ի լոյս ամէն ։

Նոյ զկնի ծառայական Համբուրիցս ա_
նարժան շըթանց՝ երկնաչու գարշա_
պարացդ՝ ծանիցէ որ Հայրութի քո որ
խմ , զի (այս ինչ և այս ինչ ։)   51

Եւ ողջ լեր ով ձագախաւնեալ երա-
միցդ առաջնորդ և Հայր Հոգևոր,
անփորձ և անսասան ընդ երկար ամօք
և անդորր կենօք ամէն։

(Անարժան ծառայք քոյին սրբութեդ
պօղմաճի մահտեսի պետրոս գանձապետ.
և այլ ընդ մեզ եղեալ վարպետայք։)

Դաւրջէալ Մ'կնաւորայ Առաջնորդէ։

Ջերմեռանդն աղօթիւք և սիրովն առ ած միշտ ՚ի մաղթանս կանխողի, և քի կուսածին փրկչին սբ հետոցն կուսութբ հետևողի։ Միշտ պահօք և տքնութբ և խաչակրօն անդադար սաղմոսերգութբ զխաչն փրկչական ՚ի յուս բարձողի. զանմարմնոցն բերելով ՚ի մարմնի զհանդէս։ Իմոյ եղբօրդ պատուականի խարազնազգեաց կրօնաւորի. անյագ բաղձանօք և յոյժ կարօտանօք փարեալ ընդ ոք անձամբդ՝ ողջունեմ զծերունիդ սրբազան և մաքրազան։ Եւ հարցանեմ զտերամբ զօրացեալ անձինդ կեցութի։ Թէ ո՞րպիսի արդեօք կեայ ՚ի հանապազորդեան ընդ թշնամոյն մենամարտութեդ։ Որում զօրավիգն եղէլ քաջալերող տրն մեր (որ ասաց իւրոյն

ոք

որ հետեւողաց , թէ ահա՛ ետու ձեզ
իշխանութի՛ւն կոխել զօձս եւ զկարիճս , եւ
զամենայն զօրութիւն թշնամւոյն ։ Ու թէ քաջա-
լերացարո՛ւք · զի ես յաղթեցի աշխար-
հի ։) Տացէ՛ ժուժկալութի՛ւն ճշմարիտ հե-
տեւողիդ իւրոյ , փառեալ զինուքն ա-
ւետարանին ընդդէմ ամենայն չարեաց սատանայի ։
Ու անխափան ընթանալ զընթացսդ որ
առ ած · եւ հասանիլ 'ի նպատակն ուր է
դեալ առաջադրութեանդ ։ Մ`աղթանօք
նախընթացիցն միանձանց այդր լուսա-
ւոր ճանապարհի՝ մեծին եղիայի եւ յօ-
հաննու մկրտչի , եւ մերոցն նախավարժ-
չաց անտօնի եւ կրօնիդեայ ամէն ։
Ու թէ քոյին որք սիրազնեայ ազնը-
ուիդ հարցանել կամիցի զանարժա-
նիս որպիսութի , գոհութի եւ փառք այ
միշտ բարերարին · որոյ ողորմութեան եւ
հայրապատին եղբօրդ իմոյ սուրբ աղօ-
թիւքն՝ պահեալ կամք մինչեւ ցայսօր
առողջ անձամբ ըստ մարմնոյ , թէպէտ
հիւանդ ըստ հոգւոյ ։ Որ եւ քոյին աղօ-
թիւքդ եւ քոյին նմանեացդ , յուսամք
եւ հոգւով առողջանալ ներող տեառն
ողորմութեամբն ։
Ու յետ սիրոյ ողջունիս յայտ լիցի քոյին
մե

մեծի եղբայրութեանդ՝ ով անձկալի հատորդ հոգւոյ իմոյ, զի (այս ինչ և այս ինչ։)

Եւ ողջ լեր գնալով միշտ ՚ի զօրութէ ՚ի զօրութի. և երևեսցի ած հրեշտակաց ՚ի սիօնի քում սրտի ամէն։

(Մնալիսան ծառայ քո յարութի իբր աբեղայ։)

Սարապետ։

Աահին լուսոյ վերին առագաստին և երանելեացն գաւառին անսայթաք հետևող ամենաբարեպաշտուհի մայր իմ պանծալի և քոյր իմ անձկալի։ Պատուեալ կուսութե և համեստութե. կուսածին տն մերոյ յի և մօր նորին միշտ կուսի ոք ընթացիցն ընթացակից։ Որ համեստ վարուք և պարկեշտ բարուք գեղեցկացուցեալ զմաքրազարդ քոյին կուսութիդ իբր զծաղիկ վայելուչ և քաղցրաբուրեան, զամենեցուն զծանօթից զհոգևոր զաչս և զքիմս բերկրեցուցեալ, գովիչս և քարոզիչս քեզ ըստանեաս։ Արդ՝ այդպիսոյդ ազնուէի ակամդ պատուականի և կուսամաքուրն մարգարտի ներ խորուե կենցաղոյս ծովու գտեցելոյ, ամենանուաստ և յետ-

նեալս

նէըս ամէնեցունց՝ անարժան շըթամբքս ողջոյն հոգևոր ըղձանաց և բաղձանաց ընծայելով, զխաչակիր անձինդ որպիսութիւն հարցանելով հարցանեմ, թէ որպիսի արդեօք կեայ քոյին քնակիր անձինդ ներկայումս։ Օ՜ որ կուսածին փրկիչն աշխարհի ծնողին խորոյ միշտ կուսի ամենայցելուհւոյ բարեխօսութեամբն՝ պահելով զմայրդ իմ միշտ այդպիսի համեստութեամբ և ճգնակրօն ժուժկալութեամբ, աղօթօղս շնորհեսցէ մեզ զքոյին սրբութիւնդ ամէն։

Իսկ եթէ քոյրդ իմ անձկալի հարցանիցէ զմեղաւորիս որպիսութի, ահա գոհութիւն տն այ բիւրիցս բիւր և անհամար բիւր։ Որ երջանիկ մօրդ իմոյ արժանընդունակ աղօթիւքն պահեալ է զմեր անարժանութիւս ողջ առողջ մինչև ցայսօր խորով անհուն ողորմութեամբն և քաղցր և մարդասէր բարերարութեամբն. Որոյ տրիտուր ոչ ինչ ունիմք տալ, բաց ՚ի գոհութէ. և յայս ևս իւր տալոցն մեզ բերան և լեզու։

Եւ արդ ով մայր իմ և քոյր՝ անձկալի հոգւոյ իմոյ, յետ սիրոյ ողջունիս քոյին սրբութեանդ, ծանիցէ մաքրու ՚ի քո զի (այս ինչ և այս ինչ։)

Այլ ողջ լեր ով քոյր իմ սրբասէր 'ի
շնորհս տն մերոյ յի քի միշտ հոգևոր
զարգացմամբ 'ի տր ամէն ։
(Անպիտան ծռյ իբր մահտեսի յարութե։)

Հօր 'ի որդւոյ ։

Սկիզբն կենաց իմոց և պատճառ գոյութեան յետ այ ։ Խրատով և խնամով զիս պահօղ և մեծուցօղ ։ Իմ աչացս լոյս սիրելի և պատուելի հօրս բազում սիրով և յոյժ կարօտիւ զերկու ձեռքունքն կու համբուրեմ անարժան բերանովս ։ Այլ կու հարցանեմ զքո ողջութիւնդ թէ ո՞րպէս կեաս 'ի յայս դառն աշխարհիս և 'ի դժուար ժամանակիս ։ Ած զքեզ անփորձ և անսասան պահեսցէ ով իմ պատուական հայրիկ, և զքո շուքդ իմ վրայէս չպակսեցնէ ․ որ ես զոր ողջ եմ, զքո պակսիլդ չտեսնեմ ․ և քեզմով մխիթարիմ ։ Այլ թէ դու զիմ ահվալս կու հարցանես իմ պատուական հայրիկ, ահա գոհութի այ ․ որ քու աղօթքովդ ողջ և առողջ եմ մինչև ցայսօր՝ այ անհուն ողորմութենովն ․ և քու տեսուն խիստ եվելով կարօտեմ ։ Ած քու աղօթքովդ

քովդ զիս արժանի անէ, որ անգամ
մի այլ զքո երեսդ տեսանեմ և ապա
մեռնիմ։

Դու գիտացիր իմ անուշիկ Հայրիկ, որ քու գիրդ եկաւ հասաւ ինձի. որ ըսեր էիր թէ, ա՛յ որդի՛ ինչի զմեզ մոռացար։ Ո՛վ լեցի իմ երախտաւոր Հայրիկ, ատ ինչպէս խօսք է որ կսես. ես զքեզ ինչպէս կարեմ մոռանալ, որ գիշեր ցորեկ մըտքես չես ելթար։ Ա՛_քին մալիմ է հրամանուցդ որ բանի մը եմք, հաշունէթէ խզմէթքեար եմք. Ի ժիր ձեռքերնիս չի պարապիր որ գիր գրենք։ Թէ չէ, ա՛ծ գիտէ որ իսկի մոռացս չես հեռանար։ Ես որ զքեզ մոռանամ որ իմ աչացս լոյսն ես, այլ զո՛վ պիտի չմոռանամ. քան զքեզ էվէլ ինձի պիտանի այլ զո՛վ ունիմ՝ իմ պատուելի ծնօղ։ Դու ահա մեր եղբայր յարութիւնին հետ՝ ութ զէրմահպուպ ոսկի ղրկեցի հրամանուցդ՝ որ զիս օրհնօղ լինիս։ Դու քանի կենդանի եմ՝ պարտական եմ հայրական խնամոցդ յամենայն կողմանէ որ չի վճարվիր։ Հէմէն ա՛ծ զքեզ միշտ կենդանի պահէ. որ քու աչքդ մեր վրայէն չպակսէ ամէն։

Դուր

Պուրջեան Հօր :

Վերակացու և հոգածու՝ պայծառ ճրագ տանս մերոյ :

Նայօղ և խնամօղ և կառավարօղ որդւոց և Թոռանց : Յոյժ աշխատաւոր և երախտաւոր իմ աչացս լոյս պատուական հօրս : Ի նուաստ և անարժան ծառայէս երանոսէ՝ հասցէ շատ բարև շատ սիրով և շատ կարօտով զերկու ձեռքդ բազում անգամ համբուրելով : Եւ հարցանեմ զիմ հօր զանուշ խաթրիկդ թէ ինչպէս կաս ՚ի յայս դժվար ժամանակիս :

Որ յիմ մեղացս շատութէն՝ ուր որ լինի մարդ յայս ժամանակիս , նեղութին պակաս չէ : Միայն թէ ա͞ծ քու հրամանուցդ երկար կեանք և օմր տայ , որ քու որդոցդ և դստերացդ և թոռներացդ վրայէն քու շուքդ պակաս չիլինա : Ինչպէս որ ըսեր է գիրքը թէ , ծեր մի ՚ի տանէ քումմէ մի՛ պակասեսցի :

Քու մէկ աւուր կենդանութիւնդ՝ մեզի մեծ պարգևք է յոյ : Եւ թէ քո անարժան որդուտ որպէսութիւնն կու հարցընես իմ հայրիկ , ա͞յ անհատ գոհութիւն . որ իւր անհուն ողորմութենո͞ւն

պա։

պաշտէր զմեզ մինչև այսօր · որ ողջ և առողջ եմ մարմնով, և միայն քու տեսուտ խիստ կարօտ եմ։ Տր ած՝ իւր մէջ բարեխօսութեան արժանի ընէ, որ քո տեսուտ անգամ մի ալ արժանի լինիմ ամէն ։

Ու գիտացիր իմ պատուական հայրիկ, որ գիրըտ եկաւ հասաւ մեզի և գըրէր էիր թէ (այս ինչ և այս ինչ ։)

Ու ողջ կեցիր իմ աչացս լոյս հայր · որ դու հէմ մեծ հայր ես քու թոռանցդ՝ հէմ մեծ մայր · օրերըտ շատ լինի, որ մեզի շատ պիտանանաս · ամէն ։

Իմ աչացս լոյս կարապետիս շատ բարև կանեմ · և իմ աչացս լոյս մարիամին շատ բարև կանեմ · երկու աչքերնին կու համբուրեմ շատ հասրէթով։ Ու իւրեանց մօրն շատ բարև · տըղոցն լաւ մուղայէթ լինիս · ած ողորմած է ումուտնիս չինք կըտրեր ։ Հէմէն հանապազ մեր ած աղաչէ, որ զմեզ երկրի էխտաճ չընէ · որ մեր ղայրէթնալ այս է · ու ջոսըդ ջիդ մի կըտրեր ։ Ու դըրացներուս ամենուն շատ բարև կանեմ · և զամենուն խաթըրիկն կու հարցանեմ ողջ կեցիք ամէն ։

Մօր է յարգելոյ։

Տանն մերոյ միշտ շէն պահօղ. և զորդիքըդ և ըզթոռներըդ շահօղ։ Համեստիկ և անուշիկ բազմաշխատ և բազմերախտ աչացս լոյս մօրս՝ շատ սիրով և շատ կարօտով բարև կանեմ ու շատ բարև։ Եւ իմ անարժան բերանովս՝ զաշխատաւոր ձեռքունքըդ կու համբուրեմ բազում անգամ։ Եւ հարցանեմ զքեզ շատ ու շատ կարօտով. թէ ինչպէս է քո հալիկը։ Ած զքու անուշ խաթուն մայրութիւնըդ՝ քու որդոցըդ և թոռանցըդ վրայէն անպակաս ընէ։ Եւ թէ զիս կու հարցընես իմ խաթուն մայրիկ. գոհութիւն բարերարին Այ։ Որ քու աղօթքովըդ պահերէ զիս հինչուկ հիմիկ իւր անհուն ողորմութեննովն. Եւ ահա ողջ և առողջ եմ. և քու անուշ տեսուտ կարօտ եմ։ Ողօթք ըրէ իմ սիրական մայրիկ. որ անգամ մի այլ մարմնաւոր աչքով զերեսըդ տեսնալու արժանի լինիմ։ Եւ գիտացիր իմ մայրիկ՝ որ Ած ողորմած է, ամէն դռներն որ բացվի՝ ու բանինք նէ, այլի ետևանց խարձլըխը պակաս

չեմ

չէմ լինէր տվ թէ ողջ մնամ քու աղօթ_
քովըտ ։ Որ հիմիկս թեզ ելոէն հինգ_
ոսկի ղրկեցի քեզի՝ զայս թուղթս բե_
րող մեր աւետիս եղբօր ձեռօքն • առ_
նես ու մեզ օրհնող լինիս ։ Ու քո որ_
դոցտ և թոռանցտ վրայէն աչքըտ նա_
յարըտ պակաս չանես ինչպէս որ տայմա
նայօղ ու պէտ ըլօղ էս ։ Ա՟Ծ. քեզի վար_
ձահատոյց լինի որ հոգւոյտ մեծարիս
յիս ՚յետի օրտ ՚ի բարին լինի ամէն ։
Տանըս մեծին և պզտիկին և հարսիտ
և զմեզ հարցընող բարեկամներուն ամե_
նուն շատ բարև կանեմ ու խադըրերնին
կու հարցանեմ • ամէնքըտ ողջ ու բարով_
կենաք ամէն ։

Պատճէն Մօր ։

Յաւօք ծնանող և աշխատանօք սըն_
ցընող • կաթնով կերակրող և գըր_
կով շուրջ ածող • Հոգւով և մարմնով
խնամող իմ սիրելի աչաց լոյս մօրս ըզ_
ձեռքըն և զոտքըն համբուրելով բազում
ու շատ բարև ։ Իմ ազնիւ սիրական մայ_
րիկ՝ թէ զիս կու հարցանես • բարերա_
րին և միշտ զմեզ պահողին անչափ գո_
հութի ։ Որ քու ՚նը աղօթքովըտ՝ և խեր

ան

անհուն ողորմութենովդ պահերէ ըզ_
մեզ հրեշտակի հիմիկ · որ իսկի պակա_
սութի մի չեմ տեսեր ։ Իմ անուշիկ մայ_
րիկ · չիլլինի թէ ինծի համար հոգ քա_
շես ։ Ած իմ մահուանէս աղաներուս կեն_
դանութիւն տայ , և չէլէպիներուն ա_
րևշատութի ։ Քանի որ նորա շուքըն իմ
վրայ է , ինծի իսկի պակասութի մի չըկայ
ամէն ։ Ու մի՛ գիտնար թէ ես զքեզ կու_
մոռանամ · քու լեցի իմ աչաց լոյս մայ_
րիկ · որ իմ վրայ այսչափ աշխատանք
ունիս · մայր ըսելուն ետև այլ ինչ կու_
մնայ ։ Աստուծով քանի որ ողջ մնամ,
ես զքո մայրութե երախտիքն չեմ մոռա_
նար ։ Հեմէն կու խնդրեմ քեզմէն , որ
գիշեր ցորեկ աղօթող լինիս ինծի հա_
մար · ու ընաւ իսկի հոգ չիքաշես · զե_
րէ տէղըս խիստ բարովէ · և իմ աղա_
ներուս աղօթող լինիս ։ Ու գիտացիր
իմ սիրական ծնող · որ դէմ դէմ զգիրս
որ կուշարցընեմ , չէ թէ մտացս ելեր
ես · այլ մալիմ է որ իսկի մտացս չես
հեռանար ։ Անձակս թողութի ըրէ իմ
քաղցրիկ մայրիկ · գիտես որ խըզմէթի
տէր եմք ։ Աղաներուս Ած կենդանութի
տայ , այնոր որ զկամքերնին կատարեմք ։

 Հայրիմ

Չայիմա այս բանիս մուղայէթ ենք, թէ խզմէթնուս վրայ ժիր կենանք ու հաղըր գտվինք ։ Այս սէպէպով 'ի ժիր ձեռքերնիս չի պա՛րպիր որ գիր գրենք ։ Ած զքեզ մայրութէ անհատ պահէ. ու աղօթքըտ վրայէս անպակաս ընէ ամէն ։

Հօր և Մօր ։

Փոխանակ մեզ որդոցս ձեր՝ միշտ աշխատօղ. և տանս մեր զճրագն 'ի վառ պահօղ ։ Գլխոյս պարապար հոգւոյս հաւասար. սիրելի գովելի և մեծարելի, իմ աշխատաւոր և շատ երախտաւոր աչացս լոյս հօրս և մօրս բաղում սիրով և կարօտով շատ ու շատ բարև ։ Անարժան բերանովս և շատ հարգէթով զձեռվընիդ և զոտվընիդ կու համբուրեմ, և'ի համբուրելոյ չեմ դադարիր ։ Որ թէ քանի կենդանի եմ, զձեզ շալկովս թէ ժուռ ածեմ, ձեր ծնողութե երախտիքն չի վճարվիր ։ Որ իմ վրայ այսչափ աշխատանք քաշելնուդ եան, հիմիկս հարսնուդ և թոռնէրուդ ալ հայր ու մայր էք եղեր ։ Ինձի համար ած ձեզի շատ օրեր տայ, որ ձեր շուքըդ ձեր տանը վրայէն չի պակսի. Ու թէ զիս կու

կու հարցանէք իմ ողորմած ծնօղք ։
Ահա ձեր աղօթքովն ողջ և առողջ եմ
և ձեր տեսուն խիստ կարօտ եմ ։ Ա՟ծ
ինքն ողորմի որ անգամ մի այլ ձեր ա-
ղօթքովըն ձեր տեսուն արժանի լինամ ։
Իսկ ձեր հարսին տանըս մարդուն շատ
բարև կանեմ․ ա՟ծ իրեն կարողութի տայ․
որ տղոցն մուղայեթ կենայ․ ինչպէս
որ հինչուկ հիմիկ մուղայեթ կեցած է ։
Թէ ա՟ծ ողջ պահէ ու յաջողէ որ
գամ, ա՟վ զձեր ամէն պակասութին կու
հոգամ ։ Օէրէ ես որ զայս ղարիպու-
թինս կու քաշեմ, մէկ առի նամուսի
համարէ․ գիշեր ցորեկ կաշխատիմ, թէ
ինչ է՝ նամէրդի մուխթաճ չիլլինինք ։
Ա՟ծ ինքն ողորմի և ինքն յաջողէ ամէն ։
Սարգիսիս երկու աչքըն կու պագնեմ
լալով և բաղում կարօտով․ նոյնպէս և
լուսիկիս և նունուֆարիս ։ Ձեր նէնէին
և մեծ նէնէին և մեծ պապին խնդրանք-
կեցէք․ որ լսեմ ձեր աղէկ կենալնիտ,
և շուտով երնեմ գամ ։ Իսկ ամէնքըդ
ողջ կենաք ամէն ։

Պատճէն Հօր և Մօր ։

Բրանաշխատ իմ սիրական հօրս և
քնքուշ սիրտ իմ անուշիկ մօրս ։

Տանս մեր ամուր պարիսպ հօրս . և որ_
դւոց և թոռանց պէտ ընօղ մօրս ։ Եւ_
այսպիսի իմ ազնիւ պատուական և սի_
րական աչացս լոյս ծնողացս բարև շատ
բարև ։ Հարցանեմ զձեզ 'ի բարին և 'ի
կամս ա՟յ , թէ որպէս էն կեանք ձեր
յայսմիկ դժար ժամանակիս ։ Ա՟ծ
ձեզ երկայն օրեր տայ . որ շատ ապրիք
ու ձեր որդոցն և թոռանցն խնամածու
լինիք ։ Եւ այս փիլիպպոսս ձեր անար_
ժան որդոյն զո՟պ լինիլն թէ հարցանէք ,
գոհութի՟ և փառք ա՟յ . որ ձեր ո՟ք ա_
ղօթքովն և հանապազ օրհնէքովն պահեր
է զմեզ մինչև այսօր՝ իւր անհուն և
անհատ ողորմութենովն ։ Ո՛վ իմ ողոր_
մասիրտ հայրիկ և մայրիկ . քանի որ 'ի
ձեզմէ զատուեր եմ . իսկի մտքես չէք
հեռանար . կարօտս օր աւուր կու ա_
ւելնայ ։ Ու տըղոցըսերը՝ իսկի մի՛ հար_
ցընէք ։ Կաղաչեմ զձեզ որ զիս յաղօ_
թից չի մոռանայք . որ օրով մի յառաջ
ա՟ծ յաջողէ որ գանք զմեր կարօտն առ_
նունք ։ Օէրէ ղարիպութիւնն քաշե_
լու հալ չէ . անճախ թէ քաշօղն գիտէ ։
Հէմէն ա՟ծ ամենուն ողորմի . ապա թէ
մեզ իւր մեղաւոր անարժան ծառային ։

Եւ դուք ողջ լերուք իմ պատուական
ծնողք երկար կենօք և խաղաղ ժամա-
նակօք ամէն ։ Այս Թղթիս բերող
մեր եղբայր խաչերին հետ՝ ութ զեր-
մահպուպ ոսկի ղրկեցի . առնուք և մեզ
աղօթող լինիք . և զհասնիլն Թղթիս՝ ի-
մացընէք ձեր ծառայիս . և յոյժ ամա-
նաթ լինիք ամէն ։

Հարազատ Եղբօր առ Մարտինոյ ։

Անարժան և անպիտան . յոյժ նը-
ւաստ և յետնեալ ծառայէս ձոյ
մարտիրոսէս հասցէ շատ բարև և ող-
ջոյն սիրոյ՝ իմ համահայր և համամայր
հարազատ սիրական կարապետ եղբօրս ։
Հարցանեմ զքեզ ՚ի բարին և ՚ի կամս
ձոյ . թէ որպէս կեաս ՚ի կենցաղոյս դըժ-
վար ժամանակիս ։ Տէրն տերանց զքո
հարազատ եղբայրութիւդ որ հէմ եղբայր
ես իմ հէմ ճշմարիտ բարեկամ, ՚ի վե-
րուստ և ՚ի ներքուստ եկեալ պատահա-
րացն՝ անփորձ և անվնաս պահելով, եր-
կար կենօք և բարի վարուք ՚ի խոր ծե-
րութի հասուսցէ՝ մեր ծերունի ծնողացս
աղօթքովն ամէն ։

Եւ թէ ՚ի հարազատ եղբայրական սի-

րոյդ

րոյդ շարժեալ՝ զքո անարժան եղբօրդ-
զորպիսութիւն հարցանես, գոհութիւն և
փառք բարերար մարդասիրին, որ իւր
անհուն ողորմութեամբ մինչև ցայսօր պա-
հեալ և պահպանեալ է զմեր անարժա-
նութիւս առողջ և ամբողջ մարմնով և բա-
ւական պիտականօք ։ Որ և յուսամք թէ
պահելոց է գանձեալ իւր գթութեամբ՝ թէ
ունիցիմք այլ ևս ժամանակ ըստ կամացն իւ-
րոց հաճոյից ։ Որոյ գթութին և ողորմու-
թին հասցէ միշտ ա̄մծոյից իւրոց ամէն ։
Եւ յետ սիրոյ ողջունիս՝ յայտ ե-
ղեցի քեզ իմ համածնող եղբայր • որ
քո սիրոյ եղբայրութ գիրըդ եկաւ հա-
սաւ քո ծառայիս ։ Զոր կարդացի և
իմացայ զոր ինչ գրեալն էիր թէ որքան
նեղութի կրեր ես 'ի ճանապարհին • թէ
յարտաքին աւազակց թէ 'ի ներքին սուտ
բարեկամաց ։ Այլ մի՛ այնքան տրտմիր
իմ աչաց լոյս • մարդոյս կեանքն միշտ
փորձութի է լսեր են գիտունքն ։ Յոյս
ունիմք որ ա̄մծ ապաշխարանք կու համարէ
թէ կամաւ ընդունիմք զփորձութին, որ
ակամայ գայ 'ի վերայ մեր ։ Եւ կաղա-
չեմ զքեզ որ դարձեալ գիրիկըդ պակաս
չանես քո ծառայիս ։ Որ թէ 'ի քաղցր

քո

քո տեսոյդ զրկեալ եմ, պա՛րի գրկովդ մխիթարիմ։ Եւ ողջ լեր իմ պատուական եղբայր երկար ժամանակօք ամէն։

Հարազատ Բարեկամի։

Բարեկամ հարազատ և եղբայր սի-րելի։ Արտակից և հոգեկից. մտաց ըղձալի՝ աչաց բաղձալի եղբօրդ իմոյ հոգևորի հոգւոյս հատորի. բա-զում սիրով և կարի յոյժ կարօտով ող-ջոյն ընծայեմ սարգիս ծառայս քո ՚ի հեռուստ աստի իբր ՚ի յոյժ մօտոյ։ Զի թէպէտ երկար միջոցաւ տեղւոյ հեռի եմք մարմնով յիրերաց։ Սակայն այնպէս հաստատուն պատկերացեալ է ո՟ղ սէր քո ՚ի մէջ սրտիս, որ համարիմ թէ իսկի բնաւ չես հեռացեր ՚ի քո ծառայէս։ Հարցանեմ զքեզ ուրեմն ո՛վ սիրելի եղբայր իմ. թէ ո՟պ կեայ քո պատուականն անձինդ կեցուի ՚ի յայսմիկ վշտաշատ ժամանակիս։ Զոր տ՟ր ա՟ծ պահպանիչն ա՟մի՝ պահեսցէ և պահպա-նեսցէ զքեզ յա՟մ վ՟նասակար պատահ-մանց ո՟պ զվարդ պայծառ և անթառամ. Եւ այնպէս անսասան կենօք և բարե-պաշտ վարուք՝ մինչև ՚ի խորին ծերու-թիւն հասուսցէ ամէն։

Ու թէ զմեր նուաստուե՟ս հարցանես զորպիսուե՟ն, գոհութի՟ քի՟ փրկողի՟ն մերոյ • որ իւր անհուն բարերարուե՟ն պահեալ և պահպանեալ է զմեզ մինչև ցայժմ 'ի ներքոյ անհուն նախախնամութեան իւրոյ ։ Որ ոչ ըստ մեղաց մերոց առնէ, և ոչ ըստ անօրէնութե՟ մերում հատուցանէ ։ Նաև իւր քաղցր գթութեամբն և ողորմուե՟ն՝ զարեգակն իւր ծագէ՛ 'ի վ՟ չարաց և բարեաց և այլն ։ Որոյ խնամքն և բարերարութի՟ն 'ի սիրելւոյդ իմմէ անպակաս եղիցի ամէն ։
Ու յետ սիրալիր ողջունիս ծանիր եղբայր իմ սիրելի, զի այս վեց օր է որ լուեցի թէ սակաւ ինչ հիւանդութի՟ ունեցեր ես ։ Ու յայն օրէն 'ի վեր իբրև զձուկն 'ի տապակի կու տառապիմ. և մէկ մի չի գտի որ գիր մի տամ. և ձորով գտայ զայս եղբայրս և տվի զգիրս ։ Ու կաղաչեմ զքեզ ով հատոր հոգւոյ իմոյ • որ գիրըս քեզ հասածին պէս, էհմալ չանես՝ շուտով գիր մի ղրկես ։ Որ տ՟ծն տ՟մի՝ կատարեալ առողջութե՟դ խապարովն խնդացուցէ զիս և զամենայն սիրելիսդ քո ամէն ։

'Ի Հօրէն՝ Որդւոյն բարև:

Գաւազան ծերութե՟ իմոյ և օգնա-
կան տկարութե՟ս: Խնդութիւն
սրտիս յարաժամ, և բերկրութի՟ հոգ-
ւոյս յամերամ: Գովելի բաղձալի եր-
կու աչացս լոյս յօհաննէս սիրելի որդ-
ւոյս շատ սիրով և շատ կարօտով բարև
շատ բարև 'ի լալագին հօրէդ անարժան
երանոսէս: Հարցանեմ զքեզ իմ սիրա-
տոչոր սրտիս կարօտեալ որդի. թէ ո՞րպ
կաս 'ի յերկիրդ այդ ղարիպութե՟: Մի՞է-
պէտ ես չէմ ղարիպ որ յիմ երկրիս կամ
և բնակիմ. բայց որ 'ի քո անուշ տե-
սոյդ հեռի եմ, այս ղարիպութի՟ս մեծ
է քան զմնալն յօտար երկիր: Որ թէ
յօտար երկիր քեզ հետ լինէի, այն
ոչ էր ինձ ղարիպութի՟: Ա՟ծ իւր առատ
ողորմութենովն՝ արժանի անէ որ տես-
նում զքեզ ու լցնի իմ կարօտութի՟ս: Օ է-
րէ հօր և մօր կարօտութի՟ն որդւոյն
վերայ՝ անպատմելի է՝ քաշօղն գիտէ:
Լ յինտի ղայրէթ ըրէ իմ աչաց լոյս որ-
դի յօհաննէս. որ օրով մի շուտով
գաս որ կարօտովտ 'ի գերեզման չի մըտ-
նամ: Ա՟ծ քեզի երկար ժամանակ ու-

առողջ անձնիկ տայ . և զամէն գործըդ քո միշտ 'ի բարին յաջողեսցէ ամէն :

'Ի Մօրէն՝ Որդւոյն Բարև :

Պայար բարոնեակ՝ ոսկի ըմպանակ : Մեղրածոր փեթակ՝ հոգւոյս իմ կամակ : Բաղցրիկ օշարակ՝ իմ ճար ու ճարակ : Իմ մէկիկ զաւակ՝ իմ բարձր աշտարակ : Իմ երկու աչաց լոյս սիրականս Ալէքսան որդւոյս շատ ու շատ բարև 'ի քո լալագին մօրէդ : Շատ սիրով ու շատ կարօտով՝ հարցնեմ զքեզ իմ աչքերուս լոյս Ալէքսան որդի . թէ ինչ հալի վրայ ես 'ի յօտար երկրիդ ու ղարիպ տնանկիդ : Եղուկ իմ այս ծերուն պահուս որ քեզնէ կարօտ մնացի : Գրկովս շուրջ եմ ածեր ու կաթնովս եմ սնուցեր . ու հիմիկ տեսուտ կարօտ եմ նստեր : Աչօրս է ինձ օր , ոչ գիշերս է գիշեր : Չեմ գիտնար կուշտ ես թէ քաղցած : Յարևուն պահեցի զքեզ , ու ցրտուն ծածկեցի . ու հիմիկ չիյտեմ յոր պուճախնի կու կենաս ու ինչ հալի վրայ ես : Դուն ղարիպ 'ի քո աշխարհէդ ու տընէդ . ես ղարիպ 'ի քո երեսէդ ու քաղցր լեզուէդ :

Ա.յն

Այն ա̅ծն որ ամենուն կողորմի, ինքն իր ողորմութենովն մեզալ ողորմի · որ դու գաս քու հասրաթին հասնիս · ու մեր աչքն ՚ի լոյս լինի և սրտիս խոցն դուրանայ ։ Ու թէ դու զմեզ կու հարցընես իմ աննըման՝ որդի · ա̅յ դոհունի · ամենքս ողջ և առողջ ենք · և քու քաղցրիկ երեսիտ հասրաթ ու կարօտ ենք ։ Ղեց ոսկի եկաւ մեզ հասաւ · ա̅ծ քու բանիդ գործիդ յաջողութի̅ տայ ։ Գրելկըտ պակաս չընես որ առնենք մեր աչքին քըսենք ։ Ու ողջ կեցիր իմ անուշիկ որդի ալէքսան ամէն ։ Պետրոս ամուճատ և հարսներըն տըղոցմովն շատ բարև կընեն ։ Ու դըրացներըտ և այլ բարեկամներըտ շատ բարև կանեն ։ Ու ամէնքն գլխադրիկըտ կու հարցընեն բազում կարօտով ։

՚Ի հօրէն և ՚ի մօրէն՝ Արտ֊ոյն ։

Նուանդնոտ սիրով ու շատ կարօտով · լալագին դիմօք ու լալօտ աչօք · անարժան հօրէտ պետրոսէն · ու խղճուկ մօրէտ դըժխոյէն ։ Հասցէ բարև ու շատ բարև մեր նորահաս վարդենի՝ ու ծաղկազարդ նունենի անուշիկ

և

և քաղցր որդի վարդերեսիդ ։ Հարցա_
նեմք զքեզ 'ի բարին և 'ի կամս արարչին․
Թէ ինչ հալով կու կենաս 'ի ղարիպ օ_
տար երկրիդ որ դու մէնէ կարօտ՝ ու_
մէք 'ի քենէ ։ Ողորմածն ած՝ քեզի
ողջ անձնիկ տայ , ու մեզ համբերութի ։
Ու իւր առատ ողորմութենովն արժա_
նի անէ զմեզ , որ մէկ ըզմէկ տեսնե_
լու արժանի լինանք ու ուրախանանք ։
Ու Թէ ըզմեզ կու հարցընես ձվ սիրա_
կան հօր և մօր կարօտած որդի , գո_
հութի ու փառք այ , որ ամէնքս ողջ
ու բարով ենք ․ մինակ քու տեսուտ կա_
րօտ ենք ․ ած քեզի հանապազ Թև ու
Թիկունք լինի ամէն ։

Ու գիտացիր մեր սիրական աչաց լոյս
որդի ․ որ (այս ինչ և այս ինչ ։)

Ու ողջ կենաս այ անհատ ողորմութե_
նովն ․ որ այ քաղցր գԹած նաւարն
քու վրայէն անպակաս լինի ամէն ։

Ողջոս քեռիտ և քեռեկինըտ ․ և որ_
դիքն ալեքսանն և ղուկասն ․ և ամու_
ձաներըտ փիլիկն և տօնիկն ․ և այլ ըզ
քեզ հարցընօղ ընտանիքըն և դրացնե_
րըտ և այլ բարեկամներըտ շատ բարև
կանեն և պանայշ խադըրիկըտ կու հարցընեն
բազում կարօտով ։

Տէրտոյ-Պողէ :

Օ արմանալի ոլորակօք իմաստուն ժամանաց՝ քաղցրաձայն երգնակ . 'ի մէջ եկեղեցւոյ քաջահնչօղ հոգերգու՝ խորախտակ խօսնակ : Հնուտ ամ խաղից և պարուկաց , հուհայից և բենկորձաց և համեղ եղանակաց , տաղից և մեղեդեաց . գանձուց և շարականաց և այլ հոգևոր երգոց : Նու ընթերցօղ անվրթար զոբ գիրս յեկեղեցւոջ՝ պայծառ տիրացու եղբօրդ իմ սիրելւոյ : Սիրատենչ կարօտիւ յոգնաւատ ըղձիւ , բազում և յոյժ փափագանօք ընծայեմ ողջոյն սիրոյ 'ի ձեռն փոքրիկ տոմսեկիս : Նու քո այս եղբայրս յետնեալ , հարցանեմ զախրաղնէիդ իմոյ զորպիսութին : Եւ է զորպիսիս արդեօք ունիս զներկայութիւն 'ի յայսմ յոյժ յետնեալ և թշուառեալ ժամանակիս :

Նու հայցեմ 'ի բարերար և միշտ բարի եռանձնական տէրութէն . որ զեղբայրըդ իմ ցանկալի որ ես զարդ ոբ եկեղեցւոյ , առանց ամ վնասուց անփորձ և անսասան պահելով , անկարօտ պահեսցէ զժողովուրդ իւր 'ի քո քաղցր ձայնէդ

նէդ և բերկրալոյ բարբառոյդ։ Ամենա_
ւանդ ՚ի բաղձալի քոյին քաղաքավար հա_
մեստ և շահաւէտ խօսակցուէդ ամէն։
Նոյ թէ քոյին քաղցր և անոյշ և յոյժ
ազնիւ եղբայրութիդ հարցանէ զիմ
քո անարժան եղբօր զկեցութի, գո_
հութի և մեծ շնորհակալութի մատուցանե_
րեմ ոյ։ Որ մինչև ՚ի կէտ ծերեցման
գրոյս՝ պահեալ է զմեր անարժանութիս՝
իւր անհուն ողորմութբն և գթութբն։
Որ կեամբք ահա ողջ և առողջ անձամբ
՚ի մարմնի. կարօտ գոլով յոյժ քաղց_
րահայեաց և քաղցրատես քո պատկե_
րիդ տեսութե։ Նոյ յետ սիրոյ ող_
ջունիս և սրտատենչ կարօտոյս, ծա_
նիցէ քո գերազնիւ եղբայրութիդ ով
իմ ցանկալի լոյս աչացս, զի (այս ինչ
և այս ինչ։) Նոյ ողջ լեր իմ պատուա_
կան եղբայր յոյժ երկար և խաղաղ
կենօք և անդորր ամանակօք մինչև ՚ի
խոր ծերութիւն ամէն։

(Նուաստ ծառայ քո որդի մեսրոպ։)

Աէծարան Աահարէոյ։

Ազնուատոհմ և մեծարգոյ. հոգե_
սէր և բարեպաշտօն։ Յոյժ պատ_
ւէ

ւելի և մեծարելի հեղահոգի մահտեսի աղայիս և սահապ պարոն՝ Գլխոյս Թագ և պսակ՝ ազգի պարծանք վելինամեթիս՝ շատ սիրով և կարօտիւ ծառայական ողջոյն ընծայեմ. և զանոյշ խադրիկդ հարցանելով հարցանեմ։ Թէ որպիսաբար կեաս արդեօք քոյին պատուէլութիւնդ ՚ի դառնացեալ ժամանակիս։ Ու խնդրեմ անարժան բերանովս յապենիյազ աղաչեմ. որ զքո գերամեծար անձնդ մին օրն հազար արասցէ։ Ու քո աղքատասէր չեն օձախին՝ առաւել առատութիւն բարեաց տացէ։ Ու գեղեցիկ զաւակն ծաղիկ չելեպիներացդ և քաղցրախօս տատրակ և ծիծեռնիկ թոռներացդ արևշատութիւն շնորհեսցէ ամէն։

Ու թէ զմեր անարժանութիւնս հարցանել կամիցի մեծ քո պատուէլութիւդ, գոհութիւն ամենամեծին այ։ Որ հրամանուցդ աղօթքովն պահերէ զմեզ մինչև ՚ի յայս կետս ողջ և առողջ անձամբ որ չեմք արժանի։ Ու աղօթող եմք հրամանոցդ արևշատութեան որ պիտանի ես բոլոր ազգիս. որ ձեռնտու ես տկարաց և օգնական անկելոց։ Ու

ես

եւ կերակրիչ և դարմանիչ ես որբոց և այրեաց իբր զգթած հայր և ողորմած մայր ։ Որև օգնականն ամենեցուն ած՝ օգնեսցէ քեզ յամ բարեգործութիս քո 'ի յելս և 'ի մուտս . և քո չէն օձախին զաւակ չորայ ամէն ։ Եւ յետ ծառայական սիրոյ ողջունիս յայտ լիցի քեզ են հրամանուցդ, զի (այս ինչ և այս ինչ ։) Եւ ողջ լեր իմ պարոն մհտսի ամիրայ հանդերձ քոյայնովքդ՝ երկար և խաղաղ ժամանակօք և ըստ հաճոյ փառուք ամէն ։

Պատճէն Մեծատան ։

Բարեգործ և բարեպաշտ . բարեսէր և բարեբաստ . քաղցրաբարոյ և գթասիրտ ։ Ողջոյն լոյս իմ սահապ պարոն մահտեսի աղայիս՝ շատ սիրով և կարօտով զձեռքն կու համբուրեմ ։ Եւ զորպէսն կենաց հարցանելով 'ի կամս ըստ , խնդրեմ համապազ . զի արարիչն ած գթածն և ողորմածն , երկայն օրեր տացէ քո հրամանուցդ ։ Եւ նորատունկ նորաբողբոջ զուարթածաղիկ սիրելի սիրագուն օձախզադէ չելեպինէրացդ տացէ տր ած 'ի խոր ծերութին հասանիլ ։ Եւ յամ պատահարաց

պահ

պահպանեալ, որպէս զխուն հաստատուն և ծաղկեալ ծառ հաստատաբուն, բազում կենօք կեցուսցէ կազդուրեցուսցէ և հաստահիմն արասցէ զքեզ։ Եւ քո օրհնեալ օձախին զառատալիր բարութիւնն՝ որ դարմանիչ է օտարաց և մաւան աղքատաց որբոց և այրեաց, անհատ և աննուաղ արասցէ Տէր որպէս զառատութիւն բարեաց մեծի նահապետին աբրահամու հօրն հաւատոյ. և յոբայ երանելւոյն ըստ վերջին բարութեն։ Եւ քո հանգուցեալ բարեսէր և աստուածասէր ծնողացդ, և ծնողացն ծնողացդ, զհոգիսն լուսաւորեսցէ, և երկնից արքայութեն արժանացուսցէ ամէն։ Եւ թէ քոյին հրամանուցդ մեծապատուութիւնն՝ զիմ անարժանութիւ հարցանել կամիցի, գոհութիւն և փառք մեծին Այ. որ իւր անհուն ողորմութեն պահէ զմեզ ողջ և առողջ մինչև ցայսօր։ Եւ հրամանուցդ կենդանութե և առողջութե և տեւլեթին աղօթող եմք հանապազ. որպէս մեր սիրտ քո վկայէ։ Յիշելով միշտ և ոչ մոռանալով զքո հրամանուցդ յիմ վերայ եղեալ զերախտիքդ։ Որ զիս զքո անպիտան ծառայս, խնդրու-

թէ

Թէ 'ի հողոյն վրայէն յերկնից կամաւորն հանեցեր · որ տընօրդովք մեծով և փոքրով միշտ յարաժամ քո աղօթօղն եմք ։

(Նոյն զոր ինչ կամիս ասել ։)

Առհաւէտ Բարեկամի ։

Գերապատուելի և գերամեծար · բարեհամբաւ և փառաշուք տանուտէր ։ Հոգւոյս հատոր աչացս լոյս մահտեսի եղբօրս՝ շատ սիրով և շատ կարօտով ողջոյն սիրոյ և ըղձանաց, և համբոյր պարանոցի գրկախառն ընծայի 'ի նուաստ եղբօրէս քումմէ և հարազատ սիրողէս ։ Հարցանեմ զքո հրամանուցդ քաղցրիկ խաղրիկն տոմսիւս այսու երկրորդիւ ։ Թէ ողջախաղաղ կեայ քոյին մեծապատուութիդ 'ի յայս դժվար ժամանակիս ։ Տէրն տերանց ա՟ծն ա՟մի՝ եղբօրդ իմոյ սիրելւոյ և ճշմարիտ բարեկամի՝ երկար ժամանակ պարգևեսցէ ։ Նու յամ վնասաբեր պատահմանց պահպանելով պահպանեսցէ · որ ընաւ քէտէր և վատ օրիկ չտեսնուս՝ բոլոր օձախոյդ հանդերձ ամէն ։

Նու Թէ զյետնեալ եղբօրս քոյ զորպխութիւն հարցանես, ամ բերանով

գոհութիւն և փառք այ՟ ։ Որ քո հրամա-
նուցդ բարի կամեցողին՝ պահեալ է ըզ-
մեզ ողորմութիւն այ՟ ողջ և առողջ մինչև
ցայսօր յոյժ առաւել քան զարժանն
մեր ։ Որ ընաւ չունիմք արժանաւորութիւն
նաև կենդանի մնալոյ · թող թէ պահպա-
նեալ լինելոյ ։ Եւ զկնի ողջունիս՝ գի-
տութիւն լցի քոյ հրամանուցդ · որ
սիրոյ գիրն քո եկն եհաս մեղաւորիս ·
և իսկոյն տրտմեցոյց և շուտով մի գձւ
բերկրեցոյց զկապեալս քո սիրովդ ։
Որ գրեալ էիր զիմ աչաց լոյս յակոբ չէ
լէպուն քո զհիւանդանալն, և տկլզա-
ւողջանալն ։ Որ թէպէտ ճրղմատեցաւ
քաղցրիկ սրտիկն քո, զոր ած ապաշ-
խարութիւն համարեսցէ ։ Բայց գոհութիւն
գթած մարդասիրին · որ գթացաւ դար-
ձեալ ըստ մեծի իւր գթութեան ։ Աչ-
քերնիդ ուրեմն լոյս լինի և այ՟ մարդա-
սիրին փառք ։ Այլ վաղ օրիկ չտես-
նէք · ողջ և առողջ մնայք երկար և
խաղաղ կենօք իբրու ծառ ծաղկա-
փըթթիթ և այգի վայելուչ 'ի շնորհս այ՟
ամէն ։

(Անարժան ծառայ մահտեսի անտօն ։)

Գուրգէնայ Մեծատուն :

Աստուծով զօրացեալ և փառաւոր_ դեալ . բարեհամբաւեալ բարեհաշա_ կեալ : Որբոց և այրեաց խնամա_ ծու . և տնկարաց և անկելոց օգնական և ձեռնտու . և առատաձեռն 'ի չքաւորս : Ահայ պարօն իմ մահտեսի աղայիս զձեռքն կու համբուրեմ անարժան ծա_ ռայս բազում կարօտով և սիրով : Ես թէպէտ չեմ արժանի թէ հարցանել համարձակիմ զիմ աղայիս զանոյշ խաբ_ րիկն : Բայց գիտելով զխոնարհութիւն քո իմ ազնուականութ անձինդ , հարցանեմ ծառայս թէ որպէս կեայ իմ քաղցր աղայիս պատուելութին 'ի վշտաշատ ժա_ մանակիս : Զոր տր մծն տմք` քոյին հեզահոգի և գթասիրտ սիրելութեդ` և տէրամբ զօրացեալ աչացս լոյս բարե_ բոյս չէլէպինէրացդ արևշատութի տա_ լով : Բո աղքատագարման չէն օճախին զաւալ չըլլայ ամենևին . որ գթած հայր և ողորմած մայր ես տմ անկելոց : Որև յամ ձախորդութեց և ներհակ պա_ տահմանց , աղօթ պահեսցէ զքեզ տէր մծն տմի ամէն :

(Ես այլն զոր ինչ կամիս ասել :)

Առ սիրելի բարեկամն և հեռաւոր գրոյ։

Բաղձալի ըղձալի եղբայր իմ ընտրեալ. 'ի ճշմարիտ սիրոյն սիրով սիրեցեալ։ Օ սիրոյն նըպատակն 'ի քեզ հանգուցեալ. և'ի սէրն նորին սիրով կապակցեալ։ 'Ի բարեսէր բանէն պատկեր նկարեալ. և իմաստից հոգւոյն խորան յօրինեալ։ 'Ի ներքուստ մաքրագործեալ. և արտաքուստ գեղափայլեալ։ Վարուք լուսափայլ և բարուք պայծառ։ Բազմաց տարփալի և իմ անձկալի. եղբայր անդրանիկ և անմիջոց սիրելի։ Պարծանք պանծալի և կարի' յոյժ ցանկալի և խնդութե ինձ տեղի՝ սիրելւոյդ իմ յոյժ սիրելւոյ ողջոյն սիրալիր՝ խանդակաթ տարփմամբ ընծայեմ՝ քո նուաստ և յետնեալ ծառայս։ և այլն։

Խաւսեն գրեւ ընդ վաճառեւ։

Գովելի մարգարիտ իմ փայելչագեղ. և ակն լուսափայլ՝ գերազնիւ բիւրեղ։ Պարզ և յըստակ հայելի աննենգ 'ի սրտի։ Լուսաբողբոջ վարդ պայծառ բացեալ 'ի թփի. և դեռաբոյս մորճիկ 'ի մէջ պարտիզի։ Խնձոր նո-

րա

րախայծ , լուսին Թերաբաց ։ Բաժան բերկրաբեր , ժառանգ ծերութեանս ։ Ջահս ճրագ լուսալիր , որդեակս իմ որդի · աչացս լոյս ոսկեհատ Թոռնեակ սիրելի ։ Օ վարդագոյն տիպ քո համբուրեմ զեղուն կարօտիւ սրտակաթ ըղձիւ հոգւոյս իմ հոգի ։ (և այն զոր ինչ ունիցիս ասելի ։)

Եւ բաւ լիցի առ այժմ այսչափ ։

Ծանուցութիւն ինչ առ 'ի նիւթ ածօղ սիրելեաց զօրինակս բարևագրաց ։

Եւ աստ 'ի վերջում տետրակիս փոքու՝ ծանիր սիրելի ընթերցող ։ Զի որ եդաւ աստ այսքանիկ ինչ օրինակ բարևագրութեան , ոչ եթէ այն մտօքն եդեալ է՝ թէ միշտ այսպէս , և միայն այսչափով և ոչ աւելի կամ պակաս պարտիս գրել ։ Այլ այսոքիկ ոչ վարժիչ և գաղափար տուան քեզ փոքր ինչ ։ Որովք կարելի է քեզ կամ միայն զնոյն օրինակ գծագրել , կամ այլ աւելի ինչ երկարել · կամ թէ եւս կարճել , կամ յոյժ համառօտ գրել ։ Եւ կամ

քանի

քանի մի ինչ բառ և բան առնուլ 'ի միոյն և'ի միւսոյն կամ յայլ միւսոյն ։ Եւ կամ թէ առնուլ զոմանս յայսմ տետրակէ, և զոմանս յայլ տեղեաց, և կամ թէ արտահանել ինչ և 'ի քոյին մըտացդ ։ Միայն թէ ջանասցիս, որ կըրթելով զքեզ 'ի շարադրութն, կարողացիս ամ̃վ թարց օրինակի շարադրել ։ Եւ այս յայնժամ լինի, եթէ սէր ունիցիս քերականութն արհեստին ։ Որ թէ և ոչ կարիցես ուսանիլ զկատարեալն վն աշխարհիս զբաղմանց, գո՛նէ սակաւիկ ինչ ծանօթ գտեալ, մի՛ բնաւին անմասն մնասցես յայսպիսիս յոյժ պիտանի գիտութէս ։ Որ առանց սորա՝ թէ և զա̃ծաշունչ գիրս բոլոր 'ի բերան ունիցիս, կամ թէ և մեկնիցես, ո՛չ կոչիս գրոց աշակերտ ։ Իսկ թէ զհոլովմն գոնէ միայն անուան և բայի ասցես 'ի բերան, 'ի կարգի գրոց աշակերտացն համարիս ․ զի նոյն արհեստին արհեստաւոր եղեալ ես ։ Դարձեալ գիտելի է սիրելի իմ ․ զի որ ոք և իցէ որ կամիցի բարևագիր գրել միում ումեք, հարկաւոր է նմա ճանաչել զկացուի այնր անձին ․ և այնպէս գրել ըստ նմա վայելէ ։

Օր

Ո՛չ է եթէ այնպիսի բարձր գովութիւն
տացէ ումեք որ չիցէ վայելուչ նմա բը֊
նաւ , յոյժ անպատկան լինի գրեալն ։
Վասն այսորիկ պարտ է նկատել թէ որ֊
պիսի ոք է անձն այն , և այնպէս ըստ
պատշաճին գրել զբանն ։ Այսինքն՝ ե֊
թէ իմաստուն կարդացող է . եթէ ճո֊
ռոմ ատենաբան քարոզիչ է ։ Եթէ վա֊
նաչէն և մարդաշահ է . եթէ հեզաբա֊
րոյ և խոնարհ է ։ Եթէ պահեցող և
ճգնազգեաց է . եթէ աշխարհատեաց
անընչասէր ։ Եթէ համբաւունակ ար֊
հեստագործ է . եթէ համեղաձայն քաղ֊
ցըր երաժիշտ է ։ Եթէ մեծատուն և
ընչատէր է . եթէ ողորմած և հոգե֊
սէր է և առատաձեռն է 'ի յաղքատս ,
և այլ ինչ այսպիսի ։ Ո՛րս պարտ է
բարւոք նկատել և ըստ անձին տալ
զգովութիւն ։

Եւ երբ աստ եղեալ օրինակաց զմէկն
կամիցիս թէ գրես մէկի մի , և գտցի
'ի մէջն մէկ երկու բառ՝ որ չիցէ պատ֊
կան այն անձինն , պիտի որ չի գրես զայն ։
Ո՛չ է ոչ և կամիս՝ կարես հաւաքել և
յայլ օրինակացն կամ 'ի քո մտացդ ըղ֊
պատկանն այնր անձին որպէս ասացի ։

Եւ

Իսկ թէ կամիս յոյժ համառօտ գրել, կարես ասել. Պետրապատուելի երից երանեալ սրբազան հօրդ իմոյ մեծի զ̃ըբ ներբանսն համբուրեմ: Իսկ հարցանեմ զողջունս քոյին գերավսեմ սրբութեդ և այլն: Ի նուաստ և անարժան ծառայ ո̃յ. կամ ի նուաստ և անարժան՝ մեղաւոր և անպիտան ծառայ ո̃յ: Կամ յանարժան և անպիտան ի մեղաւոր մարկոսէս շատ բարև սիրելի եղբօրն իմոյ վարդերեսին: Կամ սիրելի աչացս լոյս աշխատաւոր հօրս և մօրս: Կամ աչացս լոյս սիրական որդւոյս մելքոնին:

Հարցանեմ զձեզ ի բարին և ի կամս ո̃յ· և այլն: Զի որ այնքանիկ ինչ երկար եղաւ յայսմ տետրակիս, ո̃չ սէրմայէ որվաւ քեզ այն: Որ զորքանն և կամիս, զայնքանն ածես ի գործ ո̃չ ի վերն ասացաւ: Իսկ թէ պատրիարգ է կոստանդնուպօլսոյ որում գրեսդ, պատկան է ասել: Նոր ոսկի բերան՝ երկրորդ ա̃ծաբան: Մեծի մարդաշատ գերահամբաւ արքայանիստ մայրաքաղաքիդ կոստանդնուպօլսոյ, երից երանեալ սրբազան արժանաւոր պատրիարգի և այլ: Իսկ թէ իցէ այլոց քաղաքաց առաջ-

նորդ,

նորդ , ասի ըստ պատշաճին ։ Մեծի Հռչակաւոր մայրաքաղաքիդ կամ ա̃ծա_պահ քաղաքիդ Թէոդուպօլսոյ · Եւդո_կիոյ · Գաղատիոյ · Զմիւռնոյ · և այլ ։ Սերագիտօղ · վերատեսուչ արք եպիս_կոպոսի · կամ արհի · և երջանիկ առաջնորդի և այլն ։ Իսկ թէ նուիրակ է ս̃բ էջմիածնի , ասի ։ Ով մօր մերոյ ս̃բոյ էջմիածնի գերապայծառ աթոռոյն և պարծանաց գահին հարազատ որդի և ծայրագոյն նուիրակ , երիցս երանեալ հօր իմոյ ա̃ծաբան վրդ̃պտի · և այլն ոչ պատկանին է ։ Եւ պատուելի մարդոյ զանունն ՝ ի մէջ գրին յիշել անպատկան է այլ միայն ՝ ի հասնին պարտ է գրել զայն պիսին որ պատիւ է նորա ։ Նաև ոչ զանուն իւր պարտ է յիշել գծագրօղն ՝ ի մէջ գրոյն · այլ ՝ ի ներքին կողմ̃ն գրին պարտ է յիշել զանուն իւր ։ Եւ պատուոյ անուանքն քանի մի տողով ՝ ի վեր պարտին գրիլ քան զբանն · պարապ մնա լով մէջն քանի մի տող ։

Իսկ թէ կթղկս է որում գրեսդ , կամ այլ աթոռոյ առաջնորդ , թէ ՝ ի հասա_նին ևս չի գրես զանունն , այլ բարւոք լինի · ոչ առանձին այլ ազգաց գիտունքն ։

Օր

Որ ի յանպիտեաց գիրն յայտնի է 'ի պատ
ւոյն առանց յիշման անուանն։ Որ գրի՛
Տասցէ գիրս ողորմութ͞բն ա͞յ 'ի ս͞բ էջ
միածին 'ի պայծառ գահն հայոց։
'Ի ձեռն նորին երից երանեալ եր_
ջանիկ հայրապետի տեառն"
սրբազան Կ͞թղկսի ա͞մ հայոց հօր մերոյ
ո͞րյ 'ի բարին ամէն։
Տասդէ գիրս ողորմութ͞բն ա͞յ 'ի սուրբ
Ե͞էմ 'ի ս͞բ գահն հայոց 'ի ս͞բն յակոբ
'Ի ձեռն նորին վեհազան Պատրիարգի
և արթուն այցելուի սուրբ տեղեացն՝
տեառն" Սրբազան և ա͞ծաբան
վրդ͞պի հօր իմոյ ո͞րյ 'ի բարին ամէն։
Տասցէ գիրս ողորմութեն ա͞յ՝ 'ի ս͞բ
վանքն մշու սուրբ Կարապետու։
'Ի ձեռն նորին արժանաւոր վերադի_
տողի սրբազան արք եպիսկոպոսի՝ տ͞ն"
ա͞ծաբան վարդապետի հօր
իմոյ սրբոյ 'ի բարին ամէն։
Տասցէ գիրս ողորմութեն ա͞յ 'ի մեծ
քաղաքն արքայանիստ կոստանդնու_
պօլիս։ 'Ի ձեռն նորին արժանաւոր
գերերջանիկ Պատրիարգի՝ տեառն"
սրբազան և ա͞ծաբան վարդապե
տի հօր իմոյ սրբոյ 'ի բարին ամէն։
Այսպէս և այլոցն ո͞չ և կամիս։

Ու մեկիմի տընէն որ գիր գրվի մե-
կիմի, կամ մեկը գրէ իր տանն ։ Որոց բերնէն որ բարև կայ, կամ որոց բարև կընէ. այնքն յետ կատարման խօսիցն պատկանին դնիլ ։ Թէ՝ մեր էնիշտէ պօղոսն. քեռի սարգիսն. և դըրացներըն քեզ շատ բարև կանեն ։ Նոյնպէս և միւսն թէ, ֆալանին ֆիլանին շատ բարև կանեմ ։ և այլ ասելի խօսք որ լինին ՚ի նոցին բերնէն՝ ՚ի վերջն դրիլ ։

Բայց զայս գիտասջիր սիրելի ընթերցօղ. զի ոչ ինչ է պիտոյ ցուպ ՚ի ձեռն կարողաց առ՚ի քայլել, այլ միայն տկարաց. և ոչ հաց և հանդերձ՝ ունողացն է պիտանի, այլ չունողացն ։ Նոյնպէս և ոչ ուսուցմն ինչ է հարկաւոր ումեք գիտողի զնոյնն, այլ տակաւին ոչ գիտողացն ։ Նաև այս հայելով և մերս նուաստուի, մանաւանդ յումանց եղբարց սիրահարկեալ, կամեցայք տետրակ մի շարադրել բարևագրութե ։ Իբրու ձեռընտու այնոցիկ, որք չգիտեն բաւական շարադրել ինչ ըստ արհեստին. անհմուտ գոլով քերթողութե. սակայն որոյ ոչ ոք կարէ շարադրել ինն ինչ ուղղապէս միշտ ։ Նասցի զմիշտն. զի

դրոտանին ընթերցասէրք ոմանք, որք յա-
ճախ ընթերցմամբ գրոց, վարժեալ են
ունել շարադրութիւն ուղիղ։ Բայց ո՛չ
ոչ գիտելոյ զարհեստն քերթողութեան,
կարեն սխալիլ ուր ուրեք. կամ 'ի հո-
լովսն անուանն և բայի, կամ թէ 'ի խըն-
դիրսն և յայլսն։ Իսկ այս տետրակ ոչ
և այնպիսեացն է պիտոյ. զի կարեն նո-
քա զմորթն հանել 'ի ջրէն ըստ ասիցն.
դեր քան զայս շարադրելով գեղեցիկ
և նուրբ։ Մժլ այնպիսեացն տրվաւ-
այս քիչ մի ձեռնուտ, որք չեն վար-
ժեալ այնքան 'ի շարադրութեան։ Եւ մերս
իսկ տկար ուժն՝ անձախ թէ այնպի-
սեացն կարելով սակաւ ինչ օգնել՝ որք
քան զմեզ իցեն տկարք, յարմարեցաք
զայսքանիկս։ Մնեալ զոմանս 'ի նախ-
նեացն շարադրութեանց, և զոմանս որքան
երբեր կարըն ամենակար՝ 'ի կարն մեր
տկար։ Ընկալարուք ուրեմն սիրով՝ ձե-
րովդ խոնարհութ. ով եղբարք իմ հայա-
զունք և սիրազունք՝ և հայաստան եկե-
ղեցւոյ ընթերցասէր սիրամանկունք։
Օ՛ փոքրիկս զայս տետրակ՝ իբրու խա-
ծած խնծորակ մի 'ի չքոտ մանկաղէ իմս
աղքատութեան և ողջ լերուք ամէն։

Զը

Զրուցին պաշտպանը՝ տրվէր Գրիգորեան. Աստուածընծայեցի Հեւարեան։

Գրեցուած թաղէն և օրինակը ձեռնագիր թողում վրան նրա ինչ։

Պատճառ գրոյս այս է։ Որ ես մար-
տիրոսի որդի ոսկերիչ մահտեսի յու-
նանս, ՚ի թվին հայոց ռ̄ճ̄զ̄ծ̄. ապրիլի ի՝
առի ոսկերիչ մահտեսի պետրոսէն հինգ
հարիւր ղուշ փող։ Որոյ կեան կանէ
ճ̄զ̄ծ̄ ղուշ։ Եւ առի զայս ըստակս ճ̄զ̄ծ̄
օր վատէով. որ իմ վերայ հարկաւոր
պարտք է վճարման։ Նորդ յորժամ լրա-
նայ օրն վատէին մերոյ, տամ և վճա-
րեմ ՚ի վ զիմ այս պարտքս. և առնում
զիմ զայս ձեռագիրս զոր տվլի այժմ
՚ի ձեռս նր։ Որ ՚ի պատեհ ժամու վը
կայեցաք տեսողացն և բաւ է։

Վկայ բանիս՝ այս անուն և այս անուն
և այս անուն։ Ես մարտիրոսի որդի
մահտեսի յունանս կնքեցի զայս իմ ձե-
ռագիրս որ ինձ հաճոյ է։

Պատ

Պատճառ ձեռագրոյս այս է ։ Որ ես
սիմաւոնի որդի զաքէզ Թէլիտոնս ,
հետ տէրացու աբրահամին օրթաւխ է_
զայ ։ Եւ զուշ ես դրի սէրմայէ , Ըդճ
զուշ տէրացու աբրահամին ․ որ խանու_
թիս կէտիկն այլ իմ է ։ Այս զավլոնս ,
որ երբ հանիմք եւ 'ի տարեգլուխն
և հիսապ լինենք ․ ինչ ինչ շահ տված
որ լինի , կէսն իմ լինի՝ կէսն նորա ։
Ու թէ ինչ չլինէ՝ զսրար ալ ընեք նէ ,
նոյնպէս կէսն ես քաշեմ՝ կէսն նա ։
Ու թէ ով գիտէ զատվելու թէ լի_
նինք , թէ ըուզակ թէ լստակ , թէ
պարտք թէ վէրէսիյէ , երկուքիս հա_
ւասար լինի ։ Եւ այս պայմանիս վե_
րայ՝ տըվի զայս իմ ձեռագիրս 'ի ձեռս
նորա ․ որ 'ի դիպօղ ժամու հաստատեսցէ
զպայմանս և բաւ է ։
Գրեցաւ օրթաւխութեան թէմէսիւկս՝
'ի թվին հայոց 1201 ։ մայիսի տասն ։

(Եւ այլն որ պէտն ։)

Պատճառ ձեռագրութեանս այս է ։ Որ ես
գրիգորի որդի ոսկերիչ մահտեսի
պետրոսըս , որ տվերեի ոսկերիչ մահ_
տեսի յունանին 500 զուշ փոխ , 201 օր

վա

փառօք ։ Նոր 'ի նմանէ զիմ ըստակս պէղուսուր և վճարվեցայ և զիմ մէկէթս իպրա ըրի ։ Որ այլ մէկ ըստակ մէկ փող առնելիք չունիմ 'ի նմա ։ Այս եւս զայս իմ ձեռագիրս նմա 'ի թվին 1202 ։ Նայեմ բերի ուլթն ։ որ 'ի պիտոյ ժամանակի վր կայեսցէ ասացելոյս և բաւէ ։

Աւելեա ոչ էր հարկաւոր դնել օրինակ ձեռագրուն ասա ։ զի այժմու ժամանակի առ և տըր մէջ եղողքն՝ լաւագէս գիտեն զայս քան զմեզ ։ Բայց օնտան տա պոլուլնսուն զարարը եօղա ։ պէյքի պազըրինա լազըմ օլուր ։

Ունիմք եւս տվ 'ի մոր թէ մնացեմք ։ չինել 'ի դիպօղ ժամու տեսակ մի եւ փոքրիկ այսպիսի ։ և հաւաքել 'ի նմա մասունս ոմանս քանից՝ պատկանաւորս բարեւագրուն ։ Որպ փայտս ինչ քերեալ տաշեալ պատրաստեալ առ 'ի նիւթ շինուածոյ ։ Նաև վն դիւրելոյ փոքր ինչ զաշխատանս բարեւագիր շարադրողաց և համբակ զինքենս համարողաց ։ Այս եկդ առ 'ի կրթել թերեւս նորօք սակաւ ինչ 'ի շարադրութիւն և յիշել զմեզ յաղօթս ։

Այս

Եւ իբրու համառօտս իմն այնց արարելա_
ցաց, եղաք սաստ սակաւ ինչ այսպիսիս
ըստ այբուբենից կարգի։ Որ պէտքի
հաճոյ լիցի ումեք շարադրասիրի։
Ազգիս հայկազնոյ՝ տոհմիս արամեան դի_
տապետ պատուէլ։ Ազնուաբարոյ,
համեստակենցաղ և խոհեմազարդ։
Ահաւասիկ եկն եհաս առ իս գիր քո
պատուականդ՝ շնորհալի մատանցդ։ Բա_
նիւ գերազանց, արդեամբ անբաղդատ
հայր իմ պատուէլի։ Բարձրելոյն փառաց
ջատագով, և ծայրին տառիցն քննաւէր։
Բարեպաշտօն ազնուական, և հրաշակա_
փառ տանուտէր. ՚ի բարեսէր ծնողէ բա_
րեմոյն որդի։ Գերազանց առաքինութե_
բարեշքեղեալ։ Գիտնականին և գործ_
նականին հանդիպեալ եօթնալեր շնոր_
հօք։ Գրկախառն փարմամբ և ըղձալեր
համբուրիւ։ Դայեակ և դաստիարակ
նորածնել մանկանց եկեղեցւոյ։ Դրախտ
ծառատունկ. բարեխիտ տընկովք ու_
ռճացեալ։ Դրուատեալ ՚ի բազմաց և յաղ_
դեալ ՚ի յոլովից։ Եռալուսեան միութեն
կամակատար պաշտօնեայ։ Եռաբորբոք
սիրով և սրտառեռն կարօտիւ։ Եսցէ և
մնասցէ մեր հայրութիդ երկարօրեայ ժա_

մա

մանկաւ։ Ո՜ ու՜րթատեսակ սաղարթիւք
և քաղցրահամ պըտղօք լըցեալ ծառ կեն֊
դանարմատ։ Ո՜ օրացեալ զօրութբ ա֊
նեղին աջոյ. և լցեալ իմաստիւք ՚ի հոգ֊
ւոյն շնորհաց։ Ո՜ որ պահեսցէ տր ան֊
սասան այժմ և յապագայն ժամանակաց։
Իախոհ իմաստութն, անքինի իմաստասէր։
Իական բանին ողջ՝ սպասաւոր աւետա֊
րանին։ Իլէգտորիոն հոգևոր, ոսկեճա֊
ճանչ բազմագունեան, Ընթերցասէր տի֊
րացու, իմաստասէր և հոգեսէր. որ ընտ֊
րեալ ես և պարզեալ եղբայր իմ ազնիւ՝
եօթնպատիկ ՚ի հոգւոյ։ Ընկալ սէր իմ
ծրիկ ինչ. ՚ի ծիւրամիտ ծրածրակէս։
Ընդ վզով քո անկեալ որդեակ իմ սիրուն,
զքաղցր տիպ քո համբուրեմ կարօտով
զեղուն։ Թանգարական ակն լուսազեղ
եղբայր իմ անգին մարգարիտ։ Թաւա֊
խիտ և պտղաւէտ անդաստան բարեմոյն
և բերրահող։ Թափուրս ՚ի բարեաց՝ ծա֊
ռայս անպիտան։ Ժառանգ արժանա֊
ւոր՝ հայրապետական բարձր աթոռոյ
սրբոյն գրիգորի։ Ժառանգ սրբութե և
շառաւիղ օրհնութե։ Ժառանգ հայրենա֊
կան բարետոհմութե և բարեգործութե։
՚Ի բարեպաշտ և պարկեշտակրօն ծնողաց

դաս

դաստիարակեալ: Իբրև զգիր յորձանի՝
անջնջելի կայ տպագրեալ սէր քո՛ի սրտիս:
՚Ի դառնադառն վիժանաց ժանտա_
ժուտ ուղղեալ ծփմանցն բերմանց:
Լերդատաչոր կարօտիւ իբր եղջերու ՚ի
յաղբերս ջուրց: Լուսալիր սիրտ քո վը
կայէ ով իմ աչացս նշոյլ: Լցեալ գերա_
ռատ պարգևօք հայրածագ անըստուեր
լուսոյն: Սաղից և բենկորձից հմտագոյն
ոլորակօղ: Սանդակաթ կարօտիւ և կա_
րի յոյժ բաղձանօք: Սաչաբարձ խաչա_
կիր միանձանցդ բազմութե՝ արի առաջ
նորդ: Օպադումն արփիափայլ, և ճա_
ռագայթ գերանշոյլ: Օղկեալ հոգե_
կան և մարմնական բարեբոյս շառաւիղօք:
Օայրաճաճանչ լուսով լրուե՝ հերքին
բնաւին մըթութեց: Կաթոգին եռափա_
փագ կարօտանօք: Կարօտով քո խարշա_
տիմ և սիրով քո տոչորիմ: Կորովիմաստ
և բարեբաստ մեծ եղբայր իմ սիրազուն:
Հայրական քո գթութեանդ և երախ_
տեացդ պարտական որդիս և ծառայս:
Հաստատ յառաքինութե իբրու արձան
կարծրակառոյց: Հարցաբանեմ զամ զոր
պիտութիս քո: Ջակորձից և հուհայից
հրմտաձայն երաժշտող: Ջայնաւոր եր_

գոց երաժիշտ հմտագունեղ ։ Ձայնեղ
տիրացու՝ համեղ երգաբան եղբայր
պատուական ։ Ղամպար լուսալիր՝ գե_
րապայծառ նշողիւք ։ Ղեկավար իմաս_
տուն՝ հոգևոր հմտութբ ։ Ղենջակա_
սփած խոնարհին՝ խոնարհ աշակերտ ։
Ճշմարիտ քահանայ ըստ կարգին մել_
քիսեդեկի ։ Ճոխացեալ գիտութբ հո_
գևոր իմաստութե ։ Ճրագ լուսատու_
տանս հայաստանեայց՝ Մատակարար ճըշ
մարիտ՝ կարգաց եկեղեցւոյ ։ Մատու_
ցող բուրվառաւ անձին՝ զխնկերս մտա̀ց
տն̃ 'ի հոտ անուշից ։ Մարգարիտ պայ_
ծառ, ակն արփիափայլ հայր իմ պատ_
ուական ։ Յարապօարձ արմաւենի 'ի
տանն այ̃ անկեալ 'ի գնացս հոգւոյն վը
տակաց ։ Յետ որոյ յուշ լիցի վսեմափառ
քո անձինդ ։ Յուշ լիցի յետ որոյ քոյին
սրբութեդ ։ Ներ մրրկամբոխս ներկայիս
և շատավլէշտ կենցաղոյս ։ Նուաստա_
գոյն և յետնագոյն քո ծառայս ։
Ներքինս սենեակ լի է սիրովդ քո սէր իմ ։
Շաւաւիղ երջանիկ երջանկապարգևեան ։
Շիջեցափառ նուաստ անպիտան ծա_
ռայս ։ Շնորհաշուք շողիւք շքեղեալ
անձինդ ։ Ողջագուրեմ զանխլ քոցանկալի

ո՛վ իմ աչացս լոյս ։ Աշխարհ տառապեալ զարդ անապատի հայր իմ պատուական ։ Աղօթնեմ զքաղցր սիրելիդ իմ սիրահարս քո գերիս ։ Պահեսցէ տ̄ր զսիրելիդ իմ միշտ բերկիր և զուարճ հոգւով ։ Պանծալի զարդ անապատի ծաղկեալ ծերունւոյդ ։ Պատճառ գոյութեւս յետ այ՝ հօրդ իմոյ ծերունւոյ ։ Ջերմաջերմ ըղձիւ հարցանեմ զողջախութի՛ քո ։ Ջուր մանրածաւալ սրտիս պաքելոյ ։ Ջրարբի անդաստան արդիւնոր հոգւոյն իմաստից ։ Աւակայ և անիմաստ քո յետին ծառայս ։ Աւահաւոր ուղևոր երկնաւոր ուղւոյն ։ Աւետին քաղցրաւէնեաց · դեղթափ օշարակ ։ Սիրելի անձկալի, սրտիս բաղձալի ։ Սիրով քո խարուկեալ՝ յաւէտ տոչորիմ ։ Սրբել՝ ի մարմնի, զըսպել՝ ի հոգի յարակ մաքրութե̄ ։ Վաղեմնական սիրելւոյդ՝ փաղեմնատենչ կարօտի՛ ։ Վանական հըսկող · անմարմնոցն համախօսակից ։ Վարդ անուշահոտ ՚ի բուրաստանս եկեղեցւոյ ։ Տառապակ առաւօտեան · զարթուցիչ ոգւոց թմբրելոց համեղ քո ձայնիւդ ։ Տարատողիւ տեղեաւ տառապակաց տրուպս ։ Տիպ քո տիրական պատկերիդ սեւեռեալ կայ յար ՚ի սրտիս ։ Բաբուն իմաստուն ·

վար

վարդապետ ոգեշահ ։ Բայց մի 'ի մտացս
գրեթէ ոչ հեռանաս ով իմ աչաց լոյս ։
Բայց ինչ թէ մոռանամ զքեզ ով եղ_
բայր իմ հոգեկից , դառնամ հառաչեմ .
որ ծուխ իմ կապուտակ առնէ զերեսս
եթերին ։ Յանկ ամրափակօղ սրբազան
հոգևոր տր̃՝ այգւոյս մերոյ հայկազնոյ ։
Ցնծութի̃ և բերկրութի̃ զքեզ սիրողաց ։
Յօղ առաւօտեան իջեալ 'ի պարզոյ ·
ծաղկանց և բուսոց թարմաբերութի ։
Փաղփինափայլ՝ փունջ ծաղկանց հա_
ւաքման ։ Փայլեալ գերերևակ տեսուէ̃
'ի գմբեթայարկ խորանս եկեղեցւոյ ·
Փոքր տոմսիւ̂ փոքուս , զմեծիդ հար_
ցանեմ զորպիսութի̃ ։ Քաջ հռետոր և
հոգելից իմաստասէր ։ Քեզ ամենայար
գելի անձինդ ազնուիդ՝ ո՞ր զով պատկան
բաւեսցի ։ Քո ազնիւ պատուականն տես_
սոյդ , և քաղցր և համեղ խօսոյդ՝ կարի՛
յոյժ կարօտ մնացի ։ Օծեալ աչքոյդ
քումսրբոյ , և ներբանց և գարշապա_
րաց՝ համբոյր բաղձանաց ընծայեմ տր̃
իմ և հայր հոգևոր ։ Օրինակ բարեաց
բարոյից և նպատակ առաքինութ̃ց հայր
իմ երջանիկ ։ Օրհ̃նեալ սէր քո բնական
և բարոյական , միշտ պարտաւոր պահէ

զիս

զիս զքո անարժան անպիտան որդիս ։
Ողջ լեր ուրեմն երկար ժամանակօք և
անսասան կենօք ամէն ։

Արդ այսքանս բաւ լիցի այժմ. և
ծանիր սիրելի իմ ։ Զի ոչ թէ_
պէտ տաշեալ յղկեալ իցեն փայտքն շին_
ուածոյ, բայց թէ փցուն իցէ շինօղն,
ոչ կարելով ըստ տեղւոյն 'ի գործ ածել
զնա, փցուն և շինուածն լինի ։ Այս_
պէս և աստ պարտ է գիտել զսոսա, թէ
որն յոր տեղ պատկանի դնել կամ որ ան_
ձին. և այնպէս ածել 'ի գործ ։ Զի մի՝
յղկեալն բարուոք, լիցի անբարուոք.

Խրատաբանութիւնք սմանք ըստ ճարտարութեան.
և ինչպէս բարոյախօսք՝ վասն եղծանելոյ սմանց
ճարտարասանաց ։

I Որք ընդ զօրեղ կայսրն չծանեան ընդ
ճաշուամն, են լծէպտ և ասին 'ի բա_
եանցն հաշվի, ոչ արտելեալ սակայն այլ
իմնին 'ի կուվաքուն տեսակէ կենդանա_
կանն սեռի, որոց՝ փողոցքն են կացանք ։
Որք ընտրեին գոլով անհուպ վեր սաելոյս
առ իւրեանցսն, զեկն օտար նոյնն տեսա_
կի, անգուլժ հաջոտեալ արտասահմանեն ։

Եւ

Նու նոյնք միափողոցք՝ Թուրին Թեպէտ
համակամ՝ յարտաքարբէն զայլուստն ,
բայց այն ոչ նշան այսր կարգի , այլ ներ-
հակին երկու սաստկութե․ զոր սակս օտար
եկեղյն արտաշնչատեն ։ Որք մինչ անդ ոչ է
վն որոյն , իբրու խաղաղք և հաշտք քնա-
փեն անձիկ ։ Իսկ յերկերն առաջի բեկոր
մի կերլէ , աղմուկ խածատման իբրու ան-
հաշտ վըրդովմանց՝ 'ի նոյնում իսկ վայր-
կեան յերկս առ բերեն ։

2 Այն զօրագոյնն կողման՝ այլազան հասա-
կաւ միակամ ժիր և արագ մշակքն
ձագերին՝ յաւէտ գան 'ի գործ՝ քան Թէ
կողմանն առընչակցին՝ զնոյնն ունօղք ըղ-
կոչումն և զհասակ ։ Ի․ յսկզբ՝ հասեալքն
'ի լաւ անդր ներտըպալի անախպ տըպաղին ,
այլք քան զայլսն ելով 'ի նոյնում տըպի ,
գործունեայք աշխ և յօրդոյք ըստ ո-
րում և իցէ մասին ․ շարժողին կամ շար-
ժելոյն ․ որ որով կայ 'ի վաստակ ։

3 Որպէս համանուն յարգելին ձագիցն
վերնոյն , զվխմանցն մանուանց ունօղ
զկոչումն ։ Ոչ ըստ դըրոյն , եԹէ ոչ ըղ-
գունեանն ունիցի զօրակ՝ յարգելի ։ Այն
և են ներձնշմանն ըղձի , ոչ ըստ ձգմանն

յեր

յերկար , թէ ոչ ըստ բոցոյն սաստկու_
թե̃ ընկալնանի ։

4 Ո՛չ զպայլոյն այլ՝ անհաղորդ նմին՝ կրէ
զհետեւումն կամ փայելէ ։ Նմւոր
ինչ արտընծիւղինն , գիտէ զիւր յորմէն
կազմիլ նմա 'ի հաճ կամ արհաճ ։ Նուակ
ոմ ասացեալ · զեւրանէ կորզանելին կա_
խիլ սրընկէ ։

5 Վերնագոյնն եռամասն շարժողին՝
եթէ զարտուղին առցէ ընթացս
ըստ յիննեակէն ելելոյ , անիշխ և երկուքն
յիւրեանցսն դիմեն գնացս իբրու ան_
սանձ երիվարս ։ Յորոց որ հաջէնն ,
թողու զընդդէմն օտարին , և որ ցան_
կայն՝ զցանկալին ։ Ի ներհակն հակա_
մտեալ միջինն և ներքինն ։ Նուէր առա
քաղաքն եղեալ , լսէ զվայն 'ի ժողո_
վողէն 10 · 16 ։

6 Ս՝ինչ հակակայն հակակայլին արեւո_
րակ զօրութե̃ն տիրել հզօրի իւրում
ներհակին ։ Բանտեալքն 'ի սովորանգոր_
ծութե̃ն կապանս դադար շրջանին , 'ի
տիպ յարութե̃ բանական մարմնոյ՝ մի ըզ_
կնի միոյ 'ի դուրս անկանին ։ Բատնոյն և
պատկեր արարչին՝ նոյնապխեալ 'ի հոգ_

ւոյն

ւոյն տվմանց, յոգնազանս բերէ 'ի բոյս՝
պատկերողին խորոյ հաճելիս:

7 Մ՛ի և ութի համառակի, պատկեր
նախկին արարչական պատճառին,
'ի յամենումն ներելով ըմբռնել զբնաւսն:
Մ՛ինչ զի արտեւեալ յումեքէ, 'ի նախկինն
տայ չունել ցանուի ըստ ուղղախառ հա-
ւասդ և այլոց: Սիրեա՛ զայն և պատկեր-
եա՛ց նմա յարանունաբար. և յարեսցիս
յայն, որում նայն պատկերանայ:

8 Մ՛երկոցն մարմնոց գեր քան զաւա-
զակ՝ ա՛ռ 'ի զնիւթն անմաքրութե
նոցինն տարաշերբեալ ո՛չ կարէ ներգործել
զնոյն, եթէ ոչ փորն հրաչեր՝ առաքեսցէ
զխուրն ուժգնութի յերակսն նորին որ
յայտ է: Լաւ է՛ մեզ աստուստ իմաստա-
սիրել զջերմն եռանդ՝ 'ի ձեռն արտօսերց
զհոգոյնսն բացամերժել զկուռնեալն
յօտարուստ:

9 Չորրորդն տարր 'ի ներքուստ՝ մեծա-
զարմանալեաւ մնայ անշէջ ներ վի-
մի, թէ և կայցէ 'ի մէջ խորոյն երրորդի
բաղում ժամանակս: Ո՛րոյ յինքն բե-
րեալ զնմանութի՝ բերօղն յանդիման
զաներևելիս, ներ յոլով նեղութեց և
հա

հալածանաց՝ իբրու միշտ անշէջ՝ մնալով
անկասելի, ոչ ինչ բնաւին յուսալեացն
բերէ զվրիպանս. շնչեցին հողմք և այն։

10 Ինքնամատոյցն բարձրելոյն՝ գոլգե-
րագոյն քահանայ՝ յերգարանն թէ
պէտ հնչէ առն Այ ըստ սրտին, սակայն
մեղս ախտացելոց առ այն լսելեօք՝ լսոր
իմն հեռաձայնակ աննշան՝ մանաւանդ թէ
անշար իսկ գաղերևոյցի։ Սաստի զխո-
նարհն ոգի գոլ միայն զոհելի անկարօտ
գոյին՝ իբրու անլուր լսմամբ՝ ոչ ունե-
ցաք զփոյթ առ ՚ի յիշումն ածել որպէս
պարտն պահանջէ։

11 Որք զամանսն ը խուրեանցն պահան
ջէն ձևոց՝ զերծ եալքն յանկուեց,
ներհակին կակղոյն կոչեցան կոչմամբն։
Իսկ որք ըստ ամանոյն ինքեանք ձևանան,
հեղուկ այնոքիկ մեզ անուանեցան։
Խորոց ՚ի սոցունց՝ զխոնարհացն անձանց
և զանխոնարհից ունիմք տեսանել կարի
մեծապէս. իբր ՚ի բնականէն բարոյա-
կանս ընձիւղեցուցեալ։

12 Հոգի հրոյն ինքն հուրն, արտելեալ
՚ի մարմնոյ, ոչ շիջանի ՚ի ջրոյ. հա-
սեալ առ մայրն իւր պարզ և միացեալ

է նմա. իսկ է մարմնոյ առ կեցեալ, շի-
ջուցանէ զնա ջուր: Նոյնպէս և որ մեր-
կանեցաւն 'ի մարմնոյ առ անկարգն ձըկ
տուէ ոգին բանական, միացեալ առ զու-
տըն մին, անյաղթելի այնուհետև պար-
հեցաւ 'ի ներհակինն մարտից: Որք ոչ
ունին զօրել յօդիսն, եթէ ոչ 'ի ձեռն
հակմանցն տարրեղէնս այսր հարկեղի:

13 Արկուցն 'ի մեզ միութի շաղկապաւ
շնչոյն' մի ասի թէպէտ ըստ մարդն
գոլոյ, երկու սակայն յառաքելոյն ա-
սացաւ գոլ: Ասի երկու և կենացն
պահիչ սահմանեաց կերտօղն: Որ ինքն
բանն մարմնով' առ որ կիրթն է 'ի փոր-
ձել ածաբանեաց: Զոր պարզելով մե-
րազնեանն շնորհալւոյ, հացն զմարմին
ասէ բուծէ, և այլն:

14 Զիարդ արդեօք զայսպիսին բնաւին
հծանիցք լսելով կամ տեսանելով:
զվերոյսն քան զայնս զննել առ ձկաօղ
քըս: Զինչ մանանայն թափուցեալ,
և արևուն ոչ լուսել զաչս տմնոց:
Նոյնում զգերազանց բանին զհողմոյնն
վարդապետել. որոյ հասուքն' ոչ կարացին
բերանել անուանիցն լսելեաց:

հա

15 Հաւատարիմ ըստ լինելութե̃, և անհա_
ւատարիմ ըստ երբեմն և ըստ կեր_
պին, հիմ̃ց մեծագոյն և յոյժ մեծա_
գոյն, թէ զիա՞րդ ոչ պաշարեալ աչեղ
սարսափմամբ յամ̃ մեր վայրկենիս 'ի դո_
ղմնս արկանէ զմեզ. թէ երբ իցէ արդ_
եօք ժամանելն և զինչ եղանակաւն վերջ
նոյ. որ մի միայն է անց՝ և ոչ ևս կրկ_
նելն առ 'ի լինիլ բարւոքագէս յոր յայն
կէտ ոչ գտանեցաք:

16 Որ փոքրիկ մի տղայեկ կարողանայ
'ի դզել զօրութեամբ առ ընկալեալ
և ընդ մի յեռեալ հազար առք քաջագոյնք
անկարանան 'ի խզել: Նա է իմն ընտա_
նեգոյն ապացոյց այնր զօրեղ կապոյն 'ի
մեզ, որ զմիմն առնէ հազար՝ անկասելն
'ի փեռուեկանեալ անթիւ բազմութեց:

17 Սիրելականն վս այլոյ, է հարկաւո_
րագոյն քան զվս իւրն՝ բաց 'ի մի_
ոյն միայնոյ: Ոչ է մին յինքեան ունելով
զախորժելն, առ քարշել 'ի յախորժակէ՝
թէ հարկաւոր լիցի թէ ոչ: Իսկ նախ_
կինն որ վասն այլոյ, թէ և յոյժ դառնա_
գոյն և անկրելն, կրէ՝ սակայն ախորժա_
բար՝ ելյր հարկաւոր հետևեցելոյն:

Որ

Որմէ ծագունքն և դեղորայք՝ տան մեզ
զըստոյգն ապացոյց ։

18 Բուր սկիզբն լուծականաց որ և
կարի լուծական, զարմանք մեծա-
գոյն, որ տայ երկնչել հրաշապէս այնր
հզօրի, յորմէ բնաւքն կարծրութիւնք կրեն
զկասկած ։ Իսկ իմաստ մեզ տալի, զմի-
սուսեանն ուսանիլ զասացեալն՝ ուսա-
րուք ։ Յորմէ վերելքն մտօք՝ կրեն ըզ
սարսափ կործանման ։ Ի դից զաթոռն
իմ յամիս և այլն ։

19 Սր ոք զղովականն զովադոյն՝ առ մա-
տուցեալ մի և եթ նուագ հետև-
ողացն յանուն նորին կենդանւոյ գտա-
նիցի, ոչ չվարձիլ ՚ի նմանէ՝ ունիմք հաս-
տատուն՝ ՚ի նորին ճշմարիտ և անստել
աւետեացն հրչմանց ։

20 Ս երջինն ՚ի վերուստ նիւթից նիւ-
թայնոց՝ զնմ զծանրութի երրոր-
դին զմարմին գիտողաց՝ կինքն պարտա-
կեալ, որքէ զերդն իւր յամենեցուն այնպի-
սեաց ։ Տալով մեզ սաստ իմաստ, զայլոցն
պարտակել զծածկականն, որ զբարանն
պահելով զունողացն զըւրն բանաւոր ։

Այն

21 Այն գոլ թէպէտ թուեցաւ բա-
նեացս եղերումն ընդ ոչիցն այս-
պիսի․ միոյն սակայն նոյն է որ ինչ էն,
իսկ երկրորդին՝ նախկինս ունի համդի-
պիլ ըստ ուղիղ մերոյս գիտման․ յեր-
կուս և այն եղերեալ անեզրակի ։ Զոր
ունիմք ըստուգել ՚ի ճշմարտից ճշմար-
տէն․ միոյն հանգչիլ ծանուցեալ գոլ
անվախճան, և երկրորդին՝ բնաւ նուի-
նըն ներհակ ։

22 Նաւակին էութիւն որ ՚ի մերումս քա-
ռեկի՝ ոչ է առ նա իբրու յենթա
կայում անկար զատ գոլ թարց յորում
էն ։ Բայց՝ է տեսակ նորին ՚ի վեր քան
զայլ տեսակ․ ոչն գոլով շարաբառնալի
ընդ իւրն նիւթոյ․ այլ կայուն յաւիտ-
եան ներ միումն երկուց ներհակ կա-
ցութեանց յորում և գոյի․ ըստ փայտին
յոր կողմ անկելոյ ։ Նոյնոյն սակայն նա-
խանիւթին՝ դարձեալ եկելոյն առ նա-
տեւէ՝ ՚ի յաւիտենսն ։

23 Թուի ինձ ոչ գոլ այլ կարեւոր հի-
ացք՝ քան որ ախտանդակաւն կոչի
զօրութի յեփոցոջն ՚ի կենդանւոջ ։ Իբ-
րու ՚ի գտանելոյ դատաւորացն առեալ
՚ի

՚ի պարսկական բարբառոյ ։ Եւ զէնս և
ընկալցի հիւթս առ եփրամին, գիտէ նա
տրոհել զնոյնսն, տալով բաժինն իւրաքան
չիւրոց զպատկանսն ։ Նա չէր այսմ հիացա
գոյն դատաւոր նրբատես՝ հանճարեղ ՚ի
բաժանել․ գերազանցեալ որ ամբանս է՝
զբանականօք ։ Շնորհ անհուն իմաստ
և ինքնիմաստ ինքնագոյին, որ առնէ հը
լաշակերտս և զարմանալիս՝ որոց ըղ
զարմանալն գիտիցեն ։

24 Որ ընթանքն՝ յերիս որոշի․ ՚ի վեր,
՚ի վայր, ՚ի հարթ ։ Մեզ աստի
ցուցակ․ նախնիկնոյն՝ գնալ միշտ ՚ի զօրութ
՚ի զօրութիւն ՚ի լաւ անդր կոյս ։ Երկրոր
դիցն՝ զախասուսին ունիլ զհետեւութի․ որ
եկն պաշտել ըստ իւրում ոք ասիցն ։
Իսկ երրորդին ՚ի նոյնութե կալ հաստա
տուն ՚ի յաջող և յանյաջողս․ ոչ ՚ի վեր ՚ի
վայր դիմեալ ՚ի ցնծանս և ՚ի տխրանս ։

25 ՚Ի տեղւոջն ըղձածին՝ ուր յամե
նից բացակայիլ յայլոցն՝ ունիմք
զպարտն խնկագոյն ըստ կենարարին ասից,
այնց ամենից իբր առ խընծոյս առ փու
թացմամբ, սորինն հետ՝ և տեղեաւ ան
հետացել ։ Ուր միտ անդ՝ առ որ պարտն
պա

պահանջէ, ուր տհաճքն նմին՝ ունին 'ի
մէնջ զխարումն ։ Ո՜ խարդ ապա խոկա_
կի՝ վայման նրպատակ բխուրիցս բխուրեց
չիցեմք եղկելիքս ։

26 Ուխտն խորդաբեր բանեացս սըր
տի, թողեալ զգիջութիւն և զգիրն
մեծ, լինի կեցելի քան զառաջինն ։ Որոյ
քարշեալ մեր զհոգին ջերմաբունիծն
տարկի, զօրագոյն քան որ յառաջն ունէր
լինոցիլ՝ գտանեմք զնոյն ։ Բայց զինչ աս_
տի մեզ իմաստ. եթէ ոչ ճգամէք զիջէ_
լոյն և նիհարելոյ՝ զօրանալոգոյն՝ առ
'ի զմերոյն ընդունելոյ զշնորհ ։

27 Սակաւագիտացն նիւթք ը՜ գունոյն
կրման, ընկալեալ զերեսացս եմթա
կայն նախոկին, ոչ լինին արգելք այնր զգա
ւոյ և զգացմանն նորին անցանել յիր_
եարս ։ Իսկ օրինակի առն շնորհաւոյ՝ ոչ
լինիլ խոչ արգելման իւրոյն շնորհի առ
այլս և առ ինքն իսկ այլոյն ։ Ունելով զեր_
կուսին զբարութիւն, 'ի տալն յօժար, և
յառնուլն ընդունակ ։ Ո՜ խարդ ապա կո_
չիլ պատկեր կարիցեմք պատկերողին, մինչ
յարգադունին նուաղ զկերն տնտեսեմք
տալ, քան նորինն կարօտոյ ։

28 Պահպանումն դրանցն որ 'ի մեզ՝ յետ
երկխուղի սիրոյն սիրողին՝ ոչ այլ
ինչ կարէ գոլ ամրապահագոյն, քան զ'ի
բացեայն լինիլ ըստ բաւ միջոցի ։ Թէ֊
պէտ մեծագոյն ասի գոլ միւսն, սակայն
ոչ է տանելի այն նաև սակաւ ինչ բազ
մաց ։ այլ յոյժ սակաւուց ։ վասն գոլոյն
յոյժ կասկածաւոր ։ Ըստ հողմատատ
թևոց 'ի կասկածաւորն պահու յանկայ֊
ուն վայրի՝ հազուեաց ոմանց ապրելոյ առ
նաւահանգիստ ։

29 Երկուս մեծամեծս և յոյժ հարկա֊
ւորս՝ կենսատու և հանգըստա֊
տուս՝ 'ի միում կոչեալ երկուցս կապում
զձիրս, երկուս գոլ գոհունակս պարտա֊
ւորիմք առատողին ։ Բայց մինչ զմին գը
տանիմք հատուցանող, երկուս դարձեալ
զնոյնս ընկալեալ, աճէ յարակ ըստ այսմ
պարտուցն որ 'ի մեզ պարտաւորութեն ։ Եւ
այսմ հնար լրուէ, զանկարութի միայն՝ ըզ
հատուցմանն խոստովանիլ զպարտուրս ։

30 Ընթակայն երեսաց զմիւսն սևոյ՝
տագնապագործօղք 'ի պէս պէսս յայլս
նորին, զինչ յայնց 'ի նոցունց սեռակցացն
տեսակաց՝ ոչ կարեմ խոստովանին 'ի
նոյնն

նոյին յեղել ։ Ո՜ր աղաւիչն բնութ՝ իւ-
րոյն պահեալ կարողութե՛, 'ի յեղեն 'ի
նոյն գհերս բանեանց կամ այլ, տայ մեզ
յայտնի իմացս, թէ 'ի մէնջ անճառինքն
դիւրիւնք են նմա և դիւրադունեղք ։
Որ գթածն գթածաց՝ առ թողուլն ըղ
մեղս մեր՝ խոստացաւ առնել . զերկուս
բերելով 'ի մէջ զմեծամեծ անճառինս՝
ճարիլ յաննակալ արարչէն ։ Եթէ ի-
ցեն մեղք ձեր և այլն ։ Եսայի 1 . 18 ։

31 Երկուքն կերպոյն մերոյ՝ նոյն է մեզ
հասարակաց որ ըստ տնկոյն է և
զգայնոց ։ Իսկ երրորդն որ ընդ բանիւ՝
ոմանցն ըստ կամացն է տուողին զնոյն,
և ոմանցն ըստ ներհակին . ըստ անձնիշ
խան կառավարին ընթացից յոր կոյս և
յօժարիցի ։

32 Առնլինն 'ի հեռումն 'ի բանեանն,
թէպէտ յինքենէ՝ զիւրն յատուկ
ունի զընտրութի, խնդրէ սակայն իբրու
թէուեթի զգալին երեւուցիչ . թէ զմն-
գործն մեր զմտաւանցն ոչ, թէ զմերն՝ իբ-
րու հայթայթանօք ։ Յորմէ կարեմք օ-
րինակիլ 'ի հաւատս մեր անբիծ, ոչ լե-
նիլ օգտակար ունողին իւրոյ թարց թէ-

Լ ու-

ութեն գործողութե՟ իբրու մեռեալ. որպ՟
ասաց որ ասացն ընդհանուրս ։

33 Պ․րինեմայրն չորացեալ վառեալ, փոր
ձեալ ջրով ժամանակ ինչ առ՚ի կրկին
հասունիլ, ապա և ընդ հուր անցեալ, զօ_
րագոյն և պարզագոյն ընծայէ՛ ոգի քան
զառաջինն ։ Նմն բանեղէն փոտեալ ծր
գամբ և թոշկեալ, անցեալ ընդ ջուր երկ
րաքարշութե՟ և ընդ հուրն բաբելական
մեծն հնոցի, զօրագոյն և պարզագոյն ըն_
ծայէ զոգին՝ տուողին զնոյն, քան զոր
ըստ բնութեն էր ՚ի բնութ՟ թարց երկրոր_
դին որ շնորհինն է տուչութի ։

34 Ս՚չ ոչ տեսօղ թէպէտ ըստ կոյրն գո
լոյ՚նոյն սակայն գոլով ը՟ որուամբայց
բարձականն առ ասլ անուն, ներքինն
զգալիս ՚ի ներս տուողաց ՚ի պահարանն
լոյնագոյն համայն զգալեաց՝ տասամբքն
գործունեայն մասամբք, հիա՛ց մեծա_
գոյն ։ Որպս իբրու տեսօղ սրատես՝ ան_
վրէպ ՚ի տեղին ուր պիտոյն է դիպի շեշ_
տակի ՚ի նոյն բոլորում ամբողջականի,
Շնորհ անհունազօր բնութեն . որպ՟
զանաչեալս իբրու աչեղս առնէ գոր_
ծունեայս ։ Յայտ ըստ իմաստնոյն առնէ_

լով բանի, թէ ամէն է կարող և գերա_
կարող. որում անըննելի և ոչ ինչ:

35 Աղնգանցն ունող պէտս 'ի նոյնում
իսկ բոլորում` շօշափմանցն գոլում
զգալի, թէ և այլոցն է անձան, ոչ սա_
կայն խուրդյն բնաւ: Այսու պայծառ
օրինակաւ վարկանիմ գոլ առնլի` գոյն
անամփոփ ելմանն կերպ 'ի կերպէ նախ_
կինն կերպի` որ անդն քննողի դատողութե
առաւել քան զարփնոյն ամենափխուն
ճառագայթ: Զի զնա ծածկէ գընտակն
երկրի, իսկ զսա յայնմանէ և ոչ բնաւ
թանձրութիք բոլորից գոյից, կամ անբաւ
հեռաւորութիք ծայրաքարշելով: Շնորհ
երանելի բնութե ստեղծողին, զայս ակն
անհինջ` 'ի մեզ եդողի. առ 'ի պահել մբ
զխուրն պատկեր յօտար արկածից:

36 Արևելքն գնայուն յանընթաց գնաց
ման մերում 'ի կակղագոյնն հատա
կի, գոլով ինքեանք անշարժք բընաւին 'ի
տեղոյնցն, զմերոյսն երևոյցեն զընթացից:
Տալով յայտնի մեզ իմաստս` թէ հա_
մայն արարքն մեր խուրեանցն յառաջ խա_
ղացմանք` զմերս գուշակեն կենացն
սպառիլ:

37 Միջնորդն տուողի ունկան զներ-
տրամադրեալն քան, փոքրիկ ինչ
երով մասն ամբողջականս բոլորի. զմե-
ծագոյնս և գունեղս տայ ծնանի որ ա-
մէն ընդհանուրսն: Իսկ և այնքան ունի
ինքնարձակութիւն, մինչ ոչ իմն սանձ
զօրագոյն կարէ տալ՝ թէ ընկըրկեցէ.
եթէ ոչ միայն իմաստն քանին՝ ածայնուծն
կարգաւորեալ: Որոց սակաւք են լուծ՝
հանդիպօղ գտեալք:

38 Խոնարհն քան զնմ. 'ի բաց զաղտն
վտարօղ, մինչ զդադարն առնու,
ընդոյն և ինքն ախտանայ. այլ շարժունքն
և դնայունք նոյնն տեսակի ոչ այնպէս:
Մեղկանիլոյ ցասմնականին, և ժիր գո-
լոյն նշանակ առ 'ի զօտարն 'ի բաց վա-
նելոյ: Աղ և եփն եւանդնոտ, և ան-
ուակ ինչ շարժական:

39 Օվերնական մասն առնելեաց ան-
բիծ մերոյս կրօնի՝ որով այլքն
կրեն զանձողութի, անհետ անընչան յա-
նէս վտարեալ, ներհակօքն եղաք ու-
նացեալք: Նմին իսկ իրի զոր կնիք ըստ
վճռոյն և նշան յայտնի յի լուսաւոր շա-
ղին պարտն էաք ունիլ, անհուպ անհամ-

բայր նմին առ գտեալք, զրկօղ տիրողին որ ընդերհակն նշանադրէ, դրոշմեցաք զանձինս Ծառայս ։

40 Այս ախտն ներ իմացմանն զիրէ՝ է նշան իրին, նոյն և ձայնն որ անուա-նըն՝ է նշան ախտին՝ և գիրն այսր ։ Եր-կուք նախկինքն սոցին՝ են բնականք՝ ը̅ որում նոյնք են յինքեանս և յիմացման ․ և երկուքն վերջինք՝ պատահականք ․ ըստ որում են այլք ՚ի յայլս ։ Եւ մեծ իմաստ ՚ի նշանացս մեզ ասա, եղելոցս տալոյ զա-նեղ արարչին զծանօթութի ։

41 Ներ յղացումն անըստ կարգի՝ որոյ նոյն է ըստ կերպինն և ըստ կար-գին, առ դիզացմամբ․ ընդերացն օր ա-ւուրց, զխալմանցն զանխլին՝ ակներև յանդիման ամենից բացայայտ առերե-ւոցէ ։ Ապա ցոյց իմն եղեալ կենսաւոր բանին՝ թէ չէք ինչ ՚ի ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի յօրն սահմանեալ յանքնին քննողէն՝ քննել զամ զոր ինչ արարաք ։

42 Արքան այժմոյսս բնակ գեր քան զնախկինն է, գեր քան զայս առ հա-մեմատ՝ երրորդն լեցի, որոց անմահինն ունին հասանիլ մասին սրբոցն ժառան-

գու

գութն ։ Որպէս և բազումն գոլ՝ 'ի փրկա
կանէն ունիմք լուեալ աւետեաց ։ Այլ
վստ ձգունքն սիրով՝ կրին 'ի բանեանց ։

43 Սարմին այրեցական սոնք և խիտ
բնութեն՝ ոչ այնքան քարշէ զջերմն
պայծառ, որքան միւսն խուր առ 'ի նոյ_
նանալ, եթէ ոչ մերկացեալ 'ի նախկնոցն
որակութեց՝ ջերտականն հմարիւք ։ Իւ
թէ զի՞նչ ասուի մեզ իմաստ. եթէ ոչ՝
ունիլ սիրտ բեկեալ. 'ի ձեռն ճնշելոյ
զինքնին ածումն զգօտին. պատարագ այ
հոգի խոնարհ և այլն ։

44 Որք ըստ անձև նիւթոյ անկամանանն,
նորքն ածեալ ասին զայրուստն գօ_
տին. զսառոյցն ունելով ընդերհականն ան_
կեալ փայլական ։ Որպէս որդի մարդոյ
ոչ եկն պաշտօն առնուլ. և թէ՝ մեծն
'ի ձէնջ՝ եղիցի ամենեցուն ծառայ ։

45 Նանիրքն ջրակառք՝ թևս տարա_
ծեալ լայնագոյնս, յորդագունեղ
զտարածօղն տեսեալ, 'ի բաց զծանրա_
գոյնսն թօթափեալ, զազատն յուսան
գոլ յոխորտ վտանգէն ։ Սոյն 'ի կեն_
ցաղուժս որք միտս ունին՝ բերեն կուռն
ջանիւ յինքեանս ։ Իսա որուժ բանն հո_

 գի

դի՝ խուրոյն ազդեաց հետեւողաց, մի՛ ինչ
բառնալ 'ի ճանապարհի. ճանապարհ ըզ
կենցաղոյս զեկուցանելով գնացս ։

46 Օ հանուրցն միջնորդ՝ մարմնոյս պի-
տոյից՝ զանխրաւն ընկալօղ զհո-
շումն երկրորդ, անհետ գլխովին առնել
ընկալեալք զպատուէր, աւա՜ղ զի ներհակ
բնաւին խբրու ներ թաղեալք 'ի նոյն,
ոչ զայլուստ այնքան՝ որքան զնոյնէս ածի
խոկումն ։ Աւասի որոյ անհետն գոլ
պարտ՝ յաճախ. և ոյց գոլն հարկ՝ յանէս
երեւեալ ։ Լռասցի ապա նախկինս եղկա-
կան կրկինս դարձեալ կրկնմամբ ։

47 Երերակն այն յարկ, զաղտն մեր կի-
սոյն 'ի բաց վտարօղ, ոչ բնաւ զիւրն
կարէ ներգործել առ խուր առարկայն,
եթէ ոչ մերկ զնա յայնց գտանիցէ, որք
յխուրմէն արտաքոյ զայն պարտակէին ։
Օ՜ի ա՜րդ ապա ոչ մերկանեցեալ յար-
տաքնոյն ոգւոյ, սրբիլ յուսամք և մաք-
րիլ յաղտից նորին, որ 'ի մէնջ նախ՝
նոյնն պահանջի ։

48 Օ զգացողէն ուղիղ գծի՜ 'ի յօդս՝
զեկոյց կենացն աղբիւր գոլ լու-
սոյ բոլորի մարմնոյն ։ Յորոյ ելն հա-

րուստ՝

րուստ՝ և մարմին սպաց յայտնի · իսկ
դիմեալ ՚ի նուաղել, մթին և լուսեղէն
եղիցի ։ Ու զի՞նչ իմաստ մեզ աստ ըղ
մարմնոյ որ բացագոյն ամենեցուն է, է-
թէ ոչ զներքնոյն իմաստասիրել մեզ բա-
րերարեաց բնութ͞ն բարին ։

49 Ի կերելեացն պէտս ունօղք ծամել
եաց՝ մինչ վաղվաղեալ հեսաեն զա
տամամբ, թեղդղանս բերեալ նախադ-
րանն կեր առին, վտանգեն զնա կամ
և վնասեն · զայն և խօսելեացն է տեսա-
նել · որք թարց ծամմանն խոհականին
թէ արտաօստին ՚ի շրթանցն, բազում
ծնանին անձին վնասս · ըստ որում ասի-
ցեալ է, նախ խորհեաց և ապա խօսեաց ։

Ընդ եդեմայ օրհնաբանութ՝ բարոյականս տրամ
համեմանց · յաւելցին և պայծառին ։

I Ամուրն ՚ի ծայրագոյն կակղէն ըն-
կալեալ ամրագունութիւն՝ առ ՚ի
քերել զկարծրագոյնսն, ոչ ծանիմ զի
արդ զոր ոչն ունի՝ տայ ։ Ոչ երեքն ՚ի
չորից կամ և չորքն իսկ՝ յորոց իշխանն և
ծառայեն, պահեն զնոյնսն ՚ի կայի, տա-
լով կեանս անկեանքն ։

2 Զամենևին ինն ոչ ունելի իւրոյն յատ-կութե՝ յաւելու իսկ այնմ, որ ունի զայն գերվերապէս՝ մաքրողականն սորս հակ՝ սրանիւթն էակի զհակո-րակն կակղութե: Եւ յայսմանէ մեզ իմաստել՝ զամենն գոլ կարօղ միայնոյն նախկին պատճառի. որում չիք ինչ ան-հնարին որ ՚ի մեզն անկենելեաց:

3 Զարմանալի ինն և այս առեղծս. որ մինչ էրն կենդանի, պէտս ունէր ըմպելոյ: Այս մահեալ և թողեալ զիւ-րեն, բազմաց այժմ՝ թողեցեալն լինի ափօղ զըմպելին. հեծեալ յանբանս և բանականս. ոչ ունելով ինքն կարիս նախնւոյդ ասացելոյ զոր ինքն տայ այժմ. եթէ ոչ միայն պարզիլ երբեմն ՚ի գետնի կամ կախիլ զօրմով ինչ առ ՚ի հանգչիլ պահս ինչ, ՚ի պահել զկեանն իւր անկեն-դան. զոր ունի սպառել այն, զոր ինքն մատուռնակէ:

4 Ջուր ընդ փակեալ դրամբ անցեալ ընդ ջուր, շարախառնի ընդ նմա: Իսկ ընդարձակ դրամբ մտեալ, չիջու-ցանի ՚ի նմանէ: Գուռն տեսի զթուղթ նատեալ ՚ի վը կայծականց՝ աներկիւղ

 յայ

յայրեցմանէ. ունելով ի՛նքեան պահա-
պան զմանն հրոյ։ Ոչ վնաս ինչ և հրոյն
կրեալ՝ թղթոյն պահպանութե՛ն։

5 Հողն քան զօդ ծանրագոյն, քարշի
'ի վեր 'ի ձեռն նորին, առ 'ի պա-
հել զոգին անկական։ Թողլով վերին
տեսակ, և մնալով լինոցիւ դարձեալ նոյն։
Այն զի՝ յսկիզբն եզականք ձգին և
գնան. բայց 'ի հոգւոյս բանականէ և
հոգեղինաց. որոց որ արալին՝ են ան-
մահութիւն։

6 Ան զլուսին այլ գործունէայն գի-
շերոյ երկուցեալ յիւր մահացուց
չէն, յուսայ 'ի տկար մի այնքան առ նա՝
որ դողայ մերձիլ նմա՝ զի մի՛ խսկոյն մա-
հասցի։ Որքան ներհակ ինքեան յորմէ
երկնչի, այնքան հզօր ներհակ ինքն ի-
րոյն պահողի։

Համառօտ Դաւանութիւն Ուղղափառ Քրիստոնէից։

Խոստովանիմք և հաւատամք. զա-
մենասուրբ երրորդութի՛ն։
Հայր և որդի և սուրբ հոգի. երեք ան-
ձինք և մի բնութի՛ն։

Հայր է ծնօղ, որդին ծնունդ. հոգին
բղխումն 'ի նոյն հօրէ։
Հայր է ած՝ որդին ած. նոյնպէս և
սուրբ հոգին ած։
Բայց ոչ թէ են երեք ածք. այլ մի ած
երեք անձինքն։
Առ սակաւ մի օրինակ. ինքն արեգակն
է որպէս հայր։
Եւ լոյսն իւր որպ̃ որդին. և ջերմու_
թիւնն որպէս հոգին։
Մի արեգակն է երեքեանս. և ոչ երեք
արեգակունք։
Եւ այն երեք անձանցըն մին. որ է ծը
նունդ բան և որդին։
Իջ 'ի յերկնից 'ի յորովայն. սբյ կու_
սին մարիամու։
Եւ այս փառօք մեր փրկութիւն. 'ի դը
ժոխոցն ազատութիւն։
Էառ մարմին 'ի սուրբ կուսէն. և մար_
դացաւ ածըն բան։
Այն որ ած էր յաւիտեան. եղև և
մարդ ճշմարտութբ։
Ած և մարդ մի երկոքին. ոչ շփոթ_
մամբ ըստ եւտիքին։
Պահեաց ըզ իւրաքըն զերկոսին. ոչ բա_
ժանմամբ ըստ նեստորին։

Այն

Այն որ որդին էր ա̃յ · նոյն էր որդին
մարիամու ։
Յետ իննամսեայ ժամանակին · ծընաւ
՚ի նոյն ՚ի կոյս մօրէն ։
Մընալով նոյն սուրբ կոյսըն կոյս · յետ
ծընընդեանն եւըս նոյնպէս ։
Եւ նոյն որդին մարիամու · ծընեալըն
յառաջ քան զյաւիտեանս ։
Կոչեաւ յս̃ ՚ի հրեշտակէն · որ է փըր-
կիչ և ազատիչ ։
Նոյն և քս̃ որ է օծեալ · անուանեցաւ
՚ի հրեշտակէն ։
Նոյն մի քս̃ն ա̃ծ և մարդ · շըջեաւ
ընդ մեզ ՚ի յաշխարհի ։
Յետ երեսուն ամաց ՚ի նոյն , աւուրն
եկեալ ՚ի յորդանան ։
Մկըրտեցաւ ՚ի յովհաննէ · վըկայե-
լով հայր և հոգին ։
Պահեալ զաւուրըս քառասուն · յաղ-
թեաց այնու փորձող չարին ։
Ապա բացեալ զբերան իւր ա̃ծ · և քա-
րոզեալ ըզ փըրկութիւն ։
Ըմբռնեցաւ ՚ի հրէից · չարչարեցաւ
և խաչեցաւ ։
Մեռաւ մարմնովն և թաղեցաւ · և էջ
հոգւովն ՚ի խոր դըժոխս ։

Ած

Աստուածութիւնն ոչ ՚ի հոգւոյն · եւ ոչ ՚ի
մարմնոյն կալով իւրեաց ։
Կապեալ հոգւոյն որ ՚ի դըժոխս · քա_
րոզելով ըզ փրկութիւն ։
Դակեալ երեարձ նա ըզ դժոխս · և
ազատեաց զգերեալ հոգիսն ։
Ապա յաւուրըն երրորդի · նովին մար_
մնովն և նոյն հոգւով ։
Յարեաւ փրկիչն ՚ի մեռելոց · իւր
ինքնիշխան կարողութեամբն ։
Աշակերտացն երեւելով · եցոյց ըստոյգ
զիւր յարութիւն ։
Նա յետ աւուրցըն քառասուն · յեր_
կինս առ հայր համբառնալով ։
Նստաւ յաջմէ իւր ծընողին · յորմէ
բընաւ չէր հեռացեալ ։
Որ և գալոց է նովին մարմնով · նոյն մի
Քրիստոս Աստուած և մարդ ։
Դատել արդար դատաստանաւ · ըզկեն
դանիս և ըզ մեռեալս ։
Ըզ պատուիրանացն պահողաց · տալով
ըզ փառս արքայութեան ։
Նա զայնոսիկ որք հեստեցին · առա_
քեսցէ ՚ի հուրըն անշէջ ։
Այս է հաւատ քրիստոնէին · ՚ի մի Աստուածն
Երրորդութիւն ։

Նա

Եւ 'ի քանին անօրէնութ՟ի · այս է մեր
նք դաւանութ՟ի ։

Յետ այսորիկ և հաւատամք · 'ի մի մի-
այն եկեղեցին ։

Որ է ըստոյգ քրիստոնէից · նք հաւա
քումն 'ի մի հաւատ ։

Յայսմիկ 'ի նք եկեղեցւոջ · է թողու-
թիւն մեղուցելոց ։

Եւ նոյն նքց հաղորդութ՟ի · որ այս է
այն եկեղեցի ։

Զի որք 'ի մեղս են մնացեալս · յե-
կեղեցւոյ են արտաքոյ ։

Եւ երբ զղջան ապաշխարեն · խառ-
նին յորդին եկեղեցւոյ ։

Զի ոչ է այս եկեղեցի · անուամբ և
եթ քրիստոնէից ։

Եւ այնոցիկ որք են հաղորդ · նք անդ-
րանկայն եկեղեցւոյ ։

Որ է վերին երուսաղէմ · որ է մայր
մեր ամենեցուն ։

Ո՝իայն թէ սա է զինուորեալ · իսկ նա
ազատ անպատերազմ ։

Եւ ընդունիմք այսըր սըրբոյ , եկեղեց
ւոյ զեօթն խորհուրդս ։

Եւ թէ՝ աւանց խոստովանման · չէք
թողութ՟ի մի ինչ մեղաց ։

Եւ ընդունիմք զոր ինչ ասէ • աւետարանըն քո :

Ըզ յարութիւն որդւոց մարդկան • և ըզ գործոց ըզհատուցումն :

Եւ որպէս տ̃բըն յակոբոս • տ̃բ առաքեալըն քո :

Հաւատք ասէ՝ առանց գործոց • չէ կենդանի՝ այլ է՛ մեռեալ :

Ապա ըստոյգ պարտիմք գիտել • թէ հաւատոյն՝ գործն է նըշան :

Որպ̃ և ինքըն ասէ ՚ի նոյն • հոգեկեցոյց իւրում բանիւն :

Եւ բան մի այլ ասէ սոյն սուրբըս • յոյժ առաւել ըզգուշալի :

Թէ որ բանիւ ոչ մեղանչէ • նա՛ է ասէ մարդ կատարեալ :

Որպ̃ և տ̃րն ասաց յառաջ • վասըն դատարկ բանին և այլ :

Թէ բանիւ քո արդարասցիս • և բանիւ քո դատապարտիս :

Ուրեմն այս պարտ է մեզ միշտ • սանձել զմեր լեզուն անկարգ :

Զի մի՛ փոքու իմըն բանիւ • ընկելոցիմք դատապարտեալ :

Եւ որ աւատան է ՚ի շընորհս • և ոչ կամի թէ կորիցիմք :

Տացէ մեզ կար և զօրութիւն ․ իմաս֊
տութ՟ի ըղձուշութ՟ի ։
Ատել զամէն մասունս չարեաց ․ և հե֊
տևօղ լինիլ բարեաց ամէն ։

Եւ Որդի ընդ Հօր իւրում ․ և ընդ
Հոգւոյն փառք յաւիտեանս՝
յաւիտենից ամէն ։

Մի՛տ դիր գըրոց զոր ինչ ասեն՝ և
խոկալով 'ի մէտ առ ․ զի վայրապար
ոչ են գըրեալ՝ նոքին մինչև 'ի մի տառ ։
Որ ըզխըրատ ծերոց գիտնոց անարգէ ․
նա՛ քան զամէն անարգելիս անարգ է ։
Որոյ ձեռքն 'ի յողորմութիւնս առատա֊
ցան ․ հընձէ նա զայն որպէս մըշակ ա֊
ռատացան ։
Այր կատարեալ՝ և թշնամւոյն բարի
կամի ․ և ոչ թէ սոսկ իւր սիրական բա֊
րեկամի ։
Որ զինքըն մեծ թըւիցէ , և զընկեր
իւր խըւիցէ ․ ինչ սատի անդ չըւիցէ ,
երթայք յինէն լըռիցէ ։
Եղեցի և այս իբրու իմն ծայրածաղկ՝
արարելոցի գըքկան իմն այսպիսեաց
 յի

յիմէք ժամանակի : Այլ և խորթնականքն
ասացեալք և նախկինքն : Եթէ կամէս
ցի տէր • որոյ իւր է տալ զկամքն և
զաւանէլն մեզ զբարին :

Եւ Նմա փառք յաւիտեանս ամէն :

Հայր մեր յոյնարէն :

Պադէր իմօն՝ օ էնտիս ուրանիս :
Ագիասթիդօ դօ օնօմասու : Էլթէ
դօ իվասիլիասու : Ենիթիդօ դօ թէ
լիմասու, օս էն ուրանօ, գէ էբի դիզ
եիս: Դօն արդօն իմօն՝ դօն էբիուսիօն
դօս իմին սիմէրօն : Գէ աֆէս իմին՝
դա օֆիլի՛ մադա իմօն, օսգէ իմիս աֆի
էմէն՝ դիս օֆիլէ՛դէս իմօն : Գէ մի
իսէնէնկիս իմաս իս բիրազմօն :
Ալլա րիսէ իմա՛ս աբօ դու բօնիրու ամին:

Հաւատամք յունարէն :

Պիստէվօ իս էնա Թէօ՛ն՝ բադէ՛րա բան
դոգրա՛դօրա • բիիդի՛ն ուրանու գէ
գիս, օրադօ՛նդէ բա՛նդօն գէ աօրա՛դօն:
Գէ իս էնա գիրիօն Իիսուն Խրիսդօ՛ն •
դօն իօն դու Թէու՝ դօն մօնօյէնի՛:
Դօն էգ դու բադրօս էէնիթէնդա՝

բրօբա՛նդօն՝ դօն էօնօն փօս էգփօդօս
թէօն ալիթինօ՛ն. էգ թէօու ալիթինու էէ
նիթէ՛նդա՝ ու բի յիթէ՛նդա ։ Մ՝օու-
սիօն դօ բադրի՛. դիու դա բա՛նդա էյէ
նէդօ ։ Դ՝օնդի իմա՛ս դուս անթրօ՛-
բուս՝ գէ դիադին իմէդէ՛րան սօդի-
րի՛ան՝ գադէլթօ՛նդա էգ դօն ուրանօն,
գէ սարգօթէ՛նդա էգ բնէ՛վմադօս այի-
ու, գէ մարիա՛ս՝ դիս բարթէ՛նու, գէ
էնանթրօբիսանդա ։ Սդավրօթէ՛նդա
դէ իբէր իմօ՛ն՝ էբիբօնդիու բիլա՛դու ։
Գ՝է բաթօ՛նդա, գէ դափէնդա, գէ
անասդա՛նդա դի դրիդի իմէրա գադա-
դազ ղրափա՛ս ։ Գ՝է անէլթօ՛նդա իսդուս
ուրանու՛ս, գէ գաթէզօմէնօն էգդէ-
սիօն դու բադրօ՛ս ։ Գ՝է բա՛լին էրխօ-
մէնօն մէդա դօ՛քսիս՝ գրինէ զօ՛նդաս
գէնէգրուս. ուդիզ վասիլիաս՝ ուգէս-
դէ դէ՛լօս ։ Գ՝է իսդօ բնէ՛վմա՝ դօ ա՛յի
օն՝ դօ գիրիօն՝ դօ զօօբիօն. դօ էգ-
դու բադրօ՛ս էգբօրէվօմէնօն ։ դօ սին-
պադրի՛ գէ իօ՝ սիմբրօսգինումէ՛նօն գէ
սինդօքսազօ՛մէնօն. դօ լալիսան դիադօն
բրօփիդօ՛ն ։ Իզմի՛ան այի ան գաթօլիգի՛ն
գէ աբօսդօլիգին էգ գլիսի՛ան ։ Օմօ-
լօղօ՛ էն վա՛բդիզմա իս ա՛փէսին ամար-

դիոն։ Ըրօզտոգօ՛ անամսդասին նէգրօն. գէ զօյրն դու. մէ՛լօնտօս էօ՛նօս ամին։

Ողջոյն Տեառն Յունարէն։

Թէօդօ՛գէ բարթէնէ . խէ՛րէ գէ խարիդօմէնի մարի՛ա . օգիրիօս մէդա սու ։ Եվլօյիմէնի սի էն էինէքսի գէ էվլօյիմէ՛նօս օգարբօ՛ս դիս գի լի՛աս_ սու ։ Օդի սօդիրա է՛դէգէս դօն փսիխօ՛ն իմօն ։

Այս է Թարգմանութիւնն այսպէս ։

Ածածին կոյս . ուրա՛խ լեր բերկրեալ մա՛րիամ . Տէր ընդ քեզ ։ Օրհնեալ դու 'ի կանայս . և օրհնեալ պտուղն որովայնի քո ։ Ով փրկիչ ծնար անձանց մերոց ։

Աղղի անունն է ատա . հասեալ փոր_ձանքն է գատա . ծուռ մի՛ նայիք օ_տարին . էյրի պա՛գմայնըզ եատա ։
Ածուխ քեօմիւր՝ մուր գարա . ցաւն է աղըր՝ խոց եարա . կըտոր փարչա կամ փարա . սանտրէ՛ ասեղն՝ է տարա՛ ։
Յօշատեղն է՝ գագլամաք . պահեղն ա_մի՝

սի՝ սագլամաք · տուգանելն է՝ հագլա-
մաք · սրբել մաքրել՝ փաքլամաք ։
Որոնելն է՝ եօգլամագ · հոտոտալն է՝
գօգլամագ · նետով զարնել՝ օգլամագ ·
կըշտացընել՝ թօգլամաք ։
Լալըն ասեն՝ աղլամագ · և խարելըն
տաղլամագ · իւղելն ասի՝ եաղլամագ ·
ձայնըն գետոց՝ չաղլամագ ։
Ոստ պատուաստել՝ աշլամաք · ըսկըսա-
նել՝ պաշլամագ · խաշելն ասի՝ հաշլամաք ·
և քարկոծել՝ թաշլամագ ։
Շուրջ հայիլն է՝ պագընմագ · ըզգուշա-
նալ՝ սագընմաք · սարիլ սարգիլ՝ թագըն-
մագ · իրարոցիլ՝ չագընմագ ։
Բաժանելն է այըրմագ · հոգալն ասի
գայըրմաք · իբրև ասել թէ ո՛վ գետ ·
է տաձկէվար ա՛յ ըրմագ ։
Ցամաք տեղըն է գուրագ · բնակարանն
է տուրագ · մանգաղ հնձոցն է օրագ ·
աձառանխուլն է չօրագ ։
Ըստահակն է եարամազ · չի փընտըռուեր
արամազ · չի սանտրելն է տարամազ · ան-
պէտ իշէ եարամազ ։
Նիհար զապուն՝ գէր սէմիզ · մաքուրն
է փաք և թէմիզ · որ առաւել է մա-
քուր, ասեն նըմա թէրթէմիզ ։

Կըռ

Կռունակ արքա՝ ուս օմուզ · բայրակ խօ-
սին է ռումուզ · խոզն է խնզիր արաբե-
րէն , Թուրքի բառովն է տոմուզ :
Դղըրդին է զելզելէ · վըրդովումն է
վելվելէ · հանդիպեցաւ ուխ ուխի ,
ըռաստ կելտի սէլ սէլէ :
Կըպտակ դեղոցն է եագը · ծալուկ դա-
նակին է չագը · ցըքին ասի ըրագը · և
մընացուածն է պագը :
Հեղուրդն ասի ագընդը · փըդխըղակն է
երքընդը · ձմրուքն ասի սըքընթը · մէջ
կըռածին տըքընդը :
Դըլաշէնն է գովաձը · դատախազն է
տավաձը · պատ ծեփօղն է սըվաձը ·
օրհնէնք տըւօղ տուվաձը :
Ցըրվեցաւն է տաղըլտը · սըխալեցաւ
եաղըլտը · գետոց ջըրոց հանդարտիկ ,
ձայնին ասեն չաղըլտը :
Գաւառն ասի էյալէթ · առաջօքն է
խէյալէթ · արդարութի էտալէթ · չար-
գործիքն է պէտ ալէթ :
Խաղաղութի սէլամէթ · նըշան ցուցիւ
էլամէթ · կարկատելն է մէրամէթ · ըս-
քանչէլիք քէրամէթ :
Գանձն է խազնա ինչքն է մալ · օշար
պէքմէզ մեղըր պալ · որպիսուին ասի

 հալ ·

հալ․ ձիոյն լուսնեակն ասի նալ։
Կայծն ասի քեօզ՝ մոխիր քիւլ․ նարդոս
ծաղիկն է սիւմպիւլ․ երգնակ թռչունն
է պիլպիւլ․ և խուր սիրուն վարդն է կիւլ։
Դրամ տիրէմ՝ դանկն է տէնկ․ մար-
մնոյ սևուկ նիշն է պէնկ․ ներկն է պօյա՝
գոյնըն րէնկ․ պատերազմին ասեն ճէնկ։
Ձորն է տէրէ՝ լեռն է տաղ․ հաստա հի-
ւանդ՝ առողջ սաղ․ ոսկր քէմիք՝ իւղն է
եաղ․ այգի և կապ՝ ասի պաղ։
Գլուխն է պաշ՝ թագն է թաճ․ կուշտն
ասի թօգ՝ նօթի աճ․ մաքսըն բեռանց
կոչի պաճ․ արջասպ ներկոցն ասի զաճ։
Դեղն է մէլհէմ կ̅ իլաճ․ գիրկն է գու-
ճագ կամ գուլաճ․ օղլան ուշագ կամ
չօճուգ․ վանցի հայերն ասեն լաճ։
Բարև տալն ասի սէլամ․ խօսք և զը-
րոյցն է քէլամ․ զորպխութի եղելոյն,
իմացընելն է իլամ։
Կայծակն ասի եըլտըրըմ․ քարշարն ասի
գալտըրըմ․ սըրունքս է խնճաս պաղ
տուեր․ փէք խուշխումիւշ պալտըրըմ։
Թըլվէ համիէ՝ ասի սայ․ փոքրիկ գե-
տոյն ասեն չայ․ երգաւորողիկն՝ ասի նայ․
և փոխթօրիկ հոմն է գայ։
Ազգն է միլլէթ նաև սօյ․ միամիտն է

 պէօն

պեծն ու Թօյ · երկայն ուղուն՝ հաստակ
պօյ · կեր կշտացիր՝ եկ՛ տէ տօյ ։
Հացն է էքմէք՝ փարսի նան · արիւնն է
գան՝ հոգին ձան · մէջն է օրթա՝ կողմն է
եան · և իջևանն ասի խան ։
Մօտն և մերձըն է եագըն · զօրաց փու՟
Թալըն է ագըն · սարւէ ասեն է Թա՟
գըն · ըզգուշացիրն է սագըն ։
Բարակ ինձէ՝ հաստ գալըն · փայտ ոտ՟
նամանն է նալըն · մերկ ու բոկիկն է
եալըն · փարտիր ասեն է սալըն ։
Յօժ առատեն է աչկըն · զեղուն հե՟
ղուն է տաշկըն · խելացընորն է շաշկըն ·
և Թաց պատենքն է եաշգըն ։
Հաւատարիմն է էմին · գետին երկիր
է վէմին · հիմնկ ասեն է տէմին · փար՟
սի դարանն է քէմին ։
Ակօս նստոտս՝ ցան էքին · անակնկալ եր՟
կիրն է էկին · ողջայք ամուր քարշեցէք ·
օղլանձըրգլար փէք չէքին ։
Որ և արևն ասի կիւն · այսօր լսեըն
է պու կիւն · վաղն է եարըն՝ էրէկ
տիւն · բարձրաձայնեըն ասի իւն ։
Գագաթ Թէփէ՝ գլուխ պաշ · Թարթիչ
քիրփիք՝ ունքն է գաշ · ապուրն է աշ՝
քարն է Թաշ · Թաց և արցունքն՝ ասի եաշ ։

 Ու

Շուտիկ չխփան ուռեց շիշ · գործիք
ընկեզ գործն է իշ · ոսկըր քեմիկ՝ ակ_
ռա տիշ · Նաև շամբուրն ասի շիշ ։
Գինով հարբածն է սարհօշ · վազէ ասեն
ասեն գօշ · դասն է սըրա՝ դատարկ
պօշ · աղէկ ըռինտ՝ էյի խօշ ։
Գլխոյ մազն և գէսն է սաչ · աչքըռ
բացն է կեօզլիւն աչ · էտէփսիզն է ան_
ամաչ · հեռու փախիր ուզադ գաչ ։
Գըրված քիւթիւփ՝ գիրք քիթապ · ա_
մօթխածեըն է հիճապ · քողն է տուվագ
և նիգապ · թըռջանեըն է հիսապ ։
Բընակութին ասի եուրտ · շատ ղըռյցն
է պօշ աւուրտ · տաքն է սըճաք պաղն է
ցուրտ · գայլըն և ուրդն ասին գուրտ ։
Ավդըն հոնաց է թաթար · նետ կու_
ձըգէ օք աթար · եզ կու ծախէ՝ եաղ
սաթար · շուտ կու մէրձի թէզ չաթար ։
Երթ աղաչէ վար եալվար · և լայն վար_
տիքն է շալվար · ոչ մեղու ոչ մեղըր կայ ·
նէ առը վար նէ պալ վար ։
Որսորդ աւձը որսն է աւ · աբեթ քը
թեթ ասի գաւ · երկաթ եռանդն ասի
թաւ · հըռչակ լինիլն ասի չաւ ։
Աղալն ասի խուկխութմէք · հովուծին հով_
ուծեըն է կիւթմէք · քայլեցընել խուրխուլ
մէք ·

մեք ․ ՚ի քարշ տանիլ սիւրիւթմեք ․
Զարդարիլն է սիւզենմեք ․ այլև ասի պեզենմեք ․ լաւ շինելն է եօզենմեք ․ շուտով իջնուլ թեզ ենմեք ․
Երևիլն է կեօրիւնմեք ․ մազ հիւսվիլն է եօրիւլմեք ․ քսվելն ասի սիւրիւնմեք ․ ըսփածանիլ պիւրիւնմեք ։
Ձըգելն ասի տիւշիւրմեք ․ խըրխըն- ձելն է իւշիւրմեք ․ ժողովելն է տեօշիւրմեք ․ և եփելն է պիշիւրմեք ։
Մարելն ասի սեօնտիւրմեք ․ դարձը- նելն է տեօնտիւրմեք ․ ղըկել ջըղել և կաշի, ծալելն ասի կեօն՝ տիւրմեք ։

՚Ի հիւանդէ՝ առոյն գըրոյս,
խօսելոյն և այս՝ գայ ՚ի լոյս ։

Ընկնել տալն է ալտըրմագ ․ գողացընել չալտըրմագ ․ բառնալն ասի գալտըրմագ ․ մղելն ՚ի ջուր՝ տալտըրմագ ։
Ձիգի բացն է ափ աչըգ ․ փախուկ ասելն է գաչըգ ․ սա տունըս մի՛ նըստիր ել․ շու եվտե օթուրմա չըգ ։
Պանդուր մազն է գըվըրձըգ ․ սարեկ հաւն է սըղըրձըգ ․ մախաղն ասի տա- ղարձըգ ․ և շուտիկն է գապարձըգ ։
Փորագրիլն է օյուլմագ ․ կեղևիլն է սօյուլ-

մագ

մազ կուշտ մի յագիլ տօյուլմազ · խիստ
հետևիլ գօյուլմազ ։
Բ՛աւառ քօռաթ փըռասա · խօսկին
կարճը խիւլասա · գիշեր հաւուկ մաշ
կաթև · կեճէ գուշու եարասա ։
Գ՛ալարին է՝ պուռուշմազ · դեմ դիմի
կալ՝ տուրուշմազ · և հարկանիլ՝ ՚ի մի-
մեանց · կարէ ասիլ՝ վուրուշմազ ։
Խարկոց տապկոց է թաւա · դատախա-
զին է տաւա · եւայն և օդն է հաւա ·
գընա՛ ՚ի յոլս՝ կիթ աւա ։
Ա՛նունն է ատ՝ Փարսի նամ · և ապլիկին
շիշէ ճամ · փիճոյ փայտին ծառն է չամ ·
դամասկոսին ասեն շամ ։
Ս՛ոլորցընել շաշըրմազ · հեղուլն աւի
տաշըրմազ · ըղվըրայօն անցընել · իբրու-
ասել աշըրմազ ։
Գ՛երն է սեմիզ ու եաղլը · կապանաւորն
է պաղլը · լեռնաբընակն է տաղլը · այլև
խարածն ալ տաղլը ։
Ս՛ափոր տեսթի՝ դիլ գօվա · դուր տեղ
տիւզ եեր՝ դաշտ օվա · թռչունն է գուշ՝
բոյն իւվա · օրհնէքն ալգըշ և տուվա ։
Խ՛ելօքնալն է ուսլանմազ · կըռ-դընիլն է
եասլանմազ · դըջիլն աւի բըլանմազ ·
և ժանկոտիլ փասլանմազ ։

 Օձիկ

Օձիկ ցաւն է եըլանձըգ․ կշտաքըսակն
է եանձըգ․ յորդիկ ասել սամանձըգ․
սոխիկ ասել սօղանձըգ։

Դարեհ արքայն՝ է տարա․ փնտռէ ա-
սելն՝ է արա․ ով երթիցէ քիմ վարա․
անբան անգործ՝ ավարա։

Ըզբօսանքն է դամաշա․ դանդանաւանդ
եավաշա․ մեղմին ոչ է պիտոյ սանձ․
կեմ կերեքմեզ եավաշա։

Վայելելն է եագըշմագ․ հրմշտըկցիլ դա-
գըշմագ․ նայելակցիլ իրերաց, պիր պի-
րինէ պագըշմագ։

Ելածուրիկն է ազմա․ գըրածոյ գիրն
է եազմա․ փետատ փայտատ՝ մի՛ փորեր,
այս երեքս ալ է գազմա։

Եւգոկլիայն է թօգաթ․ նետ ձգէ ասելն
է օգ աթ․ քիչ մի՛ նետեր շատ նետէ․
ասի աղ աթմա չօգ աթ։

Ակօս նատասաս որ է հերկ․ ձիլկայ չըպլաք
լերկ ու մերկ․ է շիլպըզյա կանաչ ներկ․
պու կիւն այսօր նաև սերկ։

Բանեցընել գուլլանմագ․ որբեւարել
տուլլանմագ․ գրձազգածել չուլլանմագ․
թեփաւորել փուլլանմագ։

Ձեռաքարշիկն է գանձա․ և կերակուրն
է մանձա․ ծուղակ թռչնոց գափանձա․

քաջաց յաղթելն է զանձն ։
Գորտուն ասեն գուրպաղը · կըրիայն է
Թօսպաղը · ծամակալն է սաչ պաղը · բաց
ըղ այգին աչ պաղը ։
Աղի Թուզլու՝ աղն է Թուզ · սառիլ
տօնմաք՝ սառն է պուզ · Փարոխ բառով
օրն է բուզ · և տարեմուտն է նէվրուզ ։
Գալար Թազէ դաշն է գարթ · կշռէ
ասեն՝ ասի Թարթ · խօսք մի եղեալ համ
տառուն · որ անդարձն է ասի շարթ ։
Հեշտանալն է հալլանմաք · ծանրաշար-
ժիլ նազլանմաք · զինքըն տըգէտ տալըն
ցոյց , ասի սահլթէ գաղլանմաք ։
Ածելին է ուստուրա · մաղխին է ձիմ-
պխսթըրա · վերին ծայր առագաստին ·
ասեր են մոյխսթըրա ։
Կըթանն ասի սաղըլը · Թունաւորն է
աղըլը · չի գըտան ըղփարախըն · պուլմա-
տըլար աղըլը ։
Յուատն է խման · կարծիքն է կիւման ·
մժուժն է տուման · ժամանակ զաման ։
Աղեղն է քէման · վարտիքն է Թուման ·
չար ու վատ եաման · և յարդն է սաման ։
Շինօղն է եափան · պարսէտն է սափան ·
խըլօղն է գափան · պաշտօղն է Թափան ։
Հասօղն է էրէն · լարօղն է կէրէն · քա-

ղօղն է տերեն · ձող նաւին սերեն ։
Խաթունն է հաթուն · ամբողջն է պիւ-
թիւն · ծուխ և մուխ թիւթիւն · փար-
սի ախւն սիթուն ։
Շաքարն է շէքեր · կու քարշէ շէքեր ·
կու ցանէ էքէր · կու ցաթկէ սէքէր ։
Գրտակ հաց սօմուն · կապիկն է մայմուն ·
Փարսի ներս տերուն · և դուրսն է պի-
րուն ։ Ջորդանն ասի քէշ · դրօշակն
ասի փէշ · ընկերն ասի էշ · վեցն է
փարսի շէշ ։
Աւերն է խարապ · սև մարդն է արապ ·
հողն ասի թիւրապ · և չաձ խորվխրապ ։
Ժանգըն ասի փաս · ընկաւառակ թաս ·
աղէկն ասի խաս · սուգ թասա և եաս ։
Հիւսին գտակ փէս · կըտորէ ասէլ քէս ·
Ձայնին ասեն սէս · սէր ձըգել հէվէս ։
Սիրականն է եար · օտարքն է աղեար · շատ
գէսն է այեար · ոչ ընաւ տէյեար ։
Սատակն ասի քեար · ազատ թամահ
քէր · անկին է անգործ · անհամն պէքեր ։
Լայիլն է նաղար · գին կտրել պազար ·
կու գրէ եաղար · կու փորէ գաղար ։
Սերտէլն է եղպէր · խորամնն է մըմպէր ·
լաչակն է չէմպէր · գերծիչն է պէրպէր ։
Խեղօշն է չինար · դենարն է ալինար ,

Նուռ

նուռն է նար էնար · եղր ու գիրկ քենար ։
Օղգն է պարապար · որ է հաւասար ·
համբարն է ամպար · գալ աղէք պումպար ։
Մ.ջրըն ասի էր · լարէ՛ ասել կէ՛ր · գը-
լուխ փարսի սէր · և գուռն ասի տէր ։
Նետըն փարսի թիր · կամձն և ա-
ռիւծ շիր · վա՛ր եէրինէ՛ գօ · գընա՛
տեղը դի՛ր ։
Համուտն է մահիր · յայտնին է զահիր ·
սըրբօղ լո՛ւացօղ , արպէվար դահիր ։
Պ.աղաքն է շեհիր · դեղ մահու զեհիր ·
գերին է էսիր · պակասն է քեսիր ։
Ս.ի և մէկ է պիր · ծեր խտիեար փիր ·
ե՛կ 'ի ներս մըտի՛ր · կեւ իչէրի կիր ։
Բ.անակն է օրտու · լարեցն է գուրտու ·
հարցուցն է սօրտու · զարկաւն է վուր-
տու ։ Եղաւն է օլտու · լցաւն է տօլտու ·
վեստեցն է եօլտու · թոռմեցաւ սօլտու ։
Փողն ասի պօռու · անտառն է գօռու ·
ինչէն կու նեղի , նէտէն տիր զօռու ։
Փողպատն է եագա · ջըկիրն է սագա · ե-
րաղ տիւշ՝ վագա · հանագ խօսք շագա ։
Գ.իւղ և գեղ է քեօյ · երկինքն ասի
կեօյ · ծեծէ՛ ասել տե՛օյ · գովէ՛ ասել էօ՛յ ։
Մ.ղտորն է սօմագ · դնելն է գօմագ · կօպ
պալն է չօմագ · սև մուղ է թօմագ ։

 Մ.կտն

Այտն տար եանագ · պնակն է չանագ ·
հիւրըն է միսաֆիր, տար և գօնագ ։
Գիտունն է ահիլ · տըգէտն է ճահիլ ·
սիւրըշմէք է սահիլ · կամկարն է քեահիլ ։
Զէնքն տար սիլահ · աղւորն է մելահ ·
Թաղկեղէն Թաղնայ, գըլտակն է քիւլահ ։
Սոխն տար սօղան · ծընածն է տօղան ·
խեղդօղն է պօղան · կաղունծն է չօղան ։
Աստղըն է եըլտըզ · ոսկեջուր եալտըզ ·
քենին է պալտըզ · մախաթ ջուվալտըզ ։
Խացուին է նէմ ։ վատ ու վատթար քէմ ։
սանձ և լկամ կէմ · փալուր բերան փէմ ։
Ճեղքածն է եարըգ · նիհարն է արըգ ·
տըրեխն է չարըգ · փաթթոցն է սարըգ ։
Ոստն տար պուտագ · շըթունքն է տու-
տագ · մանրուտէք տատագ · խոստումն
է ատագ ։
Յամագն է գուրագ · կացարան տուրագ ·
մանգաղն է օրագ · կաղունծն է չօրագ ։
Խոշակն է աղըգ · յոյժ հըմուտ հաղըգ ·
խեղճ ու մեղք եաղըգ · և ցիցն է գաղըգ ։
Աւազն տար գում · և մոմն տար մում ·
դիմելն է հիւճում ։ և պարկն է թուլում ։
Ուշունն է օլուգ · թոռմածն է սօլուգ ·
փեթթածն է եօլուգ · լաց գալն է տօլուգ ։
Չի ցանէր էքմէզ · չի քաշէր չէքմէզ ·

եփ

եփ անուշ ուտէլ · օշարակ պէքմէզ ։
Կնտելն է գրփմագ · ցայելն է չրփմագ ·
և ակնարկելոյն՝ ասեն կեօզ գրփմագ ։
Ծունկըն ասի տիզ · շալւիղն ասի իզ ·
Հերուննն ասի պիզ · շարէ ասել տիզ ։
Ինն ասի տօքուզ · երեսունն օթուզ · կուա-
գանիչ թօփուզ · ուսն ասի օմուզ ։
Ժամն է ուձուղ · մէկ տեսը է պիր
ձիւզ · աղգն գօգ մագօգ · է էձիւպմէձիւզ ։
Վահանն է գալգան · տիղմուցելս պալգան
կանգնօղն է գալգան · փարտըվէ չալգան ։
Բըշունն է գունտուզ · ցերեկըն կիւն
տիւզ · դուր և հուր՝ տեզըն է տիւմտիւզ ։
Ճողէրքն է սալեան · ձըկնորսակ տալեան ·
ապկի ծըխխըմուկ · նարկիլէ գալեան ։
Փըլթիրն ասեն տուլթ · բունէ ասել գուլթ ·
մոռցերըն է ունուլթ · կուռք և բագինն փուլթ
Երկինքն է ֆէլէք · հրեշտակն է մէլէք ·
խալբալըն է էլէք · կատուղն է քելէք ։
Փոշին ասի թօզ · մոխրագոյնն է պօզ ·
ընկոյզ ձէվիզ գօզ · որձակն է խօրօզ ։
Պուրակն է անէսթէ · կապածն պէսթէ ·
կամկար ահէսթէ · նորհաս նէվըրէսթէ ։
Բերըդն ասի գալէ · ողբաձայն նալէ ·
կակաչն է լալէ · ցօղիկն է ժալէ ·
Ծիծ ըստինն մէմէ · խելագար սէմէ ·

այժմուս գոհուն, շնուքիւր պու տեմէ ։
Անանուխ նանէ · մէկ հատ պիր թանէ ·
խենթն ասի տէլի, փարսի տիվանէ ։
Ոոցվորն է կէպէ · դայեկն է էպէ · ձմուղ
րակն է քէպէ · կաշէկուժ տէպէ ։
Խուիճն է չալը · ծովեզրըն եալը · խա_
լըն է հալը · օր երրորդ սալը ։
Մեղրապուր զէրտէ · վարագուր փէր_
տէ · հանդիպաւ ցաւի · օղրատը տէրտէ ։
Անուշն է տաթլը · ձիաւոր աթլը · դառն
երեսն ասի, էքշի սուրաթլը ։
Արունտէր գանլը · հոգևոր ճանլը ·
անուշանի մեծ մարդ, է՛ ատլը սանլը ։
Ուիպղըն ասի չիթ · շունն է քեօփէք իտ ·
ոջիլըն ասի պիթ · շուտ գընա թէզ կիթ ։
Կուսանն է չէնկի · խելառն է պէնկի ·
գոյնն աւերած է · պօզուք տուր րէնկի ։
Բայլուկն է իւրիւկ · փտտածն է չիւ_
րիւկ · քաշքըշած սիւրիւկ · պարտակն է
պիւրիւկ ։ Այժմիկն է շինտի · հեծանէ
պինտի · հնդիկն է հինտի · էտինք իքինտի ։
Մորդին է տէրի · քարշան կէլպէրի ·
յետ առաջ ասել, կէրի իլէրի ։
Վարդըն ասի կիւլ · երգնակն է պիւլ
պիւլ · նոնոֆար սիւմպիւլ · թռիչ ծի տիւլ
տիւլ ։ Հոռոմն է ուռում · առեցմուր գու
Խ. ռում ·

ռում․ կու վըլմ խուրում․ գործէջ ուշուրում
Իրք ասելն է չէյ · պարօմն ասխ պէյ ·
Հագիր ասել կէյ · և գըրաւն է փէյ ։
Արթելն է սխլմէք · լէսպելն է տիլմէք ·
պատրուսել խլմէք · գխտնայն է պխլմէք ։
Վ․ամելն է սխուզմէք · տխպօնել տխուզմէք ·
լրղալ տիկ հանել՝ երկուքնալ խուզմէք ։
Ճ ապիքն է կէօլմէք · ղըվխճն է չէօլմէք ·
մեռնիլն է էօլմէք · բաժանել պէօլմէք ։
Ընտրելն է սէչմէք · անցանել կէչմէք ·
խըմելն է իչմէք · ձևելն է պիչմէք ։
Սեղմիլն է սխնմէք · վերջիլն է տխնմէք ·
հեծնուլն է պխնմէք · իջնուլն է լնմէք ։
Ի․նապատն է չէօլ · և լիճն ասխ կէօլ ·
երկուք բաժանէ · ասխ իքի պէօլ ։
Օ արկելն է վուրմագ · լարելն է գուր
մագ · կանգնիլն է տուրմագ · նըստիլն
օթուրմագ ։
Ե․րթալն է վարմագ · ճեղքելն է եար-
մագ · փաթթելն է սարմագ · և մատն է
պարմագ ։
Կյախելն է ասմագ · կոխելն է պասմագ ·
նեղել նեղցնել · գսմագու գասմագ ։
Լ աչակն է եաշմագ · մաշիկն է պաշմագ ·
Նեղիլն է տաշմագ · շխվարիլ շաշմագ ։
Ե․յրիլն է եանմագ · զովանալ գանմագ ·

կարծելն է սանմագ • զարմանալ թանմագ ։
Թուելն է սայմագ • տարածել եայմագ •
սեր և սըկրթիլ, երկուքնալ գայմագ ։
Սեղմելն է սըղմագ • դիզելն է եըղմագ •
գաղտուկիկ փախչիլ, կիզլիճէ թըղմագ ։
Առնուլն է ալմագ • գողնալն է չալմագ •
սուզիլն է տալմագ • մնալն է գալմագ ։
Պառկիլն է եաթմագ • ջրսուզիլ պաթմագ •
Նետելն է աթմագ • մերձիլն է չաթմագ ։
Նեղելն է սըգմագ • կռելն է տըգմագ •
ելանել չըգմագ • կործանել եըգմագ ։
Ճատնալն է ազմագ • փորելն է գազմագ •
գրելն է եազմագ • աւրել պօզմագ ։
Սըրտն է պագըր • գլխագըր թագըր •
յօշատէ գագըր • և պահէ սագըր ։
Բարունակ ասմա • կոխածու պասմա •
կօշիկ կամ այլ խրաց՝ տիգկէ ու թասմա ։
Կռունկն է թուռնա • սրինկն է զուռնա •
քար փորիկ գուռնա • սուտ ըսօղն օռնա ։
Ցին ասի չայլագ • աւարա այլագ • խո-
տոց սրտաբաց, տեղըն է եայլագ ։

Ներտէ գաւկա կեօրիւրսէն գաչ օրա-
տան • էլէ ույուպ աթմա սէնի փարատան ։
Սէնտէն պեօյլիւք քիմսէ իլէ եարըշմա •
էլին

էլին կիւնիւն գավղասընա գարըշմա ։
Բիր իշ իշլէ քիմ սէնինլէ կիթսին օլ·
իշլթէ տօղրու ամէլ· իշլթէ տօղրու եօլ ։
Սէօյլէրիքէն տիյնէր իքէն տաւըլըան ·
ճանավարտըր նէ ինսանտըր նէ հայվան ։
Օ իրա պիր տիր գուտուրմագլա տաւըլ
մագ· չալթլմագ փաթլմագ տալխի եաւըլմագ ։
Տաւըլըանըն ագլը Փէքրի տաղըլըր ·
տէլի ինէքտէն նի՞ճէ սիւտ սաղըլըր ։
Բիր իւզինէպագ .քի նէ հալ իւզրէտիր·
հէր Թարաֆը ղայրի ահվալ իւզրէ տիր ։
Իւզի կէօզի՝ սէսի սէօզի Թէրս տէօնէր·
զէրրէ Փէքրի վար իսէ օ տա սէօնէր ։
Սէօյլէմէք տիյնէմէք պիլմէզ պաղըրըր ·
իթ կիպի իւրէր՝ էշէքճէ անկըրըր ։
Բ. իմի սարհօշ տուր պու խալղըն եա խու-
մար· այըգ օլ տուր՝ քիմ ճիհանտէն կէօզ
իւմիր ։ Բ. իմիսի սարխօշ տուր պու խալղըն
եա խումար · պէօյլէ իքէն ճիւմլէսի
ճէննէթ ումար ։

Օլ քիշի քիմ պու ճիհանտէն իւմտու
կէօզ· պուլտու րահէթ եագասըն ձնա նէ
սէօզ ։ Փէք սագըն էլ գայպէթ ինտէն քէս
տիլին· ալմա պօյնունա կիւնահըն պու էլին
Բիր քիշինին քիմ տիլի գայպէթտէ տիր·
օլ տիլ ուճունտան պաշը միհնէթտէ տիր ։

Սէր

Սէրտիսէն քէնտի այպըն գըրւ նազար․
սանմա էլ այպընտան էյ տօսթ նէ զարար։
Պարնըմա մալընա կիրմէսին հարամ․
քի օլասըն ալլահըն գուլու թամամ։
Կէր հարամ կիրիրսէ էյ տօսթ մալընա․
ախըր օլ մալ եա իթէ եա չալընա։
Հարամ մալ կիւվէսի տիր կիրսէ մալա․
եօղ օլուր ճիւմլէսի վայ կէլիր հալա։
Բինմ քի իւզ գօյա այագլար ալթընա․
ալսան ազ տըր օնու իւզ պին ալթընա։
Իսթէր իսէն օլասըն ինսան թամամ․
տագըլը չիրին սէօյլէ խալգըլա քէլամ։
Սէօյլէր իսէն տօղրու սէօզ չիրին քէլամ․
քեամիլ ինսանըն մուհագգագ վէսսէլըմ։
Պիր գաչ կիւն էօմր իչին տիւնեա իւզէն
տէ՛նէ պու միհնէթ սանքի տէրեա իւզէն
տէ։ Բինմ քի խալգա տայըմ էյլէք էյլէյէ
պու տիւնեատէ սանքի պէյլէք էյլէյէ։

Ա․Ն․Բ․Տ․

Տպեցաւ Պրքզյկս ողորմութբն այ՝
ի թուին հայոց ռմհզ․ և կատարե֊
ցաւ ի Յունիսի ժզ․

1827

1918 4400
1276

3124

1918
1876
4368
556
1276

1276
551

1827

1357
1276

0081

ՌՅԿԳ = 1363 · 1914 [illegible]
ՌՄՀԶ = 1276 · = 1827
[illegible]

1913
Ռ34Բ
ԱՍԷ 2 18
1